

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta životního prostředí

Katedra ekologie krajiny

**Návrh intenzifikace environmentálně šetrného rozvoje cestovního ruchu
v podmínkách bývalého okresu Nymburk.**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Karel Houdek

Vypracovala: Bc. Jana Petráčková

2014

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně pod vedením
Mgr. Karla Houdka, a že jsem uvedla všechny literární prameny, ze kterých jsem
čerpala.

V Praze 22.4.2014

.....

Poděkování:

Touto cestou bych ráda poděkovala všem, kteří mi pomohli při zpracování této diplomové práce. Především svému vedoucímu práce Mgr. Karlu Houdkovi za rady, které mi během zpracování diplomové práce poskytl a za jeho velikou trpělivost. V neposlední řadě chci také poděkovat svým rodičům, kteří mi vytvořili podmínky pro psaní práce a byli mi oporou během celého studia.

V Praze 22.4.2014

.....

Abstrakt:

Tato práce se zabývá cestovním ruchem v bývalém okrese Nymburk, který se nachází na severovýchodu Středních Čech. Cílem práce je charakterizovat potenciál cestovního ruchu, současnou nabídku turistického ruchu a jeho vliv na životní prostředí a krajinu a navrhnout vhodná řešení intenzifikace šetrného cestovního ruchu. Součástí práce je rešerše, která se zabývá druhy cestovního ruchu, jejich stručným popisem a sociálními, ekonomickými a environmentálními vlivy turismu na destinaci cestovního ruchu. Na základě získaných poznatků z vlastního průzkumu byla navrhována vlastní řešení využití zemědělsky obhospodařovaného území pro cestovní ruch, který bude k přírodě šetrný.

Klíčová slova: Nymbursko, Středočeský kraj, šetrný cestovní ruch, únosnost, kapacita, ekologické zátěže

Abstract:

This work deals with tourism in the former Nymburk district, located in the northeast of Central Bohemia. The aim of this work is to characterize the potential of tourism, the current offer of tourism, its impact on the environment and landscape and to propose appropriate solutions to the intensification of environment-friendly tourism. Part of this work is a thesis, which deals with the types of tourism, their brief description and social, economical and environmental impacts of tourism on destination. Based on the knowledge from my own survey, I designed the solution for utilization the farmed area for environment-friendly tourism.

Obsah:

1.	Úvod.....	8
2.	Vymezení pojmů	9
3.	Literární rešerše.....	12
3.1	Vymezení pojmu „cestovní ruch“	12
3.2	Dopady cestovního ruchu	12
3.2.1	Negativní dopady cestovního ruchu	12
3.2.2	Přínosy cestovního ruchu pro region.....	13
3.3	Nové preference a požadavky účastníků cestovního ruchu	14
3.4	Trvale udržitelný rozvoj cestovního ruchu	15
3.4.1	Udržitelný turismus:	15
3.4.2	Podpora udržitelnosti.....	16
3.4.3	Stanovení vlivu na životní prostředí.....	16
3.5	Druhy a formy cestovního ruchu	17
3.5.1	Druhy cestovního ruchu	18
3.5.2	Formy cestovního ruchu	18
3.6	Význam agroturistiky	19
3.6.1	Obecný vliv venkovské turistiky.....	19
3.7	Kompetence v oblasti řízení cestovního ruchu	21
3.8	Územní plánování v turistice	22
3.8.1	Územní plánování.....	22
3.8.2	Územně plánovací dokumentace	22
3.9	Formy podpory v cestovním ruchu.....	23
3.9.1	Národního programu podpory cestovního ruchu.....	26
3.9.2	Orgány a organizace v oblasti venkovského a šetrného cestovního ruchu	27
3.10	Brownfields.....	29
3.10.1	Definice brownfieldu.....	29
3.10.2	Důvody regenerace:.....	29
3.11	Komplexní pozemkové úpravy:.....	31
3.11.1	Význam pozemkových úprav pro obce	32
3.11.2	Prvky komplexních pozemkových úprav	33
4.	Metodika	34
5.	Charakteristika zájmového území – výsledky vlastního šetření	35
5.1	Identifikace lokality	35
5.2	Charakteristika oblasti	35
5.2.1	Přírodní podmínky.....	36
5.2.2	Sídelní struktura	38

5.2.3 Demografie	40
5.2.4 Technická infrastruktura.....	45
5.2.5 Inženýrská infrastruktura.....	46
5.2.6 Životní prostředí	47
5.2.7 Ochrana přírody a krajiny, včetně přírodního potenciálu.....	49
5.2.8 Pozemkové úpravy v oblasti.....	50
5.2.9 MAS a mikroregiony	51
5.2.10 Cestovní ruch.....	52
5.3 K jednotlivým ORP bývalého okresu	54
5.3.1 Poděbrady	54
5.3.2 Lysá nad Labem	55
5.3.3 Nymburk.....	56
5.4 Příklady místního podnikání v agroturistice	59
5.5 DSO Region Taxis Bohemia.....	61
5.6 MAS Svatojiřský les	62
5.7 Posouzení rozvojových plánů svazku obcí:	67
5.8 Posouzení rozvojových plánů vybraných členských obcí	70
6. Osobní návrhy doporučených programů, projektů a doporučení v zájmu rozvoje šetrného cestovního ruchu	78
6.1 Priorita č. 1- Zlepšení podmínek pro podnikání v cestovním ruchu.....	78
6.1.1 Komplexní pozemkové úpravy	78
6.1.2 Funkční podpora MAS a schopnost čerpání dotačních titulů.....	80
6.2 Priorita č. 2 - Využití brownfields a rozvojových ploch	80
6.3 Priorita č.3 - Cílená a intenzivní propagace.....	84
6.4 Priorita č.4 – Zvýšení návštěvnosti.....	85
6.5 Priorita č.5 – Spojení zemědělství a turismu	86
6.6 Priorita č.6 – Zapojení místních obyvatel.....	86
6.7 Priorita č.7 – Ochrana hodnot v území	87
7. Diskuze.....	89
8. Závěr	91
9. Přehled Literatury.....	92
9.1 Tištěné zdroje.....	92
9.2 Internetové zdroje	93
10. Přílohy	94

1. Úvod

„Krásná a zdravá krajina okolní s velkými lesy vábila nejen návštěvníky z blízkého okolí, ale i turisty z dále. Několik rodin z Prahy tráví zde léto a vracejí se sem opět a opět. Nejkrásněji je zde z jara, kdy tisíce ovocných stromů odějí nádherným květem. Zde v tichých lesích hledal úlevy nesmrtelný tvůrce hudby Bedřich Smetana, který v nedalekých Jabkenicích trávil sklonek života.“ Takto byla již v roce 1906 popisována ve vlastivědním sborníku Poděbradsko I krajina, kterou budu představovat a popisovat.

Tento region jsem si vybrala, protože jej navštěvuji již od svého dětství a jsem svědkem jeho proměny v posledních 25-ti letech. Musím říci, že změny jsou spíše k lepšímu, přesto je mým cílem tuto proměnu urychlit, vést správným směrem a ku prospěchu obyvatel a hlavně ji učinit trvalou.

Okolí města Nymburk je jednou z lokalit, kterou by si pravděpodobně nikdo s cestovním ruchem nespojil. Když se řekne Nymbursko, všem se vybaví intenzivní zemědělská krajina s minimem vodních ploch ke koupání, žádný kopec, na kterém by se dalo lyžovat, ani významnější přírodní památka, která by lákala turisty. To ale neznamená, že tento kraj nemůže být turisticky atraktivní. V dnešní době, kdy je trh přesycený velkým množstvím zážitků, se lidé postupně rádi vracejí ke klidné přírodě a zdánlivě intimním zážitkům v ní. Právě návrat k přírodě se stává celosvětovým trendem. Tento fakt může být příležitostí i pro takové regiony, jako je Nymburk a jeho okolí.

Dnes se už nabízejí další formy a příležitosti cestovního ruchu, které akceptují spíše environmentálně šetrnější způsoby rekreace, která spíše než dříve zdánlivě „světové“ nabídky uspokojují potřeby současných návštěvníků. Lidé stále více vyhledávají části přírody, kde naleznou nejen klid, příjemné prostředí a tomu účelu odpovídající servis služeb. Taková místa nemusíme hledat vysoko v horách. Z podobných výhod mohou čerpat i méně turisticky známé a do té doby zdánlivě méně atraktivní lokality.

Z mnoha literárních zdrojů je doloženo, že turismus přináší do dané oblasti nejen peníze, ale také nové pracovní příležitosti a společenský život. To může, ale i nemusí být v souladu se zájmem pro „trvale udržitelný rozvoj“. Proto se odborná veřejnost stále snaží definovat takové formy cestovního ruchu, který bude trvale udržitelný a bude spojovat všechny tři základní aspekty trvale udržitelného turismu a cestovního ruchu – sociální, ekonomický a hlavně environmentálně šetrný. To znamená nejen čerpat přínosy cestovního ruchu, racionálně využívat všeho, co území nabízí a zároveň tyto atraktivity chránit a zanechat je pro další generace.

2. Vymezení pojmů

Udržitelný rozvoj cestovního ruchu

Globální problém trvale udržitelného rozvoje naší země, který je v popředí zájmu řady odborníků na celém světě od 70. let minulého století, neztrácí na aktuálnosti ve všech odvětvích národních ekonomik ani v současné době. Trvale udržitelný rozvoj je často charakterizován jako takový rozvoj, který zabezpečuje uspokojení současných potřeb, aniž by ohrozil možnosti uspokojení potřeb generací budoucích. Tato charakteristika je úzce spojena s novým pohledem na ekonomický rozvoj, který by měl přihlížet k ekologickým principům, při co možná nejnižším znečištění životního prostředí a při zachování základního životního standardu lidí.

Z charakteristiky trvale udržitelného rozvoje lze vymezit trvale udržitelný rozvoj cestovního ruchu následujícím způsobem: trvale udržitelný rozvoj cestovního ruchu je zajišťování potřeb účastníků cestovního ruchu takovým způsobem, který pomáhá rozvoji území, s přihlédnutím k šetrnému využívání přírodních a kulturních hodnot a vede k dlouhodobé prosperitě dané oblasti, aniž by ohrozil uspokojení potřeb budoucích generací. Součástí koncepcí rozvoje územních celků se tedy postupně musí stát i plány rozvoje cestovního ruchu, které budou napomáhat k eliminaci negativních vlivů cestovního ruchu na životní prostředí a naopak, podporovat rozvoj území při maximálním zapojení místního obyvatelstva.

Kapacity únosnosti

Únosnou kapacitu lze obecně popsat jako odborně podložené (expertízou) a společensky přijatelné (sociologické šetření) maximální míry zatížení daného území antropogenními vlivy. Konkrétněji, v pojetí cestovního ruchu, by se dalo říci, že se jedná o maximální míru zatížení daného území aktivitami souvisejícími s cestovním ruchem, při níž ještě nedochází k nevratnému snížení kvality přírodních ani sociálních aspektů prostředí destinace.

Mezi únosností a potenciálem území je blízký vztah. "Potenciál území pro rozvoj cestovního ruchu je možné označit jako schopnost primárních zdrojů na území destinace přitahovat určitý počet návštěvníků a podporovat určitý objem rozvoje cestovního ruchu v daném území." (PÁSKOVÁ, M., 2009)

Tyto meze mohou být posunuty vzhůru pomocí kvalitního managementu místního cestovního ruchu nebo sníženy v případě či nízké úrovně takového managementu.

Složkami únosné kapacity jsou fyzicky únosná kapacita, ekologicky únosná kapacita, ekonomicky únosná kapacita, socio-kulturně únosná kapacita a psychologicky únosná (percepční kapacita).

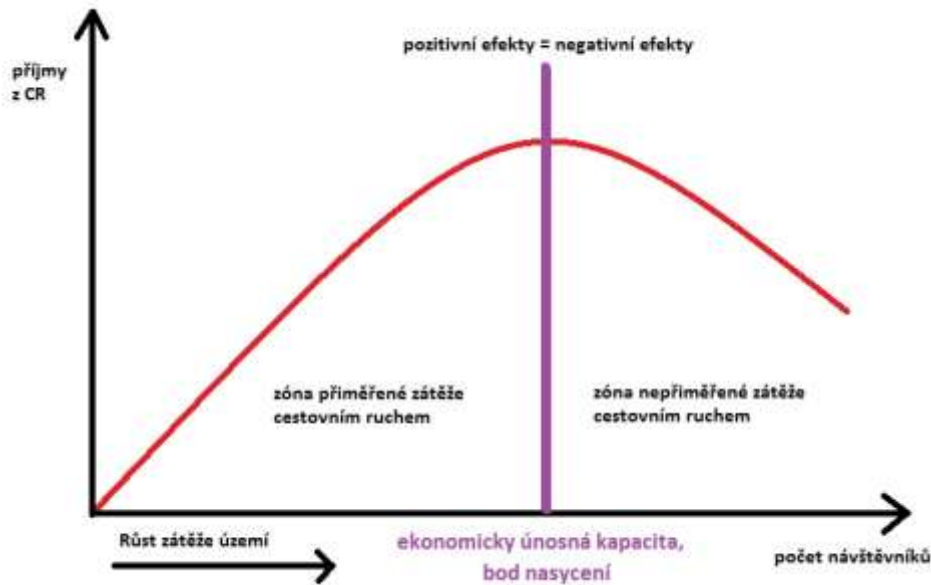
Fyzicky únosná kapacita

Tento druh kapacity se nejvíce podobá běžnému pojetí. Určuje maximální objem rozvoje (maximální počet návštěvníků), který může prostředí pojmout, aniž by došlo k destrukci, nebo jeho fyzickému poškození.

Ekonomicky únosná kapacita (optimalizační kapacita)

Vychází z principu Peretova optima a určuje dlouhodobě udržitelný kompromis mezi ekonomickou výtěžností a kvalitou životního prostředí. Určuje tedy maximálně možný ekonomický přínos území.

Obrázek č. 1: Vztah mezi zátěží životního prostředí a příjmy z cestovního ruchu:

Zdroj: PÁSKOVÁ, M., 2009

Ekologicky únosná kapacita (absorpční kapacita)

Udává maximální úroveň dlouhodobě chápaného rozvoje turismu a jeho zátěží, se kterou se daná lokalita (destinace) dokáže vyrovnat bez trvalých následků, tedy do chvíle, kdy se objeví první náznaky poškození (eroze, snížení biodiverzity, abraze kořenů, ...).

Institucionálně únosná kapacita (organizační kapacita)

Tato kapacita zahrnuje míru administrativní připravenosti dané lokality pro rozvoj cestovního ruchu. Dále je důležitá míra kvality managementu, originality produktu, který destinace nabízí a koordinace jednotlivých složek.

Socio-kulturně únosná kapacita (toleranční kapacita)

Udává hranici rozvoje turismu. Pokud dojde k překročení aktivity cestovního ruchu v dané lokalitě, může dojít k trvalým změnám, například v chování lidí a životním stylu stálých obyvatel a ztrátu identity.

Psychologicky únosná kapacita (satisfakční kapacita)

Jedná se o subjektivní ukazatele, které udávají stupeň rozvoje cestovního ruchu, tedy intenzity návštěvnosti. Jde o horní mez rozvoje turismu.

(PÁSKOVÁ, M., 2009)

Ekologicky šetrný (měkký, alternativní) cestovní ruch

Uvědomování si významu ekologie stále poroste. V cestovním ruchu to způsobí zvýšenou poptávku po destinacích, ve kterých bude hrát stále významnější roli příroda a populace. Lidé v současné uspěchané a průmyslové době stále více vyhledávají zdravou přírodu. Tento trend má, i přes svůj přínos pro krajinu, své nevýhody a hrozby.

Pro další řešení je třeba si říci, co vlastně šetrný cestovní ruch je. Jedná se o celou řadu forem cestovního ruchu, které spojuje ohleduplnost k přírodě a

kulturnímu a historickému bohatství v místě destinace, tradicím a ohleduplnost lidí mezi sebou. Tento způsob turismu by se měl vyznačovat především produkty šetrnými k přírodě, autentičností produktů (vzhledem k regionu) a symbiózou s krajinou a zemědělstvím.

3. Literární rešerše

3.1 Vymezení pojmu „cestovní ruch“

Světová organizace cestovního ruchu UNWTO (United Nations World Tourism Organisation) definuje cestovní ruch takto: „Cestovní ruch je činnost osob cestujících do míst a pobývajících v místech mimo své obvyklé prostředí po dobu kratší než jeden ucelený rok, za účelem trávení volného času a služebních cest (osoba nesmí být odměňována ze zdrojů navštíveného místa).“

Výkladový slovník cestovního ruchu definuje cestovní ruch (turismus) jako „komplexní společenský jev jako souhrn aktivit účastníků cestovního ruchu, souhrn procesů budování a provozování zařízení se službami pro účastníky cestovního ruchu včetně souhrnu aktivit osob, které tyto služby nabízejí a zajišťují, aktivit spojených s využíváním, rozvojem a ochranou zdrojů pro cestovní ruch, souhrn politických a veřejně správních aktivit.“

Ing. Marie Vitáková popisuje cestovní ruch praktičtěji: „Cestovní ruch tvoří široký komplex činností a podílí se na něm celá řada subjektů. Cílem tohoto oboru je umožnit, organizovat a zpříjemnit občanům cestování, ať již rekreační či poznávací. Hlavním subjektem je v cestovním ruchu cestující občan. K uspokojení jeho přání a potřeb se postupně vytvořila celá široká škála profesí a profesionálních podnikatelských subjektů. Šíře oboru cestovního ruchu tak ve svých ekonomických souvislostech přináší značný multiplikační efekt.“

Cestovní ruch jako takový má velice příznivý vliv na místní ekonomiku (vytváří řadu pracovních příležitostí, tvoří příjmy státního rozpočtu i příjmy regionů, působí příznivě na finanční aktivitu, posiluje hospodářsky slabá území, rozvíjí tradiční řemesla, apod.). Neopominutelný je i přínos sociologický. Turismus může sloužit i jako nástroj vzdělávání a kulturní výchovy, poznávání mezi lidmi, rozvoji osobnosti, oživuje folklór, slouží k účelnému využívání času,...

Důležitým předpokladem cestovního ruchu je destinace, vstupní náklady, dobře vedená propagace, jeho udržitelnost a zachování činnosti. Znamená pro region příležitost, která s sebou nese i jistá rizika, kterými jsou finanční návratnost, příliš jednostranná orientace, změny v životě místních obyvatel, pozměnění hodnot a střet kultur. (JANOTOVÁ, M., a kol., 2011)

3.2 Dopady cestovního ruchu

3.2.1 Negativní dopady cestovního ruchu

Životní prostředí – především v případě, kdy počet návštěvníků regionu překročí míru únosnosti a životní prostředí ztratí schopnost vypořádat se s nadměrným využíváním, což může vést nejen k jeho oslabení, ale i k jeho znehodnocení (nejmarkantněji se v této souvislosti projevuje neúměrné využívání přírodních zdrojů, znečišťování přírodního prostředí či fyzické znečišťování).

V případě „neřízení“ rozvoje CR v regionu mohou negativní vlivy převládnout a ohrozit, resp. vyloučit další rozvoj CR.

Vlivy cestovního ruchu na přírodní prostředí:

Na rozdíl od vlivů cestovního ruchu na socio-ekonomické prostředí, jsou jeho vlivy na životní prostředí poměrně dlouho sledovány a analyzovány. Často se používá termín „turistické znečištění“ („tourist pollution“). Paradoxem je, že toto znečištění vyvolané právě turistickým ruchem snižuje turistický potenciál území. Jsou tu i dopady změn, které cestovní ruch vyvolává jen částečně. Jedná se například o aktivity obyvatel, zemědělství, průmysl, doprava a další, tedy i o ty činnosti, které právě cestovní ruch vyvolaly, nebo jej alespoň využívají. Nevyvratitelným faktem je, že cestovní ruch se významně, ať už přímo nebo nepřímo, podílí na znečišťování všech složek přírodního prostředí.

Konkrétně turismus přispívá k vyšším emisím, erozím, zavlečením nepůvodních druhů a poškozování přírodních hodnot a biodiverzity.

Vlivy cestovního ruchu na krajinu:

Podle Martiny Páskové (2009) je krajina cestovním ruchem konzumována. Pokud je cestovní ruch vyvolán její atraktivitou, dochází k její komercializaci, avšak si zachovává své hodnoty. Častěji se ale krajina staví do role jakési kulisy, která se stává prostředím pro ubytování, stravovací zařízení, zábavní centra, dopravu apod. potom dochází k jejímu poškozování: fragmentace krajiny, snižování rozmanitosti, ztráta genia loci, snižování estetické hodnoty a ekologické stability, poškozování hospodářské a hygienické funkce, kterou krajina má. (PÁSKOVÁ, M., 2009)

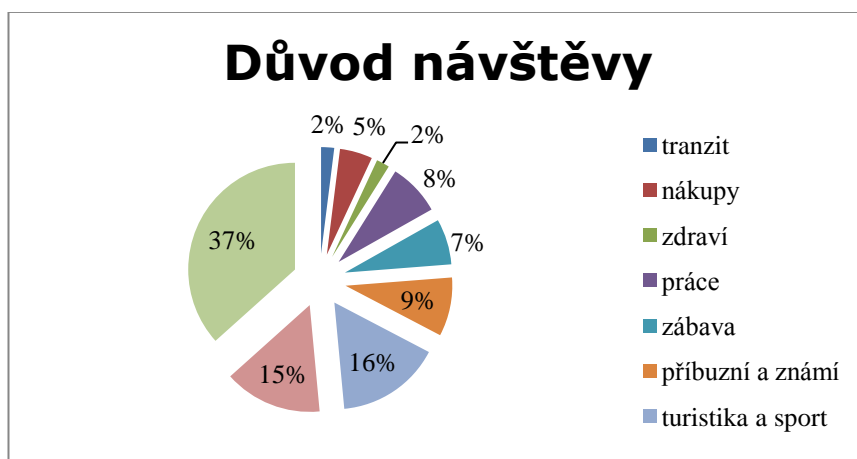
3.2.2 Přínosy cestovního ruchu pro region

Při kvalitním managementu je CR přínosem pro region především v oblasti ochrany životního prostředí a v sociálně-kulturní a ekonomické oblasti.

V oblasti ochrany přírody a krajiny se cestovní ruch stává přínosem když:

- jsou příjmy ze vstupného použity na financování ochrany přírody,
- je zdrojem daní a poplatků (například daň z příjmu, poplatky za rybářský a lovecký lístek, lázeňské poplatky, pronájem rekreačních zařízení apod.), které pomáhají financovat ochranu přírodních zdrojů,
- přispívá k uznání důležitosti ochrany životního prostředí veřejností a k výchově místních obyvatel k jeho ochraně,
- jsou vytvářeny národní parky, přírodních rezervace apod.,
- vytváří pracovní příležitosti a tím pomáhá zabraňovat devastování přírodního prostředí místními obyvateli (například pytláčení, ilegální kácení lesů apod.),
- reguluje počty návštěvníků v chráněných územích. (Eurovision, s.r.o.)

Obrázek č. 2: Důvod návštěvy regionu „okolí Prahy“ Čechy

Zdroj dat: Monitoring návštěvníků v turistickém regionu Okolí Prahy, Czech tourism, 2005

3.3 Nové preference a požadavky účastníků cestovního ruchu

Po několika letech stagnace, která byla primárně způsobena nepříznivými světovými událostmi, se mezinárodní cestovní ruch navrátil na trajektorii růstu. Lidé, kteří doposud vyhledávali tuzemské dovolené či dovolené v blízkých destinacích, nyní opět preferují cestování do vzdálenějších krajín – postupně tak dochází k obnovování rovnováhy v návštěvnosti blízkých a vzdálenějších míst.

Nové preference účastníků cestovního ruchu a výzvy pro nabídkovou stranu trhu:

- moderní společnost vyvíjí na člověka v každodenním životě stále větší tlak, spolu s tím roste význam odpočinku a volného času v životě lidí;
- stále více mladých lidí preferuje cestování spojené s aktivním odpočinkem (sportem) a zábavou (cestování na sportovní utkání a soutěže, fotbalové šampionáty apod.)
- rostoucí obliba tzv. dobrodružného cestovního ruchu: zejména mladší generace občanů upřednostňuje individuálně organizované cesty (s batůžkem, na kole apod.), jejichž cílem jsou nová poznání doplněná adrenalinovými zážitky;
- rostoucí význam manažerských a jiných komerčních pobytů v lázních spojených se sportovní, kulturní a relaxační aktivitou;
- také senioři více cestují – zájmová skupina, která služeb hotelů a cestovních kanceláří využívá nejvíce; vyhledávají všechny typy zájezdů: poznávací i pobytové, tuzemské i zahraniční;
- obliba ekoturistiky a agroturistiky – podle odhadů více než 50 % lidí pociťuje určitou spjatost s přírodou a svůj volný čas v ní tráví;
- rostoucí obliba tzv. prodloužených víkendů – přetrvávající tendence u seniorů, postupně využívá také mladší generace občanů;
- množství volného času u většiny spotřebitelů roste, u vyšších příjmových skupin je ovšem trend přesně opačný;

- spotřebitelé mají stále více zkušeností s cestováním a tím i přesnější představu o svých potřebách a právech – více pozornosti tedy věnují kvalitě služeb, zejména ve vztahu k jejich cenám;
- zkušenosti turistů jsou stále kritičtější vůči všemu umělému a kladou důraz na autentičnost, zejména ve vztahu k emočním prožitkům;
- zvyšuje se zájem o „wellness“ produkty včetně lázeňských pobytů a fitness programů;
- zvyšuje se poptávka po dovolené mimo hlavní sezónu a s tím i poptávka po kulturních a zábavních akcích pořádaných v méně obvyklých termínech;
- nadále vzrůstá zájem o vlastní zdraví – tento faktor sice nemění výrazněji objem poptávky, nepochybně ale ovlivňuje volbu destinace a chování lidí během dovolené;
- dovolená je stále více doplňována alternativními způsoby trávení času a utrácení peněz;
- chování ve volném čase se stává osobnějším, roste poptávka po menších ubytovacích jednotkách (menší rodinné hotely, farmy apod.); (Kratochvíl, Pažout, 2007)

3.4 Trvale udržitelný rozvoj cestovního ruchu

Principy trvale udržitelného turismu:

- **Zachování zdrojů** (nejen environmentálních, ale i sociálních, kulturních a ekonomických)
 - **Budoucnost** (dalších generací, které by mohli také profitovat na dnešních zdrojích)
 - **Spravedlnost** (při rozdělování užiteků)
- (MUSIL, M.(Ed), 2010)

Trvale udržitelný rozvoj cestovního ruchu vychází z koncepce udržitelného rozvoje. Jedná se o principy trvale udržitelného rozvoje, které aplikujeme na toto odvětví.

Existuje velké množství definic, které se snaží vysvětlit problematiku udržitelného rozvoje v cestovním ruchu. Uvádím jednu z nich:

Podle WTO: „Udržitelný rozvoj cestovního ruchu splňuje potřeby současných turistů a hostitelských regionů, zatímco chrání a zvyšuje příležitosti do budoucna. Je chápán jako směřování řízení všech zdrojů takovým způsobem, že mohou být naplněny ekonomické, sociální a estetické potřeby, zatímco budou udržovány kulturní integrita, základní ekologické procesy, biologická rozmanitost a životu podpůrné systémy.“

(www.world-tourism.org/sustainable/conf/cert-czech/pres/yunis.pdf)

3.4.1 Udržitelný turismus:

Posláním udržitelného cestovního ruchu je zároveň chránit přírodní bohatství a přirozený život ekosystémů a vytvářet podmínky pro prosperitu obcí, podnikatelské sféry a umožňovat poznávání kulturního dědictví a přírodního bohatství České republiky formou šetrného turismu. (MMR)

Dle UNWTO „je povinností národních, regionálních a místních orgánů upřednostňovat a podporovat všechny formy rozvoje cestovního ruchu, jež vedou k zachování drahých a vzácných zdrojů, zvláště vody a energie, jakož i vyloučení vytváření odpadů, pokud je možné.“ Dále dle UNWTO je přírodní turistika a ekoturistika velmi vhodná právě pro rozvoj cestovního ruchu, pokud respektuje místní obyvatelé a přírodní dědictví. (Globální etický kodex UNWTO, 2001)

Turismus by měl být zdrojem dlouhodobých příjmů do kraje, pro místní ekonomiku, zejména pro znevýhodněné oblasti. Měl by podporovat stabilizaci pracovních míst pro místní občany, podporovat činnosti mimo sektor cestovního ruchu a zhodnocovat a chránit kulturně-historické a přírodní památky. Cestovní ruch by měl získat pro oblast prostředky k ochraně tohoto dědictví. Prostředkem je AGENDA 21 pro turismus, jako základ politiky turismu. (PALATKOVÁ, M., 2006)

Blízkost přírodě dělá venkovský turismus konkurenceschopný. Pak se dá hovořit o trvale udržitelném cestovním ruchu. „Produkt, který nabízí venkovská turistika, totiž bezprostředně souvisí s ochranou přírody, ochranou přírodních zdrojů, krajinnou tvorbou, tj. s faktory, které tvoří základ pozitivního přístupu k „užívání“ a ochraně přírodního a životního prostředí.“ (STRÍBRNÁ, M., 2005)

Z tohoto výroku plyne, že tyto atributy sami o sobě prolínají všechny tři sféry trvale udržitelného rozvoje – sociální, ekonomický a ekologický.

Pobyty na farmách mají mnoho výhod pro hospodářství, provozovatele, rozvoj okolních obcí a společnosti obecně.

3.4.2 Podpora udržitelnosti

Turismus kladně přispívá k naplňování cíle udržitelného rozvoje (podle směrnice Lisabonské strategie). K plnění tohoto cíle vznikla v roce 2004 Skupina pro udržitelnost turismu (TSG). Podporuje součinnost odborníků veřejné správy, turistického průmyslu, občanských spolků. Od roku 2007 přispívá rozvoji Evropská agenda 21 pro turismus. (Tittelbachová, Š., 2011)

3.4.3 Stanovení vlivu na životní prostředí

K zajištění udržitelnosti rozvoje cestovního ruchu se nejčastěji používá metoda tzv. posouzení vlivů na životní prostředí (EIA), a to formou požadavku uloženého developerům. „EIA poskytuje mezinárodně uznávaný a strukturovaný přístup k získání a ohodnocení environmentálních informací o možných vlivech fyzického rozvoje.“ (WTO, 2005)

V České republice je tato problematika řešena zákonem 100/2001 Sb. O posuzování vlivů na životní prostředí. Hodnocení dopadů na turistický potenciál a využívání řešeného území ale není zákonem striktně dáno. Děje se tak právě skrze hodnocení EIA. (Mze, 2007)

EIA rozhoduje už během rozvoje turismu. Výhodou je, že dokáže popsat dopady na životní prostředí ve všech etapách rozvoje projektu cestovního ruchu a to včetně vnitřních a vnějších vlivů. Ve spoustě států využití EIA stanovuje zákon. Použití EIA se ale pro cestovní ruch ve světě liší a to i podle místních podmínek (velikosti a povaze projektu, citlivosti dané lokality a vnímáním rizik). Spolu s vlivy přírodními jsou v EIA také řešeny vlivy sociální a biofyzikální. V praxi je EIA používána spolu

s dalšími nástroji hodnocení rozvojových projektů v souladu s pravidly udržitelnosti. (WTO, 2005)

Kapitola 40 Agendy 21 vyzývá jednotlivé země ke stanovení indikátorů udržitelného rozvoje, které se mají stát podkladem k rozhodování na všech úrovních. V mezinárodním měřítku jimi jsou tyto indikátory:

- Sociální
- Životní prostředí
- Ekonomické
- Institucionální

Byly předloženy zemím k dalšímu rozvoji a zpracování.

Cestovní ruch může mít jak pozitivní tak negativní vlivy na různé oblasti ve fungování společnosti. Jedná se o ekologické a přírodní efekty, sociální a kulturní efekty a v neposlední řadě i ekonomické. (MUSIL, M.(Ed), 2010)

Konkrétně **životní prostředí** je široký pojem a cestovní ruch se také nedá vyjádřit zrovna snadno. Proto spojením těchto dvou pojmů vznikne velmi mnoho témat k rozebírání. Je třeba se tedy zaměřit konkrétně na to, co nás zajímá a co se týká naší problematiky. Hlavním problémem na první pohled je doprava – tedy hlučnost a znečištění způsobené dopravními prostředky. Právě motorovou dopravu totiž nejvíce využívá turismus. Mimo samotné znečištění emisemi je tu ještě další problém a tím jsou, jak zmínil Ondřej Vítek, nehody. Zde je nutné brát v úvahu nejen možná zranění lidí a zvířete, ale také poškození místa nehody a poničení přírody. Také dále zmiňuje vliv samotných staveb. Ty mohou být dopravní – tedy liniové, nebo bodové v podobě hotelů a jiných ubytovacích a stravovacích zařízení. Liniové stavby jsou v přírodě bariérou.

Velkým fenoménem jsou dnes cyklotrasy. Z hlediska ochrany přírody je důležité, kudy jsou vedeny a jak jsou vybudovány. Problémem bývají rozdílné rychlosti uživatelů – cyklisté, bruslaři a pěší, kteří také tyto stezky využívají. V neposlední řadě dnes velmi oblíbená tracková a horská kola. Jejich majitelé se málokdy zdržují na vyznačených cyklostezkách a vjíždějí do volné přírody, kde mohou poškodit kořeny stromů a semenáčky a dochází tak i k erozi půdy. Navíc asfaltové stezky jsou finančně nákladné. Na takových cyklostezkách se vyhřívají bezobratlí, které je snadné přejet, a obratlovci se stávají snadným terčem predátorů.

Řešením jsou přírodně blízké cyklostezky, tzv. „singltreky“. Doposud byl realizován jen pilotní projekt, cca 300 metrů na okraji Jablonce nad Nisou (zprovozněn v roce 2008). V roce 2009 byla realizována i celá trasa na úbočí Smrku v Jizerských horách. Vhodným prvkem je i certifikace „cyklisté vítáni“. (VÍTEK, O., BURIAN, M., 2010)

3.5 Druhy a formy cestovního ruchu

„Cestovní ruch má význam pro zachování kulturního dědictví, péči o kulturní a přírodní památky, přenášení kulturních hodnot, výstavbu ekologických zařízení apod. Dnes je prosazován v rámci teze trvale udržitelného života v protikladu k masové turistice tzv. šetrný cestovní ruch (soft tourism)“. (Program rozvoje cestovního ruchu ve Středočeském kraji, 2007)

Tabulka č. 1: Tabulka forem cestovního ruchu dle Němčanského:

Forma cestovního ruchu	Charakteristika
Venkovská turistika	Turistika situovaná na venkov
Agroturistika	Pohyb na hospodářské usedlosti
Ekoturistika	Zaměřena na přírodní krásy (CHKO, NP, atd.)
Ekoagroturistika	Pobyt na ekologických farmách

(Němčanský, 1996)

3.5.1 Druhy cestovního ruchu se dají rozdělit dle následujících kritérií:

- Místo realizace (domácí, zahraniční, vnitrostátní, národní, světový)
- Vztah k platební bilanci (příjezdový, tranzitní, výjezdový)
- Délka pobytu (krátkodobý – do 7 dnů, dlouhodobý – 3 dny až 1 rok)
- Způsob zabezpečení (organizovaný – cestovní kanceláře, neorganizovaný)
- Způsob účasti a formy úhrad nákladů na účast (volný - komerční, vázaný - nekomerční)

Pro naše účely nás budou zajímat především kriteria délky pobytu a místo konání, konkrétně domácí cestovní ruch.

Nabídka cestovního ruchu by měla být směřována na následující kategorie návštěvníků:

- Sportovně založení lidé
- Děti
- Důchodci
- Milovníci přírody
- Cyklisté

3.5.2 Formy cestovního ruchu jsou následující:

Tradiční:

• Rekreační • Kulturně-poznávací • Lázeňsko-léčebná • Sportovně-rekreační • Profesní • Seniorská	• Mládežnická • Venkovská turistika, agroturistika, ekoturistika, přírodní turistika • Cestovní ruch mimo veřejné formy • Ostatní

Rozvíjející se (nové):

• Zdravotní turistika • Kulinářská turistika • Dark tourism (místa spojená s tragedií)	• Filmový cestovní ruch • Gay and lesbian tourism • Voluntary tourism

(JANOTOVÁ, M., a kol., 2011)

3.6 Význam agroturistiky

Ze širšího úhlu pohledu spočívá hlavní význam agroturistiky v tom, že podporuje udržitelný rozvoj, jehož hlavní náplní je vyhovět požadavkům současné populace, aniž by bylo ohroženo uspokojení potřeb příštích generací. Snaží se o zachování kulturních hodnot, památek a tradic, přispívá k ochraně životního prostředí a ke krajínotvorbě. (PÁSKOVÁ, M., 2009)

Udržitelný rozvoj je rovnováhou ekonomického, sociálního a ekologického hlediska. Obsahem ekonomické dimenze je udržitelný hospodářský rozvoj a zvyšování důchodů populace, sociální stránka se zaměřuje na růst kvality života obyvatel, podporu vzdělání, zdraví, soudržnosti, kulturních hodnot. Ekologické stanovisko zahrnuje snahu o zachování přírodních zdrojů. (STRÍBRNÁ, M., 2005)

3.6.1 Obecný vliv venkovské turistiky

Převažují obecně pozitivní názory na zavedení venkovské turistiky a to v návaznosti na přesvědčení, že prolnutí dvou sektorů může zmírnit místní problémy, včetně nedostatku pracovních míst na trhu práce. Pozitivní vliv agroturistiky na statky a farmy a příjem rodiny lze také kombinovat, jak již bylo popsáno, s dotacemi z různých fondů a většími výnosy místních podniků, jako jsou restaurace a obchody. Ostatní neekonomické společenské výhody, včetně udržení venkovského životního stylu a zvyšování povědomí a zachování místních zvyklostí a jedinečné kulturní zvláštnosti dané oblasti, zejména pokud je spojené s výrobou potravin, je třeba také brát na vědomí. Světové studie ukazují, že v době hospodářské tísně, jako je špatná sklizeň, nebo nízké ceny, je agroturistika činností, která může poskytovat cestu pro vytváření alternativního nebo dodatečného příjmu zemědělců. Nicméně, ve většině případů slouží turistika jako doplňkový zdroj příjmů, zatímco zemědělská výroba je i nadále hlavní živností.

Pro zemědělské subjekty, které nefungují celoročně, může cestovní ruch sloužit jako náhrada za hospodářskou činnost a vyplní nedostatek financí v daném období. Kromě toho, agroturistika se jeví jako výhodná diverzifikační strategie, protože nutně nevyžaduje nadměrné investice do farmy či statku, infrastruktury, práce nebo jiných zařízení. Pravděpodobně se zaměří na ty činnosti, které využívají jejich stávající zdroje, než investovat další finance. Mnoho podnikatelů využívá tuto diverzifikaci jako způsob k zvýšení příjmů a vyrovnání se s rostoucími náklady na zemědělské technologie a vstupy. Například zemědělské subjekty mají tendenci nabízet činnosti podobné jejich stávajícím zemědělským postupům, které dramaticky nemění zemědělskou výrobu. Venkovská turistika (agroturistika) zlepšuje pravděpodobnost přežití farmy a podnikání samotného, což provozovateli pomůže vést a udržovat venkovský (zemědělský) životní styl. Hospodářské výsledky spojené s agroturistikou můžou sloužit jako cesta pro dosažení jiných neekonomických (např., sociálních) cílů. Zemědělská činnost může být spojena s osobní hodnotou – možností být "farmář". (DOMENICO, M.L., MILLER, G., 2012)

Tyto myšlenky jen potvrzuje Pourová (2010), když říká, že je literaturou a průzkumy prokázáno, že jeden ze tří zemědělců má skutečně vedlejší příjem, z některých z těchto aktivit:

- Ubytování
- Prodej vlastních produktů ve svém obchodě
- Sportovní činnosti (např. horolezectví)
- Zpracování vlastních produktů
- Nové zemědělské činnosti (šneci, kozy, apod.)
- Průmyslové činnosti (zpracování dřeva, apod.)
- Další služby (taxi služby, pronájem budov, půdy, apod.)

Z čínských výzkumů vlivu turismu na venkovské oblasti vyplynulo, že Vesničané obecně vítají dopady a změny místní obce vyplývající z rozvoje cestovního ruchu, a jsou ochotni přijmout, nebo vydržet potenciální sociálně-kulturní změny v místní společnosti, přinejmenším v počáteční fázi rozvoje cestovního ruchu. Nic nenasvědčuje tomu, že by to tak nemohlo být ani u nás. (ZENGA, B., RYANB, CH., 2012)

Nicméně ekonomické přínosy agroturistiky pro hospodářství nejsou univerzální, protože se mohou lišit v závislosti na fázi vývoje turistiky a zda je hospodářství agroturistiky izolované nebo v blízkosti jiných atrakcí. Uspořádání ekonomických a neekonomických cílů podnikatelů (zemědělců) pohání vývoj celkové diverzifikace zemědělských podniků a zejména agroturistiky (pobytů na zemědělských usedlostech). Mezi nejčastější cíle patří ekonomický, jako kompenzace kolísání zemědělských výnosů, vytváření dodatečných příjmů a rozšiřování podílu na trhu, stejně jako neekonomické cíle, jako například udržení hospodaření rodiny, rozvoj koníčků, nebo vychutnávání si venkovského životního stylu a tradic. (DOMENICO, M.L., MILLER, G., 2012)

Dilema pro členy rodinných farem, kteří se snaží udržet požadovanou identitu podnikání, ať už na základě zemědělství nebo cestovního ruchu, je spojit oba tyto aspekty a řešit všechny konflikty mezi těmito dvěma odvětvími průmyslu.

Region, který chce rozvíjet turistický ruch (v tomto případě venkovský turismus), musí nabízet pestré škálu rekreačních aktivit, od výletů a vinařství po hony, nebo pozorování zvěře a festivaly.

Celkově zemědělci zabývající se agroturistikou hodnotí pozitivně jejich zkušenosti. Dvě třetiny těch, kteří v současné době nabízejí agroturistiku na svých farmách, má v plánu přidat další aktivity v budoucnosti. I když většina zemědělců nemá příjmy přímo z agroturistiky, tak vnímají, že jejich rekreační aktivity jsou důležité k pokračování provozu jejich podnikání. Nicméně více specializovaný turismus, jako je lov a rybolov, nejsou vnímána jako důležitá pro zachování provozu podniku. (TEW, CH., BARBIERY, C., 2012)

Na druhou stranu je třeba již rozvinutý turismus v těchto lokalitách mírnit. Přístup k přírodě, je jistě předpokladem pro venkovskou rekreaci a turistiku, a rostoucí poptávka naznačuje větší potřebu tohoto přístupu. Přesto musí být v rovnováze s dalšími požadavky na užívání pozemků a dlouhodobějších potřeb ochrany přírody. S nárůstem těchto potenciálně protichůdnými požadavků na venkovské zdroje musí být určeny hranice. Například severské země měly silnou tradici volného přístupu k přírodě. Nakonec i ve Švédsku navrhli, že ne všude bude

platit tradiční bezplatné právo na přístup k přírodě. Toto omezení bylo na úkor švédských občanů - v důsledku obav ze zneužití těchto „práv“ ze strany zámořských turistů. V těchto zemích je oblíbenou dovolenou právě pronájem lodě, či chaty v přírodě. (MOMSEN, J.H., TORRES, R.M., 2011)

3.7 Kompetence v oblasti řízení cestovního ruchu

Cestovní ruch je pro veřejnou správu jen jednou z multifunkčních funkcí. Je řízený v souladu s úkolem, který mu byl určen na základě norem, politických rozhodnutí a v zájmu dosažení cílů území. Úlohy veřejné správy na jednotlivých úrovních územní správy lze charakterizovat takto:

Stát

Stát ze zákona odpovídá za strategii regionálního rozvoje. Ta by měla řešit celkové záměry státu v regionálním rozvoji, včetně cestovního ruchu a jeho podpory. Touto problematikou se zabývá Ministerstvo pro místní rozvoj, které je zřizovatelem státní příspěvkové organizace České centrály cestovního ruchu – CzechTourism.

Státní politika v oblasti cestovního ruchu je zaměřena na průřezové i regionální problematiky:

- legislativa a další právní normy, včetně právních předpisů Evropské unie;
- koncepce státní politiky cestovního ruchu;
- statistika cestovního ruchu;
- národní rozvojové plány;
- státní programy podpory cestovního ruchu;
- metodika vzdělávání v cestovním ruchu ve vazbě na Evropský sociální fond (ESF).

Hlavní činnosti České centrály cestovního ruchu CzechTourism je **prezentace a propagace** České republiky v zahraničí, prezentace regionů na veletrzích, výstavách a workshopech cestovního ruchu. Současně centrála garantuje jednotnou metodiku informačních systémů v cestovním ruchu.

Kraje

Povinností a zodpovědností krajských úřadů je realizace rozvoje kraje. Vypracovávají programy rozvoje svého území, jejichž součástí jsou i programy rozvoje cestovního ruchu.

Kraj by měl zastřešit marketing cestovního ruchu, a rovněž i statistiku cestovního ruchu v rámci svého regionu. Garance rozvoje cestovního ruchu na území kraje vyplývá ze zákona a souvisí právě s odpovědností za územní rozvoj kraje, včetně podpory soukromého podnikání.

Sdružení obcí

Podle zákona o obcích může sdružení obcí mít mnoho forem, zákon jim neukládá žádné povinnosti. Muže se jednat o svazky obcí, sdružení s právní subjektivitou i bez právní subjektivity, mohou to být i agentury, které působí podnikatelským způsobem. Tato sdružení mohou podporovat konkrétní produkty cestovního ruchu, které vytvářejí na jejich území podnikatelské subjekty. Měly by být garantem činnosti a

propojenosti informačních center, rozvoje služeb cestovního ruchu, sběru informací, prezentace mikroregionů, včetně marketingu. Právě na této úrovni je největší prostor pro účinnou a efektivní spolupráci veřejného a soukromého sektoru.

Obec

Jedním ze základních posláních obcí je odpovědnost za celkový rozvoj obce. S tím souvisí příprava území v celé šíři od územních plánů až po různé strategické nebo rozvojové plány obce. V návaznosti na to je dána povinnost realizovat na svém území vybudování **infrastruktury**, včetně **turistické**, podporovat vlastní investice či investice jiných subjektů zaměřené na řešení konkrétních problémů cestovního ruchu. Například nemá-li obec na svém

území informační centrum, měla by usilovat o jeho vybudování, případně spolupracovat s nejbližším existujícím centrem anebo zveřejňovat turistické informace pomocí webových stránek. (Dančo, 2007)

3.8 Územní plánování v turistice

3.8.1 Územní plánování

Ráda bych se dotkla územního plánování, které velice úzce souvisí se stavebním zákonem, tedy i povolením k výstavbě. Územní plán totiž vymezuje hospodářské využití jednotlivých katastrů, resp. stanovuje mantinely, aby nedošlo k rozhodnutím s nezvratnými důsledky pro krajinu. (STRÍBRNÁ, M., MUŽÍK, J., KAJML, P., 2007)

Jedním z nástrojů limitování zneužívání přírody a množství zastavěných ploch je územní plán, který musí vypracovat každá obec. Územní plán vymezuje zastavěné plochy, zastavitelné plochy, přestavby, plochy pro veřejně prospěšné stavby, plochy pro veřejně prospěšná opatření, plochy pro územní rezervy a určuje způsob využití těchto ploch. Rozvíjí a zpřesňuje úkoly územního rozvoje obcí v souladu se zásadami územního rozvoje a politikou územního rozvoje. Je závazný pro rozhodování v území. Tímto způsobem se dá do určité míry regulovat využití pozemků v daném katastrálním území. Optimalizace rekreační utilizace je ve všech typech ÚPD. Dají se tak vymezit podmínky pro rekreaci obecně, nebo v jednotlivých kapitolách, jako například v dopravě. Víceméně nepřímě se potenciál cestovního ruchu a nakládání s ním objevuje i v dalších kapitolách ÚPD a to například – lesní plochy, veřejná zeleň, nebo plochy občanského vybavení. Z hlediska problematiky využitelnosti území České republiky, tedy i jednotlivých krajů a okresů, přispívá ÚP z těchto důvodů:

- Multi-oborový průzkum využitelnosti území pro využití cestovním ruchem (ÚPP)
- ÚPD koncepčně řeší územní požadavky turismu
- ÚP speciálně řeší současné problémy cestovního ruchu (ubytování, sportovní zařízení)

(Mze, 2007)

3.8.2 Územně plánovací dokumentace

Obzvláště při rozhodování v cestovním ruchu na venkově a v zemědělských oblastech platí, že je důležité seznámit se s dlouhodobými plány rozvoje daného území. Umožní to jak jednat strategicky (v souladu s koncepcí využití daného území

- s územním plánem), tak vyvíjet tlak na formování Vašeho nejbližšího okolí podle Vašich představ a potřeb Vaší podnikatelské aktivity a to především v případě, že současná koncepce neexistuje, nebo je mlhavá. Nejde totiž jen investiční záměry, ale především o realizaci řady podmiňujících aktivit úzce souvisejících, jako například s úpravou příjezdových komunikací v majetku obce, propagačním značením, ČOV, veřejným osvětlením, zřizováním a údržbou turistických stezek a také pořádkem v obci. Vyplatí se proto určitá součinnost s obecním zastupitelstvem, aby oprávněný tlak investora (provozovatele) na rozvoj těchto veřejných služeb ve prospěch rozvoje cestovního ruchu nenarazil na obecné nepochopení - nebyl považován pouze za vlastní partikulární zájem a bylo na něj nahlíženo v širších souvislostech. (STRÍBRNÁ, M., MUŽÍK, J., KAJML, P., 2007)

Pro jednotlivé obce, pro jejichž území se územní plán zpracovává, se jedná jednoduše vytvoření základního nástroje pro řízení a regulaci funkčního a prostorového uspořádání obce. Cílem rozvoje území je provázanost funkčního využití ploch bez vzájemných střetů a vytvoření předpokladů zajištění trvalého souladu všech přírodních, civilizačních a kulturních hodnot. Praktickým cílem je usměrňování buď přímo, nebo zprostředkovaně činnosti všech současných i budoucích uživatelů (např. i podnikatelů v cestovním ruchu) řešeného území. Jedná se čistě o koncepční materiál dlouhodobého charakteru, vytváří podmínky a předpoklady pro rozvoj obce, ochranu kulturních a přírodních hodnot území, navrhuje organizaci a funkční využití území, vymezí rozvojové plochy pro novou zástavbu a plochy pro veřejně prospěšné plochy.

3.9 Formy podpory v cestovním ruchu

Hlavním programem pro podporu turismu v ČR je Program rozvoje venkova České republiky na období 2014-2020. Ten vychází z Národního strategického plánu rozvoje venkova. Je zpracováván v souladu s nařízením Rady ES č. 1698/2005 a prováděcími pravidly dané normy. Čerpá z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova. Tyto dokumenty jsou prozatím ve verzi „pracovních podkladů pro jednání s EK“ z ledna 2014.

Program je zaměřen na rozvoj aktivit ve smyslu diverzifikace venkovské ekonomiky hlavně ve spojení s využitím potenciálu jak přírodního, tak kulturního dědictví venkovského prostoru pro rozvoj cestovního ruchu (především venkovské turistiky) a dále potenciálu zemědělských farem v oblasti agroturistiky. Podpora je určena na vybudování rekreační infrastruktury pro malokapacitní ubytování a doprovodných zařízení a služeb. Doposud se realizují projekty z Programu rozvoje venkova ČR na minulé dotační období.

Program podpory venkova ČR (2007-2013) má 4 prioritní osy:

- 1) zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví
- 2) zlepšování životního prostředí a krajiny
- 3) kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství
- 4) LEADER

Hlavní podporou cestovního ruchu jsou osy 3 a 4.

- III/1.3 – podpora cestovního ruchu
- IV. LEADER – podpora v rámci příslušné MAS.

Osa III., opatření III.1.3 – Podpora cestovního ruchu:

Je zřízen na podporu rozvoje ubytovacích a stravovacích zařízení, sportovní zařízení, půjčovny sportovních potřeb, turistické infrastruktury apod., v obcích nad 2000 obyvatel.

Dotace může čerpat zemědělský i nezemědělský obyvatel s kratší než 2letou historií v cestovním ruchu, nebo nestátní neziskové organizace a zájmová sdružení právnických osob.

Iniciativa LEADER:

Komunitně vedený místní rozvoj, resp. metoda LEADER přispívá k lepšímu zacílení podpory na místní potřeby daného venkovského území a rozvoji spolupráce aktérů na místní úrovni. Podstatou je vytváření místních akčních skupin, jejichž pointou je spolupráce soukromého a veřejného sektoru. Příslušná MAS pak realizuje rozvojové aktivity dané lokality. Koordinační role místních akčních skupin (MAS) jako nástroje rozvoje venkova vychází z detailní znalosti místních podmínek a široké spolupráce s místními aktéry. Na základě místní strategie se realizují projekty, které pomáhají řešit specifické problémy dané lokality lépe, než centrálně řízené programy. V období 2004-2013 vznikla síť MAS pokrývající téměř celé území ČR. Z existujících cca 170 MAS realizovalo 112 MAS své místní rozvojové strategie v rámci opatření IV.1.1 Místní akční skupina Programu rozvoje venkova ČR 2007-2013. Ostatní MAS měly možnost připravit se na následující období a získat zkušenosti s participativními plánovacími a rozhodovacími procesy. Většina MAS má tedy relevantní zkušenosti s přípravou a prováděním místní rozvojové strategie a administrací většího množství menších projektů v rámci předchozího období. Tato skutečnost je hodnocena jako silná stránka v rámci nového Programu rozvoje venkova na roky 2014-2020.

Podpora krajů:

Dalším způsobem, jak získat prostředky pro podporu šetrného turismu je čerpání z dotačních programů daného kraje. Tyto prostředky jsou ale omezené jak časově, tak prostorově a je třeba dotační tituly hlídat a včas reagovat.

Přímá podpora obcí venkovského cestovního ruchu závisí na konkrétních podmínkách, jaké obec má. Obec může být vlastníkem turisticky zajímavých objektů a pak je jejich oprava a provoz hrazen z rozpočtu obce.

Další oblastí přímé podpory je propagace a marketing, řízený obcí. Tím se myslí tvorba internetových stránek a tisk propagačních materiálů. Zní to triviálně, ale pro cestovní ruch je velmi důležité, aby se potencionální zákazník mohl dobře informovat o zajímavostech, které obec, nebo svazek obcí nabízí. V poslední době se turisticky zajímavé obce propagují i pomocí informačních center, na které lze získat dotace z příhraničního programu cíl 3.

Nepřímou podporou obcí je například dopravní infrastruktura. „Ideálním cílovým stavem je, pokud obec s majiteli turisticky zajímavých objektů a poskytovateli služeb pro turisty, využijí potenciál, který pro rozvoj cestovního ruchu jejich obec nabízí.“ (PETRUS, V., STRÍBRNÁ, M., a kol, 2008)

Podpora tvorby produktů cestovního ruchu vychází z **Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR na období 2007 – 2013**, strategického dokumentu zaměřeného na podporu rozvoje cestovního ruchu ČR, schváleného usnesením vlády č. 1239 ze dne 7. listopadu 2007. Dokumenty vydané na období 2014-2020 doposud nebyly schváleny. V současné době stále dojíždějí dotační tituly na minulé programové a dotační období, které budu dále popisovat.

Dosavadní koncepce představuje obecný střednědobý rámec, ve kterém jsou stanoveny základní rozvojové směry, které by měly být v období do roku 2013 podpořeny.

Základním atributem udržitelného rozvoje cestovního ruchu je spojení sil privátních zdrojů zaměřených na cestovní ruch, ale také rozvoj systémového a koncepčního přístupu veřejné správy na všech úrovních jako zdroje konkurenceschopnosti, zaměstnanosti a hospodářského růstu v regionech s příznivým potenciálem pro rozvoj udržitelného cestovního ruchu. Reálná provázanost udržitelného rozvoje cestovního ruchu s podporou výstavby infrastruktury cestovního ruchu prostřednictvím Regionálních operačních programů a s Integrovaným operačním programem MMR se bude promítat v rámci připravovaných projektů v oblasti kvality cestovního ruchu.

Konkrétně se jedná o projekty:

- **Zavádění národních standardů kvality** ve vybraných sektorech cestovního ruchu,
- Kvalita služeb v segmentu **venkovského cestovního ruchu**,
- Zlepšení kvality služeb turistických **informačních center**,
- Systém udržitelných modelů cestovního ruchu s následnou **certifikací služeb, produktů a destinací**.

Podpora investic do infrastruktury cestovního ruchu je zpravidla realizována z jednotlivých **Regionálních operačních programů (ROP)**. (MMR, 2014)

Jedná se o prioritní osu č.2 ROP NUTS II. Oblast podpory č. 2.1 – Podnikatelská infrastruktura a služby cestovního ruchu.

V rámci podpory veřejné infrastruktury a služeb jsou podpořeny projekty, které mají za cíl zvýšit atraktivitu turistických destinací na území Středních Čech, zlepšit informovanost turistů či zkvalitnění infrastruktury služeb ve vybraných formách cestovního ruchu (např. venkovská turistika, cykloturistika, vodácká turistika).

Regionální operační program se mimo jiné zabývá cestovním ruchem. Přiděluje mu druhou prioritní osu. Dotace se vztahují na následující aktivity, na které mohou žadatelé předkládat své projekty, jako například budování turistických stezek (např. pěší turistické stezky a turistické okruhy, naučné stezky, hippostezky, in-line stezky apod.), cyklostezek a cyklotras s využitím pro cestovní ruch, rozvoj a obnova infrastruktury pro vodáckou turistiku a rekreační plavbu, rekonstrukce a revitalizace kulturních památek, vybudování, obnova nebo rekonstrukce objektů určených pro poznávací cestovní ruch, zřízení, rozšíření a modernizace jednotného informačního systému, výstavba, vybavení, modernizace nebo rekonstrukce ubytovacích zařízení ve vazbě na rozvoj specifických forem cestovního ruchu (např. vodácká turistika, cykloturistika nebo ekoturistika, rekonstrukce, modernizace. (MMR, 2007)

Ministerstvo pro místní rozvoj má v gesci Integrovaný operační program (dále jen IOP), který zahrnuje i oblast cestovního ruchu v rámci Prioritní osy 4a a 4b – Národní podpora cestovního ruchu. Vzhledem ke stále se zvyšujícím požadavkům na kvalitu služeb ze strany návštěvníků a rostoucí konkurenci na trhu cestovního ruchu budou i potřeby dalšího rozvoje udržitelného cestovního ruchu podporovány prostřednictvím projektů IOP v souladu se schválenou Konceptí státní politiky cestovního ruchu na období 2007 – 2013. (MMR, 2007)

Výše zmíněný systém udržitelných modelů cestovního ruchu bude tvořen v úzké součinnosti s odbornými profesními asociacemi, sdruženími, nevládními organizace a se zástupci krajů a destinačními společnostmi a agenturami.

V roce 2010 byl schválen Národní program podpory cestovního ruchu na roky 2010-2013, jehož zaměřením v roce 2010 je podprogram **Cestovní ruch pro všechny**.

Rozhodnutím ministra č. 206/2011 byly schváleny Zásady pro žadatele podprogramu **Cestování dostupné všem** a zároveň bylo schváleno vyhlášení 1. výzvy roku 2012 k předkládání žádosti o dotace v rámci daného podprogramu

3.9.1 Národního programu podpory cestovního ruchu

Podprogram je zaměřen na 3 oblasti podpory:

Rekonstrukci/vybudování odpočívadel, center služeb pro turisty a hygienického zázemí pro pěší, cyklisty a handicapované turisty podél pěších tras, naučných stezek, cyklotras a zdrojových tras pro zvýšení návštěvnosti včetně marketingu vytvořených produktů cestovního ruchu.

- Zpřístupnění atraktivit cestovního ruchu (musí se jednat o atraktivitu nadregionálního a regionálního významu, případně atraktivitu ležící v blízkosti pěších tras, naučných stezek, cyklotras a dálkových mezinárodních cyklotras). Projekty vztahující se k dopravě musí být zaměřené na ochranu životního prostředí a podporu ekologicky šetrných forem cestovního ruchu (rozvoj ekologicky šetrné dopravy v místě atraktivity, doprava do místa atraktivity a doprava v rámci atraktivity) včetně marketingu vytvořených produktů cestovního ruchu.
- Zavedení /zlepšení/ vytvoření navigačních a informačních systémů pro sluchově a zrakově postižené účastníky cestovního ruchu a návštěvníky atraktivit cestovního ruchu včetně marketingu vytvořených produktů cestovního ruchu.

Podpora je poskytována formou dotace, která může dosáhnout maximální výše 50 % celkových uznatelných výdajů akce a je určena podnikatelským subjektům. Maximální možná výše celkových výdajů akce 5 mil. Kč.

Podprogram Cestovní ruch pro všechny

Cílem realizace akce je vytvoření produktu domácího cestovního ruchu zaměřeného na vybrané cílové skupiny. Žadatel musí vytvořit konkrétní nabídku služeb, která bude zveřejněna na trhu (na webu, nebo v katalogu/propagačním letáku

žadatele), bude dosažitelná pro všechny cílové skupiny a umožní cílovým skupinám aktivní zapojení do aktivit cestovního ruchu.

Cílové skupiny:

- děti a mládež
- rodiny s dětmi
- handicapovaní
- senioři

Příklady produktů:

- pobyty pro cílové skupiny s programem (sport, kultura, řemeslo ...)
- rekreační pobyty
- pobyty v přírodě
- poznávání regionu a tradic

Lze čerpat na následující aktivity:

Hlavní aktivity:

- tvorba produktu + marketingová

Podpůrné aktivity:

- vytvoření podmínek realizace produktu

3.9.2 Orgány a organizace v oblasti venkovského a šetrného cestovního ruchu

Instituce, které se zabývají venkovským turistickým ruchem, ekoturismem a agroturismem, nefungují jen jako osamělé celky, ale sdružují se do různých svazů a organizací, jejichž cílem je využít větší vyjednávací sílu, informovat okolí a zvyšovat povědomí o ekologických způsobech turismu.

ECEAT CZ - Evropské centrum pro eko-agro turistiku, je česká nezisková organizace, byla založena v roce 1992 se sídlem v Brně, je členem ECEAT International. Cílem organizace je přispět k rozvoji venkova a napomáhat k rozšiřování šetrných forem cestovního ruchu.

Cílem ECEAT CZ je:

- podporovat obnovu venkova pomocí šetrné turistiky;
- pomoci iniciovat nové podnikatelské příležitosti a pracovní místa ve venkovské turistice;
- pomoci při rozvoji odborných schopností nových poskytovatelů služeb;

Svaz venkovské turistiky

Byl založen v roce 1997 jako Svaz podnikatelů ve venkovské turistice a agroturistice, později byl jeho název změněn na Svaz venkovské turistiky. Úzce

spolupracuje s ECEAT CZ. Hlavním cílem svazuku je prosazování a hájení zájmů svých členů, venkovských podnikatelů - Zajišťují zavádění do praxe a kontrolu kvalitativních standardů ubytovacích kapacit na venkově.

Nabízené produkty v rámci venkovského cestovního ruchu:

- „Prázdniny na venkově“

Oficiální turistický produkt České republiky, podporovaný Českou centrálou cestovního ruchu - agenturou Czech Tourism

- „Zelené prázdniny“

„Zelené prázdniny“ jsou produktem cestovního ruchu s garantovanou „eko“ kvalitou, prověřeným na trhu již od roku 1993. Jsou cíleny na podnikatele a destinace.

Národní centra šetrné turistiky

Dlouhodobým záměrem Ministerstva životního prostředí je systematicky ovlivňovat rozvoj cestovního ruchu (především v chráněných územích) tak, aby se minimalizovali negativní vlivy na místní ekosystémy, krajinný ráz a v neposlední řadě i na život místní komunity. Klíčový je návrh „Zásad rozvoje cestovního ruchu ekologicky šetrným způsobem“ a vývoj certifikačního systému udržitelnosti cestovního ruchu ve spolupráci s Ministerstvem pro místní rozvoj.

Ostatní

- Česká centrála cestovního ruchu /Czech Tourism/
- Národní informační středisko ČR
- Asociace turistických informačních středisek A.T.I.S
- PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců ČR
- LEA - Liga Ekologických Alternativ
- Ministerstvo zemědělství ČR
- Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
- Ministerstvo životního prostředí ČR
- Evropský orientační a záruční fond pro zemědělství (EAGGF) - podporování rozvoje venkova
- Asociace vzdělávacích zařízení pro rozvoj venkovského prostoru.

K „udržetelnosti“ chráněných území je významným krokem postupné přistupování českých chráněných území k „**Evropské chartě udržitelného cestovního ruchu** v chráněných oblastech“. Za účelem realizace těchto záměrů bylo zřízeno **Národní centrum šetrné turistiky** (NCŠT). To se má podílet na vzniku a koordinaci regionálních **Krajských center šetrné turistiky** (KCŠT).

Existencí těchto center se docílí, aby ve všech krajích existoval subjekt integrující environmentální a socioekonomické aspekty rozvoje cestovního ruchu – hlavně s ohledem na specifika území daného kraje.

„Ústředním cílem těchto center bude pomáhat danému kraji plánovat a realizovat dlouhodobě ekonomicky přínosné a k životnímu prostředí příznivé produkty cestovního ruchu lokálního i (mikro)regionálního charakteru.“

Vytvoření sítě center šetrné turistiky je jedním z cílů současné **Státní politiky životního prostředí (2004)** v rámci kapitoly 9: „Regionální rozvoj, obnova venkova a cestovní ruch“. Zásadním smyslem zřízení výše uvedených institucí je zajistit systematické směřování k udržitelnosti rozvoje cestovního ruchu na území krajů. Jde především o pomoc subjektům v kraji při aplikaci principů udržitelného rozvoje při plánování a provozování CR.

Úsilí o provozování cestovního ruchu šetrným způsobem (k přírodním i kulturním hodnotám území) v současné době závisí na jednotlivých snahách zapálených jedinců, nebo institucí. Je žádoucí tuto snahu podpořit, dále motivovat a případně konzultovat další postup, koordinovat a spojit jejich snahy. V neposlední řadě je vhodné veřejně poukazovat na jejich přístup i výsledky a ukázat tak vzorové příklady rozvoje cestovního ruchu v daném kraji. Z výše uvedených důvodů je žádoucí sjednotit aktivity státní správy, územní samosprávy, odborně zájmových institucí a soukromých subjektů. Udržitelný rozvoj cestovního ruchu území by měl být zajištěn koncepčně a systémově, aby úsilí o získávání finančních prostředků nebylo roztržité a hlavně nárazové.

V současnosti již existuje **Národní centrum šetrné turistiky**, které ve spolupráci s Libereckým krajem a za metodického vedení MŽP pilotně připravilo realizační projekt právě pro Liberecký kraj.

3.10 Brownfields

3.10.1 Definice brownfieldu

Dle Národní strategie regenerace brownfieldů je brownfield „nemovitost (pozemek, objekt, areál), která je nedostatečně využívána, zanedbaná a může být i kontaminovaná. Vzniká jako pozůstatek průmyslové, zemědělské, rezidenční, vojenské či jiné aktivity. Brownfield nelze vhodně a efektivně využívat, aniž by proběhl proces jeho regenerace.“

Za účelem regenerace brownfieldů byla vytvořena databáze brownfields. Na tyto opuštěné a zanedbané prostory (znehodnocené lidskou činností) se můžeme nahlížet z různých úhlů pohledu - z pohledu územního plánování a urbanismu, z pohledu životního prostředí, pohledu kulturních památek naší industriální historie, nebo jako na lokality pro možné investiční projekty.

3.10.2 Důvody regenerace:

Cílem Národní strategie regenerace brownfieldů je komplexní ozdravení území, rozšíření nabídky pro podnikatele, zlepšení životního prostředí a dosažení efektivnějšího využití dříve zanedbaného území, a to vše s ohledem na budování struktury osídlení a krajiny, při respektování a ochraně kulturně-historických, ekonomických, ekologických i sociálních hledisek. (MPO, 2008)

Regenerace brownfields by měla zajistit následující:

- Nabídku pozemků
- Minimalizaci záborů ZPF
- Maximalizaci využití finančních prostředků z fondů EU.

Podle kolektivu autorů Metodiky pro revitalizaci brownfields (pod vedením MMR) by obec měla postupovat strategicky. Především vytvořit z regenerace místní prioritu, tuto prioritu přenést na občany obce, co nejvíce propagovat další využití těchto prostor, využít Agendy 21, veřejné investice přeměřovat na tento účel a v neposlední řadě zamezit vzniku dalších brownfields a ekologických zátěží. Od roku 2006 je novelizovaný stavební zákon, který situaci upravuje. Protože spousta obcí stále nemá platný územní plán, využila novela zákona situace a uvedla v platnost povinnost obcí ke zřízení ÚP provést některé analýzy. Jedná se například o analýzu dopravy, ovzduší, živočišstva, demografie, povodí, zeleně, apod. Zákon se tak stal částečným nástrojem k revitalizacím brownfields a omezení jejich dalšího vzniku.

Brownfields dle potenciálu dalšího využití:

- S vysokým rozvojovým potenciálem – jedná se o pozemky mimořádně lokálního a regionálního významu, které mají vysokou tržní hodnotu. Zde se jejich další vývoj sám nabízí.

- Se skrytým rozvojovým potenciálem – jedná se o pozemky také lokálního významu, kde je jejich rozvojový potenciál specifický. Jsou zde však rizika, proto si říkají o podporu z určitých fondů. Do této kategorie bych také zařadila brownfieldy na území okresu Nymburk.

- Bez rozvojového potenciálu – jedná se o neatraktivní území.

Ovšem o potenciálu nejlépe vypovídá pečlivě vytvořená SWOT analýza, kterou musí před zahájením každého projektu příslušná obec vytvořit a z ní dále vycházet.

Do procesu regenerace brownfields se angažují následující subjekty, které mají na znovu-využití území vlastní zájem:

- veřejný sektor (kraje, města)
- investoři
- uživatelé

Pro území, řešené v této práci, je důležité využít brownfieldy ku prospěchu cestovního ruchu a udržení návštěvníků v kraji na delší čas. (POLÁCH, M.(Ed), 2004)

Podle německé studie z roku 2000 (UMWELTBUNDESAMT, 2000) je před samotným návrhem využití brownfieldů důležité přihlédnout k následujícím faktorům, které jsou stěžejní při regeneraci místa:

- budoucí využití
- připravenost místa
- ekonomická životaschopnost
- právní rámec.

Tabulka č. 2: Programy zabývající se regenerací brownfields v letech 2007 – 2013:

E	Operační program Životní prostředí
E	ROP pro jednotlivé NUTS II
E	Integrovaný OP
E	Program rozvoje venkova
E	Program rozvoje venkova
E	Program rozvoje venkova
N	Dílčí projekty MMR
E	OP Životní prostředí (MŽP)
E	OP Podnikání a inovace (program Nemovitosti)
N	Program podpory podnikatelských

N-národní, E-evropský (GRULICH, T., GARGOŠ, I., 2009)

Návaznost na další projekty v kraji:

Jednotlivé kraje a obce musí při tvorbě svých projektů vycházet z daného prostředí státu a Evropy a nejen nahlížet na místní podmínky. Při vytváření projektu se musí vycházet z mezinárodních dokumentů a státních koncepcí a strategií České republiky.

Regionální projekty:

- Krátkodobé (do 2 let)
- Střednědobé (2 – 5 let)
- Dlouhodobé (nad 5 let)

Okresní projekty: Okresy již tyto dokumenty nevytváří.

Obecní projekty: Tyto strategie a plány vytváří obce na základě svých finančních možností. Hlavním dokumentem je územní plán obce. Dále se jedná o strategický plán obce, dílčí rozvojové programy (vyvolávají změnu územního plánu), akční plány a rozvojový plán obce.

3.11 Komplexní pozemkové úpravy:

Komplexní pozemkové úpravy jsou velice nedocenené. Ty mimo reorganizace pozemků a výměny vlastnických práv mohou i měnit krajinu a to například plošným členěním pozemků, kdy dochází ke změně vjemu. Zásadní je také směr orby, diverzifikace kultur, která dodá krajině barevný vzhled. Opomenout samozřejmě nemůžeme ani tradiční přínos komplexních pozemkových úprav, kterými je plán společných zařízení, kterým se rozumí všechna technická, ekologická, vodohospodářská a zúrodňovací opatření. Mimojiné také právě protierozní ochranu půd. Chrání tak intravilány před přívalovými srážkami, vymílání ornice, zlepši vodní režim v krajině a v neposlední řadě prvky protierozních zařízení jsou i přínosem pro oko a živočichy žijící v dané lokalitě. Remízky, příkopy a větrolamy člení krajinu, tvoří průhledy, zkrátka dělá krajinu atraktivnější, což je přínosem pro cestovní ruch,

zejména ten venkovský. Takový význam mají i prvky ÚSES (územní systém ekologické stability). Největší výhodou takových to pozemkových úprav je, že je plně hrazena státem a Evropskou unií. (Mze, 2007)

Realizace protipovodňových, protierozních a ekologických opatření je v současné době podporována v rámci programů PRV a OP ŽP, proces je však stále pomalý a za vyprojektování a vypořádáním vlastnických vztahů v katastru nemovitostí zaostává. Alespoň jedno opatření pro ochranu půdy a vody v rámci pozemkových úprav bylo do konce r. 2011 vybudováno pouze v 10 % katastrálních území ČR. Pokud vezmeme v úvahu, že cca 40 % území ČR je ohroženo erozí, je zřejmé, že je nutné urychlit realizaci všech prvků plánů společných zařízení ukončených a ukončovaných pozemkových úprav. (ÚÚR, 2014)

Pozemkové úpravy mají velký vliv na utváření krajiny, tudíž mohou mít i značný vliv na potenciál cestovního ruchu. Zpřístupnění pozemků vytváří podmínky pro drobné podnikatele a rozvoj nabídky jejich služeb.

Neopominutelné je vyřešení vlastnických vztahů. Tím se připraví lepší podmínky pro nastartování zemědělského hospodaření i dalšímu typu podnikání. V řešeném území není zatím příliš realizovaných KPÚ. Je v rukách vlastníků pozemků, spolu za podpory starostů, aby rozhodli, zda je taková pozemková úprava v jejich katastru nutná. Pozemkové úpravy byly doposud řešeny jako prioritní osa 4.3 v rámci Programu rozvoje venkova 2007-2013.

3.11.1 Význam pozemkových úprav pro obce

- zprůhlednění vlastnických vztahů k pozemkům
- vymezení původního církevního majetku ze státní půdy
- dohledání doposud nezapsaného obecního majetku a jeho optimální rozmístění v kontextu s veřejně prospěšnými záměry v krajině
- převedení většiny pozemků pod navrženými společnými zařízeními do vlastnictví obce, což vede ke zjednodušení jejich budoucí realizace
- realizace prvků společných zařízení pozemkovým úřadem ze státních prostředků, nebo zdrojů EU přecházejí do majetku obce, pokud není stanoveno jinak
- snížení pohybu zemědělské techniky uvnitř obce v důsledku realizace polních cest kolem obcí v rámci schválených pozemkových úprav
- všestranné využití vybudovaných polních cest např. jako cyklotras a tím zatraktivnění oblastí pro turistiku
- vyřešení neškodného odvedení povrchových vod a ochrany území před záplavami pomocí realizace protierozních a vodohospodářských opatření
- zvýšení ekologické stability a pestrosti okolní krajiny v důsledku výsadby místních prvků ÚSES
- zjednodušení a zlevnění zpracování územního plánu obce
- konkretizace některých prvků dle platného územního plánu až na úroveň jednotlivých parcel
- nové uspořádání pozemků tak, aby byly přístupné a zemědělsky využitelné i po realizaci výstavby obchvatů obcí, silničních a železničních koridorů

3.11.2 Prvky komplexních pozemkových úprav

Liniové stavby

Zpřístupnění pozemků se provádí prostřednictvím tzv. plánu společného zařízení, který mimo jiné obsahuje právě zřízení a renovaci polních cest. Tyto polní cesty bývají z větší části řešeny jako asfaltové, tím pádem je uvítají nejen cyklisté, ale také in-line bruslaři.

Liniová zeleň

Z praktického hlediska rozdělujeme liniovou zeleň (v rámci KPÚ) do tří skupin:

- Liniová zeleň podél stávajících a nově vybudovaných polních cest, vodních toků, melioračních příkopů a mezí
- Výsadba prvků ÚSES, větrolamů a vsakovacích pásů
- Ostatní výsadby (například odhlučnění dálnice)

Všechna výsadba musí být realizována dle dokumentace, která je v souladu s platnými územními plány obcí a projekty ÚSES. Ke každému zpracovanému projektu KPÚ je nutné vyjádření dotčeného orgánu ochrany přírody – v konkrétním případě například v zájmovém území (KPÚ Sovenice) se jedná o stanoviska odborů ŽP pověřených MÚ. Tím je zajištěna návaznost na celé územní plánování krajiny.

4. Metodika

V teoretické části práce jsou objasněny základní pojmy týkající se cestovního ruchu a turismu. Značný důraz je věnován agroturistice, neboť má v tomto zemědělsky tradičním regionu značný význam jako potenciál.

Charakteristika zájmového území je vytvořena na základě obdobných studií, které podobně jako analytické průzkumy a rozborů v územním plánování definují vnitřní a vnější analýzu současného stavu zájmového území, jako i cestovního ruchu v okrese. Cestovní ruch je současně ověřen na základě t.č. už vypracovaných rozvojových dokumentů. Jejich výčet je uveden ve výčtu uvedených podkladů. Ty se také staly základem vlastního šetření. Z takto získaných poznatků byla vypracována SWOT analýza. Ve SWOT analýze jsou vyhodnoceny silné a slabé stránky stavu cestovního ruchu, ale především příležitosti a hrozby, kterým v současné době čelí. SWOT analýza byla základem pro definování hlavních strategických cílů (nejen pro šetrný rozvoj cestovního ruchu a turismu), které pomohou zvýšit úroveň a atraktivnost zájmového území a současně aktivně podpořit ochranu přírody a krajiny.

Cíle práce:

Cílem práce je v zájmovém území ověřit současnou nabídku cestovního ruchu a jejich vliv na jednotlivé složky – společenstva ochrany přírody, krajiny a životního prostředí vůbec. Na základě výsledků rešerše, terénních šetření a k tomu účelu uskutečněných konzultací navrhnout konkrétní opatření pro eliminaci negativních vlivů a současně doporučit environmentálně šetrné příležitosti – aktivity ze strany cestovního ruchu a turismu, v zájmu podpory rozvoje daného území – bývalého okresu Nymburk.

Cílem diplomové práce je:

1. Vymezení zájmového území, popis a charakteristika s důrazem na rekreační využití.
2. Vypracování rešerše – současná nabídka cestovního ruchu, jeho vliv na jednotlivé složky (společenstva ochrany přírody, krajiny a životního prostředí).
3. Souhrnná analýza současného stavu a doposud použité metodiky řešení problematiky.
4. Návrh vlastních šetření a popis aplikovaných metodických postupů.
5. Vyhodnocení získaných poznatků.
6. Návrh doporučení a opatření k environmentálně šetrné intenzifikaci cestovního ruchu.
7. Závěr.

5. Charakteristika zájmového území – výsledky vlastního šetření

5.1 Identifikace lokality

Mapa č. 1: Administrativní dělení okresu

Zdroj dat: ČSÚ

5.2 Charakteristika oblasti

Okres Nymburk se rozkládá ve východní části Středočeského kraje v Polabské nížině. Jeho severním sousedem je Mladoboleslavsko, na západě hraničí s okresem Praha-východ, jižním sousedem je Kolínsko a na východě hraničí s jičínským a královéhradeckým okresem. V okrese Nymburk najdeme 87 obcí, z nichž pouze tři jsou města s rozšířenou působností - Nymburk, Poděbrady a Lysá nad Labem. Poděbrady jsou lázeňským centrem. Právě díky termálním pramenům představují například pro Nymburk konkurenci zejména v oblasti cestovního ruchu. Obce s pověřeným obecním úřadem jsou pouze Městec Králové a Sadská. Povrch Nymburska je málo členitý s charakterem výrazně rovinného typu. Největší část okresu leží v nížině pod 200 m nad mořem a jen na severu území mírně stoupá do výšky k 300 m nad mořem u Chroustova – 290 m. Nejnižší místo je při odtoku Labe z okresu – 173 m. n. m. Ojedinelé lokality jako Oškobrň 285 m. n. m., Chotuc 252 m n. m. Sadský kopec s 213 m. n. m. porušují rovinný ráz krajiny. Výhodná poloha podél řeky Labe předurčuje k pěstování zemědělských plodin - struktura pozemků odpovídá nížinnému charakteru zemědělské krajiny. Svoji rozlohou 850 km² zaujímá okres 6. místo ve Středočeském kraji a 7,7 % z jeho rozlohy. Zemědělská půda tvoří 64 % a lesy 17 % z rozlohy okresu.

5.2.1 Přírodní podmínky

Z **typologie krajiny vyplývá**, že se jedná o krajinu rovin, pouze v okolí řeky Labe se nachází krajina širokých říčních niv.

Vodní režim:

Území je odvodňováno řekou Labe a jeho přítoky. Je náchylné k záplavám, šířka záplavového území se pohybuje od 350 m do 3 km.

Před rozvojem rozsáhlé těžby štěrkopísků byly stojaté vody zastoupeny především opuštěnými labskými meandry. Dnes jsou plošně nejrozsáhlejšími stojatými vodami právě jezera, vzniklá těžbou štěrkopísků. Od dob středověku byly v regionu zakládány rybníky; koncem 18. a počátkem 19. století bylo ovšem mnoho rybníků zrušeno. Dnes se více rybníků vyskytuje pouze v okolí Rožďalovic a Loučně.

Velmi významné jsou zásoby prostých i minerálních podzemních vod. Minerální prameny jsou v Sadské, Hořátví a především v blízkých Poděbradech. Jedná se o alkalicko - zemité kyselky s vysokým obsahem CO₂. Zásoby síranových minerálních vod na Královéměstecku se v současné době nevyužívají.

Hydrologie:

Z hydrologického hlediska toto území trpí velkým odvodněním. V minulosti byla krajina pro svůj zemědělský potenciál intenzivně meliorována, čímž přišla o svou přirozenou retenční schopnost. Místní pozemky jsou ohroženy větrnou a vodní erozí. V současnosti se situace zlepšuje prostřednictvím komplexních i jednoduchých pozemkových úprav. V krajině, dříve bohaté na rybníky, tak vznikají například suché poldry.

Podzemní a povrchové vody:

Okres Nymburk, a Polabí vůbec, je odvodňováno řekou Labe. Levostrannými přítoky v tomto území jsou Výrovka, Smradlák a velenický potok. Pravostrannými přítoky jsou Bačovka, Cidlina, Mrlina, Vlkava a Mlynařice. Řeka Labe je významným plavebním kanálem, o který se v poslední době začíná pečovat. Šířka záplavového území Labe je od 350 m do 3 km (V Libickém luhu). Jedná se o řeku „silně znečištěnou“, avšak v minulosti byla „velmi silně znečištěna“ – tedy dá se hovořit o zlepšení. Věřím, že v budoucnu bude Labe řekou vhodnou i ke koupání či rybaření.

Geologie:

Dle geomorfologického členění z roku 1972, následně převzato Demkem a kol. (2006), leží řešené území okresu v oblasti Středočeské tabule. Ta se člení na tři celky – Dolnooharská tabule, Jizerská tabule (do okresu zasahuje pouze na západě a severozápadě) a Středolabská tabule, která zaujímá většinu okresu.

Ložiska nerostných surovin a úroveň jejich využívání:

Ačkoliv se region nachází převážně na horninách mezozoika (pískovce a jílovce) a horninách kvarteru (hlíny, spraše), těžba je zde minimální (v menší míře písek) – pouze u obce Doubrava se nachází těžený dobývací prostor štěrkopísků (dobývání z jezera). V minulosti se štěrkopísky těžily přímo z Labe, popřípadě z borových remízků mezi poli. Takto vytěžený písek sloužil především pro místní potřebu.

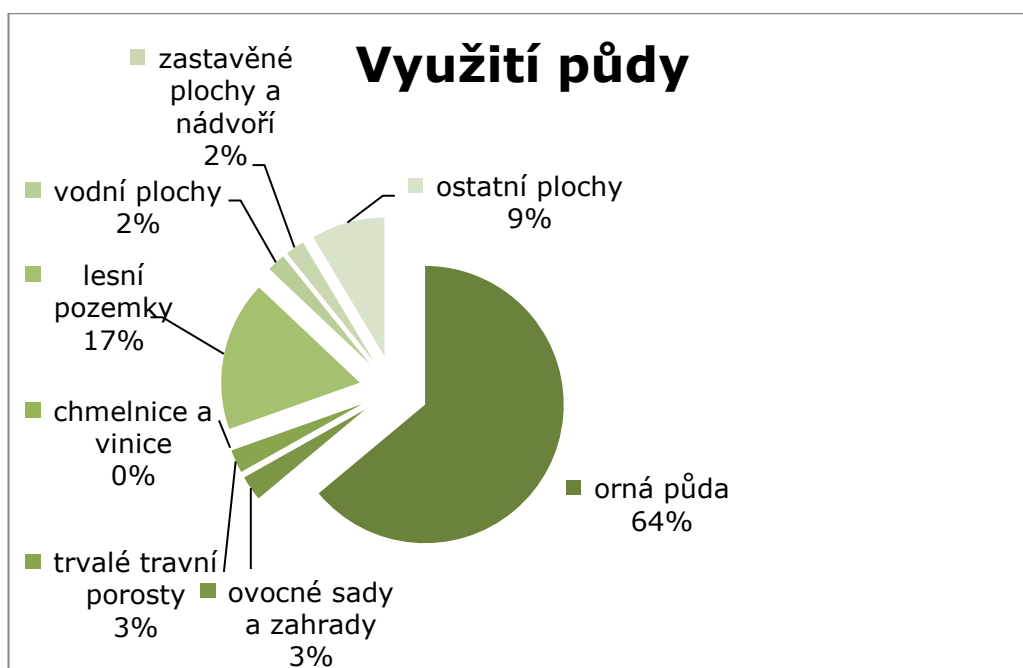
Těžba nerostných surovin není v této oblasti v současnosti vůbec významná.

Půdní podmínky:

Jedná se o České Termofytikum. Nejčastějším půdním typem (dle TKSP) jsou černozemě (hospodářsky využívané) a fluvizemě (okolí Labe). Dále kambizemě, pararendziny, regozemě, luvizemě.

Nymbursko má vysoký podíl nadprůměrně kvalitní zemědělské půdy; tato půda je vysoce zorněna. Území má pouze nízkou zalesněnost s vysokým podílem listnatých lesů. Výskyt převažujících vysokých bonit půdy (s I. a II. stupněm ochrany) zabraňuje rozvoji sídel tam, kde je to v zájmu ochrany přírody a krajiny, urbanistické kompozice a dopravního připojení objektivně společensky žádoucí.

Graf č. 3: Graf struktury druhů pozemků:

Zdroj dat: ČSÚ

Vegetace:

Pro příhodnou polohu a úrodnost půdy bylo Nymbursko v minulosti ryze zemědělskou oblastí s tradičním pěstováním obilovin, cukrovky, zeleniny a ovoce.

Přírozenou vegetací jsou mochnové doubravy, černyšové dubohabřiny a sprašové doubravy s duby. Z mapových podkladů AOPK ČR lze vyčíst, že dnes se zde nachází především dubohabrové háje, luhy a olšiny, acidofilní doubravy a místy (obzvláště kolem města Nymburka) borové doubravy.

Klima:

Dle Quitta (1971) náleží území okresu Nymburk do teplé klimatické oblasti (T2), která je charakterizována průměrnými ročními teplotami 8 až 9° C a průměrný roční úhrn srážek činí 500 - 650 mm. Srážky jsou většinou dešťové. Podíl sněhových srážek je malý a sněhová pokrývka se zde příliš dlouho neudrží. Převládají západní až severozápadní větry, v zimě spíše větry východní.

5.2.2 Sídelní struktura

Dnešní sídelní kultura byla převážně založena ve středověku. Přítomnost velkých měst (Nymburk, Mladá Boleslav, Poděbrady) neumožnila založení většího městského sídla na celém území.

Historický a kulturní vývoj okresu:

Z historického vývoje osídlení krajiny je možno konstatovat, že se krajina již minimálně 150 let využívá jako hustě osídlená zemědělská krajina s minimem lesních ploch.

Kulturní a historická charakteristika krajinného rázu je dána především způsobem využívání krajiny. Projevuje se stopami kultivace a osídlování krajiny a samozřejmě způsobem využívání přírodních zdrojů. Kulturní charakteristika s sebou nese historické souvislosti – proto nelze jednu od druhé oddělit.

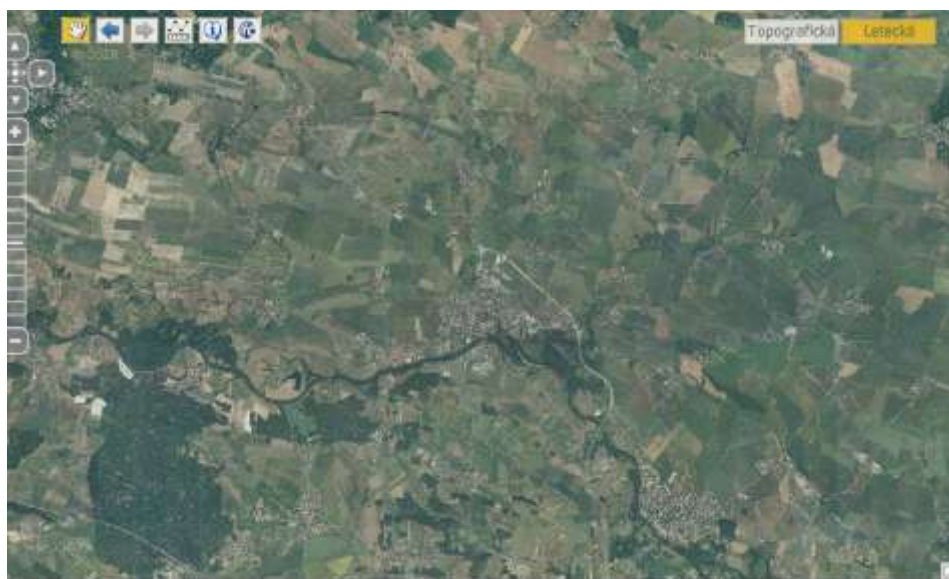
Největší růst znamenaly výstavby velkých zemědělských areálů (pro chov dobytka, drůbeže a zpracování obilí) vystavěné od roku 1960 u větších obcí. Po roce 1989 dochází ke změně původně zemědělsko-průmyslového charakteru na region s převažující zaměstnaností v terciální sféře.

Mapa č. 2: Ortoforomapa ČÚZK 50. léta:

Zdroj dat: Geoportal – cena

Mapa č. 3: Ortofotomapa ČÚZK aktuální:

Zdroj dat: Geoportal – cena

Z výše uvedených map vyplývá, jakým způsobem byla krajina úpravami z let minulých pozměněna. Současný trend se snaží o návrat k původnímu stavu rozdělení pozemků.

Lidová architektura:

Převládají zde sídla vrcholně středověká, která se vyznačují velkými obdélnými návěsmi (např. Hrubý Jeseník). Během 18. a 19. Století byla středověká sídelní síť doplňována o novější osady – roubené objekty (štípanice). Jedny z nejhodnotnějších sborů roubené lidové architektury jsou právě Hrubý Jeseník, Mcely a Bošín.

Od 19. do 20. Století se stavělo z nepálených cihel. Tyto stavby měly protáhlý půdorys a vaznicové krovy. Na obytné prostory plynule navazovaly chlívy - převládá jednopodlažní zástavba se sdružením obytné a hospodářské funkce. Typickým výrazem obcí je tvorba vlastního vnitřního prostoru – široký koridor doplněný dlouhověkými dřevinami a dále doplněn církevními stavbami, zvonnicemi, nebo objekty správy obce.

Krajinná kompozice:

Například městyse Křinec, do kterého také spadá architektonicky významná obec Bošín, je výjimečný svou krajinářskou kompozicí z raného baroka, jejímž autorem byl Carlo Luragho. Těžištěm je zámek se zahradou a ortogonální geometrická soustava, jež dále svazuje s na severu položeným kostelem sv. Jana Nepomuckého a krajinou dominantou a mystickým místem - kopcem Chotuc. Na severu je pak dominantní umělý terénní útvar se zámečkem Kunsberg. K tomuto území je připojena krajina severně od Oskořínku s osnovou trojzubce. (Hodnocení Středočeského kraje pro období 2007-2013)

Z hlediska cestovního ruchu se historicky jedná vesměs o oblasti příměstské rekreační turistiky regionálního významu. Právě rekreační potenciál této oblasti společně s dobrou dopravní dostupností vedl k tomu, že již v druhé polovině 19. století byla v této oblasti vyhledávána letoviska zejména pražských měšťanů. V

dobách socialistických, kdy se turistický zájem soustřeďoval do míst s koncentrací velkých odborářských zařízení, upadla oblast Polabí v turistické nevědomí a jeho přednosti začínají být objevovány až v posledních letech.

Alokace okresu s okolím:

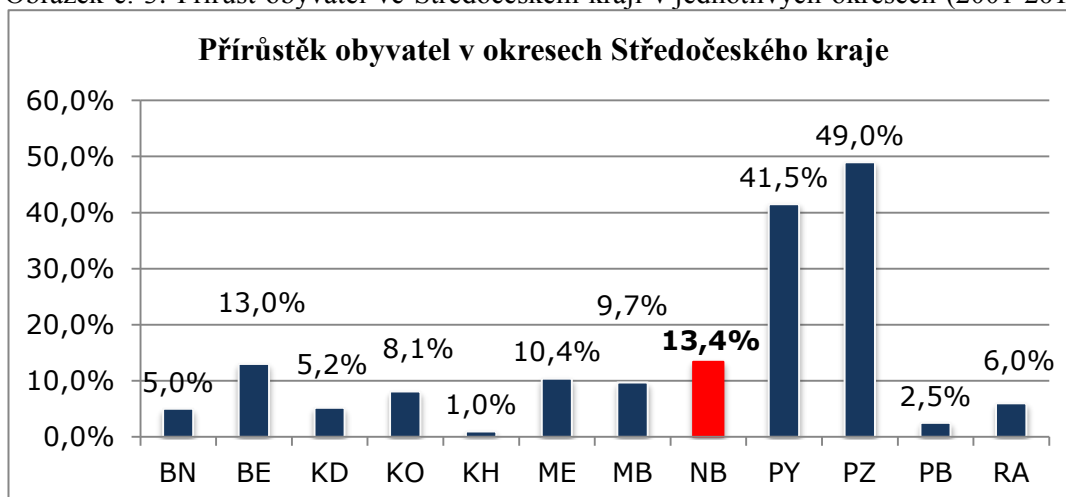
Nejdůležitějším faktem je, že okres Nymburk je součástí Středočeského kraje, který úzce spolupracuje s dalším významným krajem - a to hlavním městem Prahou, kterou je celý středočeský kraj ovlivněn (ať už se jedná o pracovní příležitosti, pohyb obyvatel či příliv turistů). Tato vazba na hl. město Prahu je zdaleka ta nejsilnější. Dále místní obyvatele silně ovlivňuje Mladá Boleslav, kde se nabízí mnoho pracovních příležitostí, stejně tak i Kutná Hora, která je především centrem kultury a neméně i turistického ruchu.

5.2.3 Demografie

Počet a struktura obyvatelstva:

K průměrným okresům kraje patří svou hustotou osídlení 107 obyvatel na km². K 1. prosinci 2009 náleželo do okresu Nymburk 87 obcí. Z celkového počtu obcí má 7 statut města a 3 obce byly stanoveny městysem. V okrese bylo k 31. 12. 2009 celkem 91 307 obyvatel.

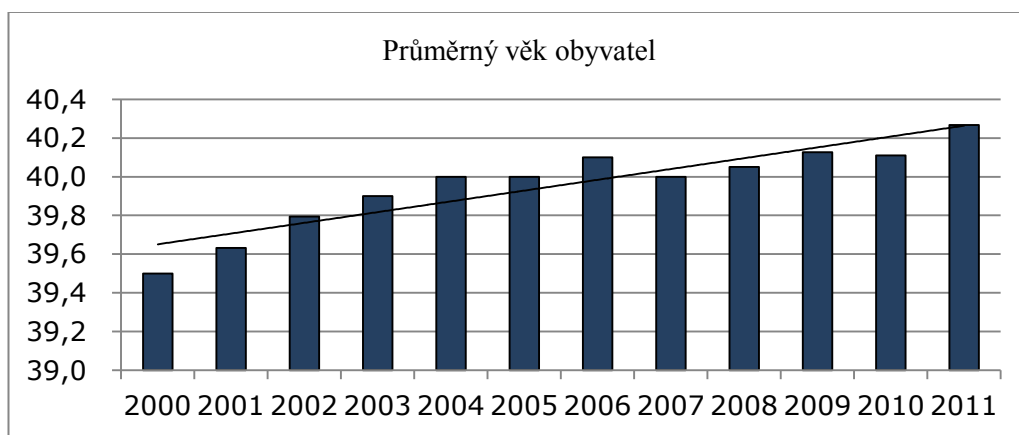
Obrázek č. 3: Přírůstek obyvatel ve Středočeském kraji v jednotlivých okresech (2001-2011):

Zdroj dat: ČSÚ

Počet obyvatel od roku 1961 dlouhodobě klesal - ke snižování počtu obyvatel docházelo i v průběhu 90. let vzhledem k trvalému úbytku přirozenou měnou a nízkému přírůstku stěhováním. Hrubá míra porodnosti patří k nejnižším v kraji, zatímco hrubá míra úmrtnosti naopak k nejvyšším. Věková struktura obyvatel se vyznačuje vysokým podílem obyvatel post-produktivního věku a nízkým podílem dětské složky.

Obrázek č. 4: Průměrný věk obyvatel v okrese Nymburk (2000-2011):

Zdroj dat: ČSÚ

Z grafu vyplývá, že průměrný věk v okrese Nymburk stále stoupá. Je to dáno převážně tím, že v minulých letech obecně ubývalo na venkově mladých rodin. V posledních letech se však situace zlepšuje.

Bytový fond v okrese:

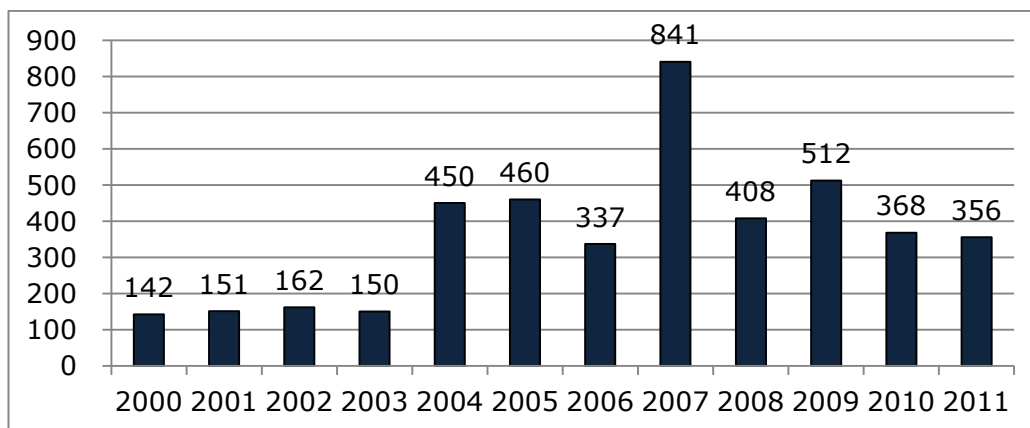
Rozvoj bydlení je významně vázán na konkrétní území obce s rozšířenou působností. V Poděbradech omezuje rozmach v tomto směru zejména vyšší cena pozemků a bytů, která je generována významem – společenskou prestiží města. Rozvoj bydlení je velice žádoucí za účelem stabilizace obyvatel, pro které je město zdrojem obživy a trvalého bydlení. Jiné formy užívání bytů bez trvalého bydlení je nežádoucí. Totéž platí i pro dalších ORP a o rozvoji každé jiné oblasti.

Rozvoj ostatních sídel bude generován spontánním nárůstem obyvatel a plošný rozvoj není žádoucí. Ve střednědobém horizontu je společenskou potřebou stabilizace sídel na současné úrovni, resp. V takovém rozsahu, který umožní stabilizaci sídel a údržbu krajiny.

Výstavba

Intenzita bytové výstavby je nejnižší v kraji, přičemž téměř všechny byty dokončené v období 1997 – 2003 byly postaveny v rodinných domech.

Obrázek č. 5: Bytová výstavba v jednotlivých letech v okrese Nymburk (2000-2011):

Zdroj dat: ČSÚ

Tabulka č. 3: Občanská a technická vybavenost okrese:

Školy, zdravotní péče, sociální péče:

Zdravotnická zařízení		
Ambulance	lékaři celkem	185,4
	lékaři na 1000 obyvatel	1,972
Nemocnice	lékaři celkem	49,02
	lékaři na 1000 obyvatel	0,521
	lůžka	392
	lůžka na 1000 obyvatel	4,17
Odborné léčebné ústavy	lůžka	0
	lékaři na 1000 obyvatel	0
Sociální služby		
Počet zařízení		23
Počet míst		585
Domov pro seniory	počet zařízení	4
	počet míst	349
Domov pro os. Se zdravotním postižením	počet zařízení	1
	počet míst	65
Azylové domy	počet zařízení	1
	počet míst	28
Domovy s pečovatelskou službou	počet zařízení	0
	počet míst	0
Školy		
Školky	okres	55
ZŠ	okres	41
SŠ	kraj	155
VOŠ	kraj	20

Zdroj dat: ČSÚ

Pracovní příležitosti:

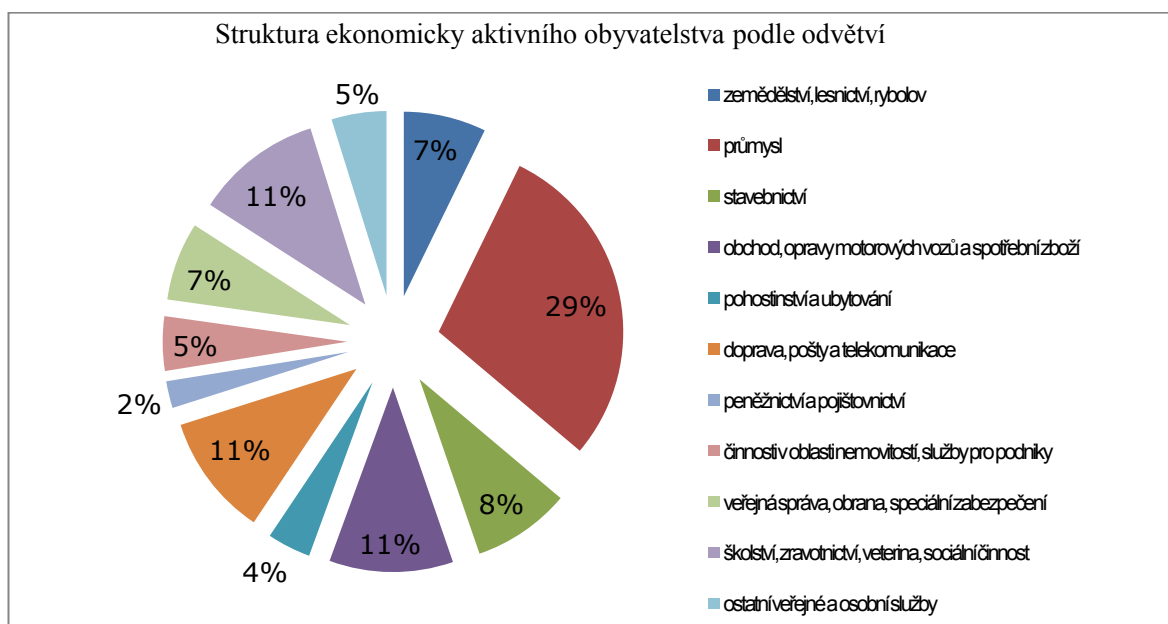
Tuto oblast charakterizuje vysoký věkový průměr, nízká vzdělanost a úbytek obyvatelstva malých obcí. Lidé se přesouvají za prací zejména do Nymburka ale i mimo region do Mladé Boleslavi a Prahy. Proto je zde vysoký počet ekonomicky aktivních obyvatel, přestože nezaměstnanost se v tomto kraji dlouhodobě drží mezi 9,0 – 9,5 %, což je jedna z nejvyšších v České republice.

Pro příhodnou polohu a úrodnost půdy bylo Nymbursko v minulosti ryze zemědělskou oblastí. Rozvoj průmyslu nastal až s výstavbou železniční tratě Praha – Olomouc. Mohutný rozvoj železniční dopravy - Nymburk leží na tzv. „severozápadní dráze“ (Havlíčkův Brod – Nymburk - Ústí nad Labem - Děčín) - působil na založení železničních oprav s celorepublikovým významem. Tradici na okrese má průmysl strojírenský, potravinářský, gumárensko-osinkový a sklářský. V rámci Středočeského regionu má význam nymburské zemědělství, z hlediska intenzity zemědělské výroby patří k předním okresům v kraji.

Alokace zaměstnání:

Zvláštním případem je město Poděbrady. Poděbrady jsou sídlem s vysokým společenským kreditem. S nástupem soukromého vlastnictví však hrozí přeměna lázeňských ubytovacích objektů na komerční bytové prostory. Tím by se mohla změnit lázeňská funkce města jako celku. Dalším problémem je jednostranná profesní orientace, a to zejména na lázeňství, které je vázané na region. V případě ostatních měst je hlavním živitelem průmysl a z větší části i zemědělství.

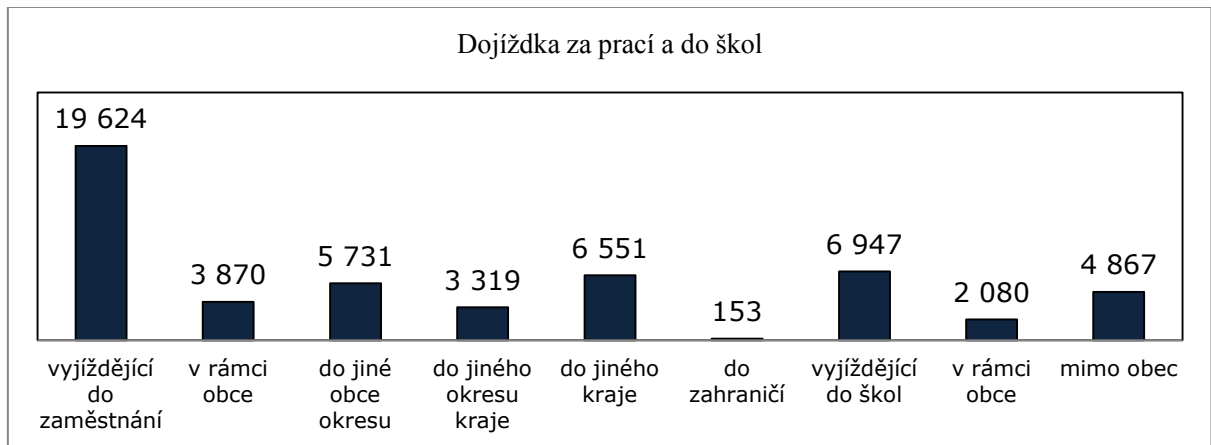
Obrázek č. 6: Struktura ekonomicky aktivního obyvatelstva podle odvětví v okrese Nymburk:

Zdroj dat: ČSÚ

Do tohoto regionu přijíždí převážně obyvatelé Středočeského kraje. Za nákupy, práci a obchodem se spíše vyjíždí, a to do Prahy či Mladé Boleslavi. Obrácený pohyb obyvatel za krátkodobou návštěvou je motivován spíše návštěvou či odpočinkem (například lázně Poděbrady), v případě Nymburka i sportem.

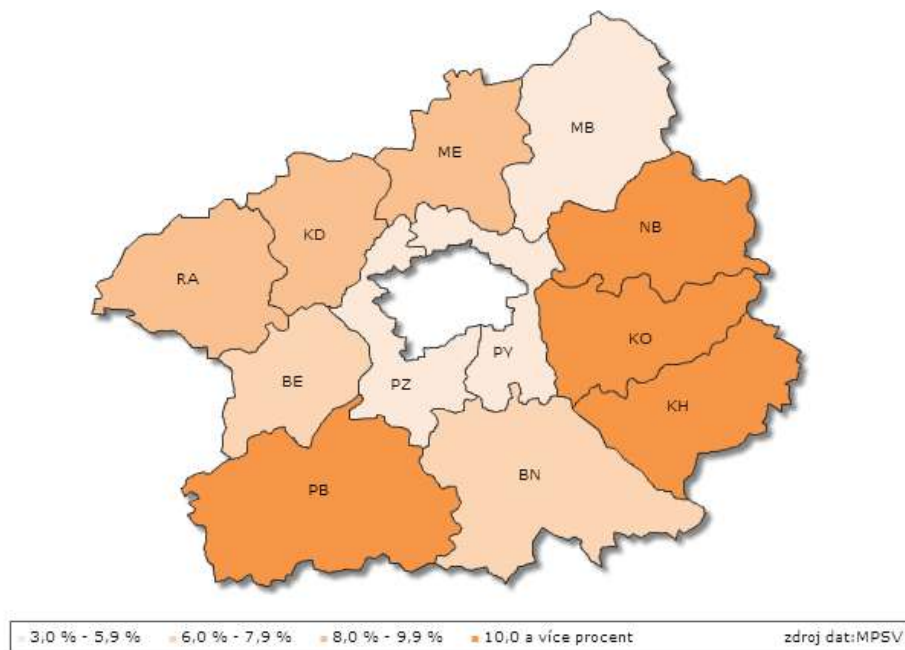
Obrázek č. 7: Dojíždka za prací a do škol v okrese Nymburk:

Zdroj dat: ČSÚ

Nezaměstnanost:

Kartogram č. 1: Míra registrované nezaměstnanosti v okresech Středočeského kraje k 29.2.2013:

Zdroj: ČSÚ

Tabulka č. 4: Meziokresní srovnání za Středočeský kraj – tabulka:

Tab. C.1 Meziokresní srovnání vybraných ukazatelů ve Středočeském kraji v 1. až 3. čtvrtletí 2012													
	Kraj celkem	v tom okresy											
		Benešov	Beroun	Kladno	Koeln	Kouřim-Hora	Mělník	Mladá Boleslav	Nymburk	Praha-východ	Praha-západ	Příbram	Rakovník
ZÁKLADNÍ ÚDAJE (k 1. 1. 2012)													
Rozloha v km ²	11 015	1 475	662	720	744	917	701	1 023	850	755	580	1 892	896
Obce	1 145	114	85	100	89	88	69	120	87	110	79	121	83
Části obcí	2 800	549	150	163	178	300	165	266	157	198	121	411	142
OBYVATELSTVO													
Živě narození	10 922	806	722	1 313	802	563	816	1 002	783	1 804	1 247	857	407
Zemřelí	9 467	756	665	1 262	783	668	772	824	696	965	793	936	437
Pratřhováři	20 075	1 188	1 669	2 274	1 568	912	1 785	1 899	1 821	5 438	4 445	1 209	828
Vytrřhováři	11 500	870	814	1 673	1 147	793	1 759	1 348	1 210	2 958	2 401	928	790
Poččet obyvatel ¹⁾	1 288 945	95 013	86 968	159 785	97 143	74 347	104 239	124 265	95 058	154 570	127 387	113 864	55 506
NEZAMĚSTANOST (podle MPSV) ¹⁾													
Neumřetřní uchazeči o zamřetřnání	50 170	2 866	3 250	7 835	4 982	3 836	4 868	3 552	4 470	3 187	2 953	5 674	2 699
z toho řeny	26 370	1 499	1 753	4 837	2 819	2 076	2 594	1 983	2 345	1 834	1 552	2 825	1 483
Volně pracovní mřsta	4 314	268	362	378	255	222	391	661	563	340	362	336	168
Mřra registrované nezamřetřnanosti (%)	6,96	5,76	6,48	6,70	9,32	9,60	7,96	4,79	6,65	3,50	4,37	9,24	8,80
Uchazeči na 1 volně pracovní mřsto	11,6	10,9	9,2	20,8	19,5	17,3	12,4	5,5	8,1	9,4	8,2	16,9	14,4
ORGANIZAČNŘ STATISTIKA ¹⁾													
Ekonomické subjekty celkem	322 855	25 736	21 564	35 289	21 767	17 059	24 406	28 295	22 891	43 572	38 203	30 296	12 777
z toho: fyzické osoby	253 228	21 462	18 770	27 442	17 749	14 051	19 287	20 815	18 902	33 448	28 908	24 869	9 524
obchodní společnosti	30 488	1 615	2 075	3 904	1 789	1 024	1 907	2 252	1 643	5 173	6 028	2 216	888
družstva	1 016	60	42	75	48	50	218	81	60	145	131	80	48
STAVEBNŘ OHLŘŠENŘ A POVOLENŘ													
StavebnŘ ohlřšenŘ a povolenŘ celkem	13 688	1 265	1 146	1 196	694	607	1 061	833	1 192	1 993	1 740	1 567	364
Orientační hodnota staveb (mř. KřZ)	27 043	1 465	1 801	2 314	1 478	1 631	1 674	4 418	2 010	4 062	3 534	1 779	554
BYTOVŘ VŘSTAVBA													
Dokonřenř byty	4 118	281	330	372	345	135	273	209	157	1 125	615	196	80
Zanřjenř byty	3 861	209	375	319	235	121	319	262	182	894	846	215	84

¹⁾ stav k poslednřmu dni sledovanřho období

Zdroj dat: řSÚ

5.2.4 Technická infrastruktura

Do technické infrastruktury řadřme dopravu, telekomunikace, energetiku, vodnř a odpadovř hospodřřstvř, ekologické sluřžby a dalřší činnosti podobnřho charakteru. Napojenř obyvatel na základnř technickou infrastrukturu je celkovř dobrř, nicmřnř zvlřřtř v severovřchodnř častř územř jsou parametry horřř, ať už se jednř o odkanalizovřnř, zásobenř vodou ři plynem.

Vodovody a kanalizace

Společnost Vodovody a kanalizace Nymburk provozuje celkem 551 km vodovodnřch řadř a 351 km kanalizace, které zároveň vlastnř. Ve mřstě je tato akciovř společnost třmřř jedinnř, která dodřvř pitnou a užitkovou vodu a vřnuje se řiřřtřnř odpadnřch vod. Ve vřtřině lokalit vřak lidř řerpajř vodu z vlastnřch zdrojř – ze studen.

Zřsobovřnř energiemi:

Strřnka **zřsobovřnř energiemi** je na územř řeřena nřsledovně:

- Oblast je dobrř zajiřřtřna elektrickou energiř
- Plynofikace je cca na 20%
- Pro vřrobu tepla se bohuřel střle ve velkř mřře vyuřřvř fosilnřch palřv

Nřvrat k fosilnřm palřvřm je zpřsoben řpatnřmi zkuřenostmi lidř z investic do modernřjřch a ekologičtřjřch zpřsobř vytřpěnř, kdy se investice stala nevřhodnou (přřmotopy, plyn,...).

5.2.5 Inženýrská infrastruktura

Doprava

Území Nymburska má výborné základní parametry dopravních sítí, tyto však z velké části nevyhovují kapacitně ani svými parametry.

Skutečností je dlouhodobé zhoršování dopravní obslužnosti v regionu. Omezování spojů v železniční i autobusové dopravě, nekontrolovatelné zvyšování nákladů, obtížná komunikace mezi dopravci a jejich zákazníky, nedostatek politické vůle obhajovat zájmy občanů – to všechno jsou důvody nespokojenosti občanů, podnikatelů i firem – zejména místních samospráv. Je otázkou, bude-li možné (vzhledem ke stávajícímu systému financování) hledat jiné řešení na regionální úrovni. (ROP Regionu Taxis Bohemia, 2007)

Silniční doprava

Systém **dopravní infrastruktury** je v podstatě funkční a nevykazuje kritické hodnoty. Stav silnic 3. Třídy odpovídá jejich významu, to znamená, že vykazuje obvyklé problémy se směrovým a prostorovým vedením. Tento stav neumožňuje bezpečný provoz cyklistů a chodců.

Nymburk se nachází na hlavním tahu na Prahu. Nedaleko města se nachází i nájezd na dálnici D11, která spojuje Prahu s Královéhradeckým krajem. Důležitým projektem, který výrazně zlepšil dopravní situaci v okrese, byla výstavba obchvatu města Nymburk na silnici I/38, která je významnou dopravní tepnou, spojující dálnici D1 a D11. Průjezd těžké nákladní dopravy Nymburkem, konkrétně přímo jeho středem, byl největším problémem průtahu silnice I/38 městem - byl veden jediným mostem přes řeku Labe a dále vedl přímo přes hlavní náměstí a zastavěnou část města. Uvedení stavby do provozu se uskutečnilo na začátku října roku 2010.

Délky jednotlivých druhů komunikací v okrese Nymburk jsou:

- dálnice v provozu - 34 km
- silnice I. třídy - 60 km
- silnice II. třídy - 199 km
- silnice II. třídy - 445 km.

Linkovou autobusovou dopravu v oblasti zajišťuje Okresní autobusová doprava Kolín s. r. o. v rámci systému Středočeské integrované dopravy.

Železniční doprava

Nymburk je důležitým železničním uzlem. Pyšní se také největším seřadištěm vlaků ve Středočeském kraji. Z Hlavního nádraží Nymburk nebo skrze něj vedou železniční tratě:

- 231 - Praha - Kolín
- 060 - Nymburk - Poříčany
- 061 - Nymburk - Jičín
- 071 - Nymburk - Mladá Boleslav.

Na některých trasách byla již například zavedena linka Pražské integrované dopravy.

Lodní doprava

Řeka Labe je v Nymburce již splavná. Kvůli lodní dopravě a především přeprava byl v rámci projektu „Zabezpečení podjezdných výšek 5,25 m do přístavu Chvaletice“ v letech 2007 a 2008 rekonstruován a zvýšen železniční most přes řeku. Díky vyšší podjezdné výšce se vodní doprava po labské cestě stane konkurenceschopnou a nákladově výhodnější. V Nymburce není osobní lodní doprava nikým provozována, ovšem v Poděbradech je možné využít služeb výletní lodi Král Jiří. Výletní plavby zde mají tradici již téměř sto let. Loď vyjíždí na pravidelné cesty. Je možné si loď pronajmout k soukromým účelům např. firemní akce, školní výlety apod.

Letecká doprava

Tři kilometry za Nymburkem najdeme Letiště Nymburk. Jde o registrovanou neveřejnou plochu pro sportovní letouny (např. ultralehká letadla). U letiště je zrealizovaný nový hangár, který si je možné pronajmout k hangárování letadel.

Turistické trasy

Další možností způsobu dopravy návštěvníků oblasti je samozřejmě pěšky, či na kole, po turisticky značených trasách. Dle analýzy využití potenciálu CR v dané lokalitě, konkrétně v obvodu ORP Nymburk, zde není této problematice zatím přikládána velká váha. Turistických tras není příliš a tento potenciál není zcela využit.

Pěší a cyklistická dostupnost

Nutno říci, že tato oblast je hustě protkána silnicemi 3. třídy. V tomto směru jsou vhodné podmínky pro cyklistickou dopravu (do práce, do škol apod.). Pokud silničních tras nechcete využívat i pro pěší dopravu, je možné využít lesáckých cest. Z jednoho hlediska je jich v určitých, lesnatějších částech okresu, dost. Nevýhodou však zůstává jejich nestálost. Cesty nejsou udržovány dlouhodobě a po čase zanikají. Obecně se dá říct, že krajina není zcela prostupná – důvodem jsou opět nevyřešené majetkové poměry a sjednocení zemědělských půdních celků, přes které nevede cesta.

5.2.6 Životní prostředí

Stav životního prostředí je nepochybně jedním z předpokladů a limitů využití území. Obecně můžeme říci, že na většině území je relativně kvalitní životní prostředí.

Hygienická rizika životního prostředí:

- ORP Nymburk dlouhodobě překračuje imisní limity a vykazuje zvýšenou koncentraci přízemního ozonu.
- Odpad se zpracovává v naprosté většině skládkováním, podíl materiálového využití komunálního odpadu je zanedbatelný.
- Na Nymbursku se z pohledu Středočeského kraje nenachází žádná extrémní stará ekologická zátěž, nicméně ekologické zátěže jako takové jsou zvláště v okolí Nymburka přítomny a je nezbytné je řešit.

Z hlediska **životního prostředí** lze posoudit oblast z následujících druhů znečištění:

- Kvalita ovzduší je poměrně dobrá (pouze několik lokálních znečišťovatelů)
- Jakost vody v tocích je špatná – převážně silně znečištěné toky
- Hlučnost – způsobena dopravou (nejhorší v Nymburce), dle hlukových map se kolem silnic jedná o interval <55;60> Db a kolem železnice (Železniční tah E61 - Praha – Lysá nad Labem – Nymburk) je hodnota hluku v intervalu <55;60> až <35;40> Db. Největším zdrojem hluku je automobilová doprava, především v blízkosti dálnice. To platí zejména kolem měst a větších obcí. V jiných lokalitách se může hlučnost měnit.
- Radonové riziko – střední

Kvalita ovzduší

Tabulka č. 5: Emisní znečištění – vztaženo k celé ČR a porovnání let 2004 a 2010:

Měrné emise - porovnání					
rok	území	tuhé	SO ₂	Nox	CO
2010	okres NBK	0,3	0,7	0,3	1,8
	ČR	0,4	2,2	1,7	3
2004	okres NBK	0,4	1	0,5	2,1
	ČR	0,6	2,8	2,1	3,5

Zdroj dat: ČSÚ

Z této tabulky je patrné, že situace se zlepšuje a že Nymbursko na tom není, vzhledem k celorepublikovému průměru, tak špatně, jak by se na první pohled mohlo zdát a zároveň, že se situace stále zlepšuje. V případě některých škodlivin je nejvýznamnějším zdrojem emisí doprava.

Zařízení hygienické služby

V Nymburce sídlí územní pracoviště Krajské hygienické stanice Středočeského kraje. Tato instituce zajišťuje velké množství činností souvisejícími s předcházením vzniku a šíření infekčních onemocnění, nakládáním s očkovacími látkami, posuzováním různých projektů (např. koupaliště, stavby pro ubytování, zásobování pitnou vodou). V kooperaci s ostatními pracovišti hygienické služby, včetně inspekce životního prostředí sledují a vyhodnocují i stav jednotlivých složek na životní prostředí.

Ekologická politika regionu

Ekologická politika nelze v okrese aplikovat celoplošně, tedy nelze přístup v celém okrese konkretizovat. Dá se říci, že obecně platí pouze to, že nedávno realizované ČOV v obcích nad 2000 obyvatel (2012) a v každodenním boji o finance na samotný chod obcí nezbyvá příliš prostoru pro řešení ekologických otázek. To však neznamená, že by obce neměly dílčí cíle a nevnímaly své problémy. Konkrétním příkladem přístupu je městys Křinec (ORP Nymburk), který se může pochlubit splněním svých cílů a to přestavbou dvou uhelných kotelen (jejich

modernizace) na kotlové jednotky tř. III. Tímto příkladem je nastíněno smýšlení obcí a jejich přínos k ekologičtějšímu životnímu stylu.

Odpadové hospodářství je v regionu řešeno především formou skládkování. Nakládání s odpady je z hlediska ochrany přírody důležitou složkou. Svozy komunálního odpadu a jeho ukládání na řízenou skládku je zajišťován odbornými firmami. Faktem je, že ačkoliv dle zákona o odpadech a obecních vyhlášek je od občanů vybírán poplatek na likvidaci tuhého komunálního odpadu, bývá obvyklé, že obce musí tuto službu doplácet z vlastních rozpočtů.

5.2.7 Ochrana přírody a krajiny, včetně přírodního potenciálu

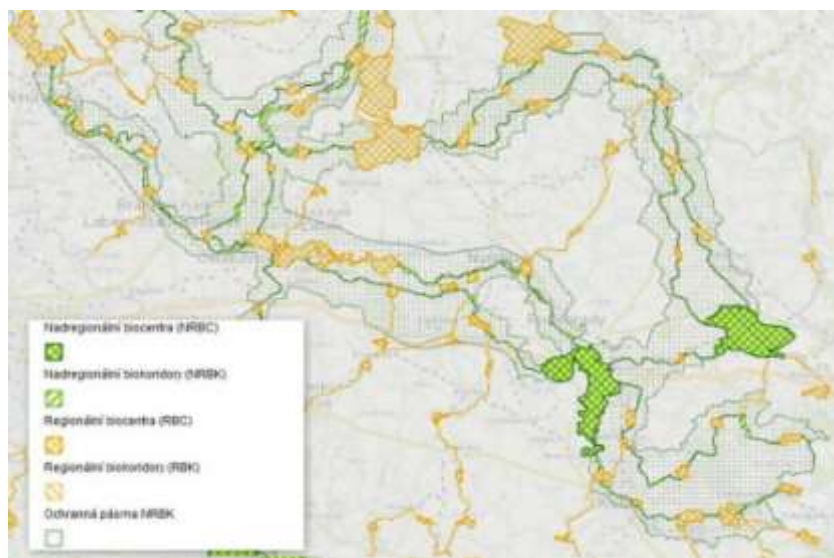
V okrese se nachází hned několik národních přírodních památek a rezervací (přírodních pozoruhodností dle zákona 114/1992 Sb.).

Například čtvrtě s flórou a faunou charakteristickou pro polabské pahorkatinné lesy, Hrabanovská černava vzniklá zamezením slepých ramen a meandrů Labe, Libický luh s lužními lesy, Slatinná louka u Velenky, Žehuňská obora – významné biocentrum a Žehuňský rybník – významné hnízdiště a tahová zastávka vodního ptactva.

Ochrana krajiny a přírodní potenciál

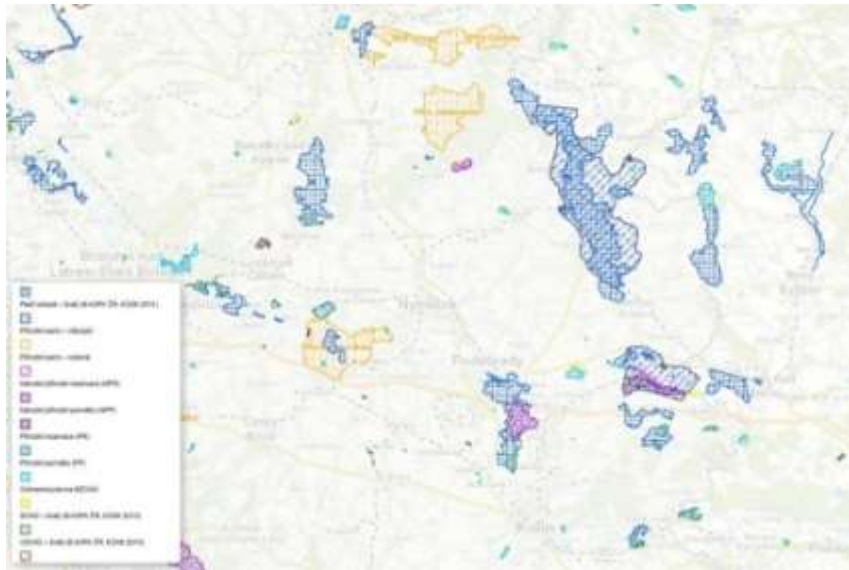
Z hlediska ochrany přírody je důležité okolí řeky Labe. Tato říční niva představuje důležitý nadregionální biokoridor.

Mapa č. 4: Přehled prvků ÚSES v řešeném území okresu Nymburk:

Zdroj: mapový GIS portál Středočeského kraje

Mapa č. 5: Přehled chráněných prvků v řešeném území okresu Nymburk (dle zákona 114/1992 Sb.)

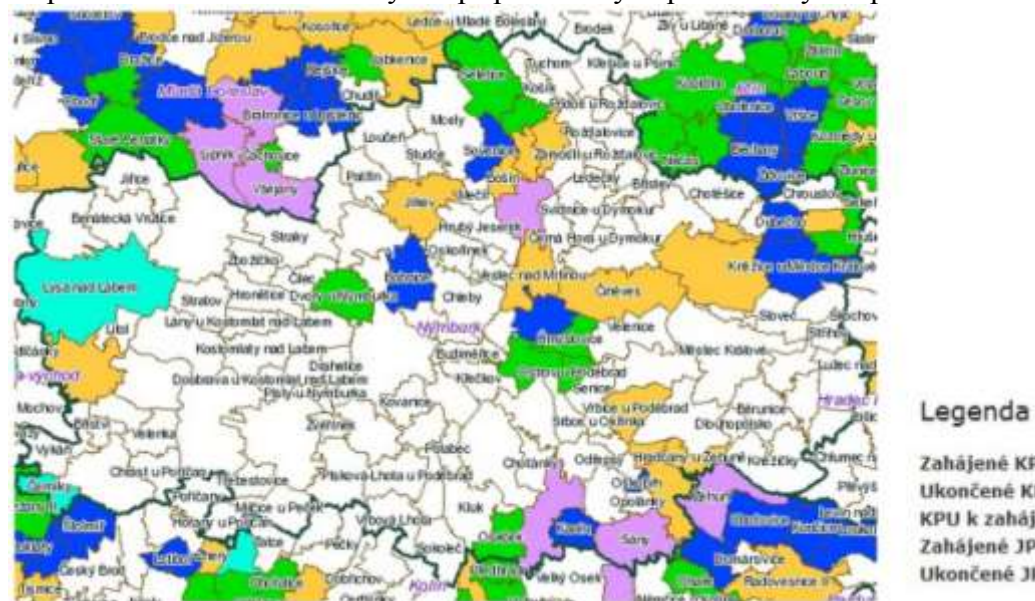
Zdroj: mapový GIS portál Středočeského kraje

V rámci území okresu Nymburk se, vzhledem k tradičnímu intenzivnímu obhospodařování krajiny, nenachází velké plochy celků ochrany přírody.

5.2.8 Pozemkové úpravy v oblasti

Atraktivita krajiny a vyřešené vlastnické vztahy jsou faktory, které výrazně ovlivňují a určují rozvoj podnikání, tedy i turistického ruchu v oblasti. Způsobem, jak takto připravit půdu pro budoucí aktéry turismu, jsou právě komplexní pozemkové úpravy. V okrese Nymburk již několik KPÚ úspěšně proběhlo, dalších několik je zahájeno a několik jich je právě ve fázi přípravy (viz. mapa č. 6).

Mapa č. 6: Přehled realizovaných i připravovaných pozemkových úprav v okrese

Zdroj dat: <http://eagri.cz>

Mapa vypovídá o momentálním stavu pozemkových úprav v okrese Nymburk. Dá se říci, že zájem o realizaci pozemkových úprav stoupá a více než dokončených, je pozemkových úprav připraveno k zahájení, nebo již zahájených. O pozemkové úpravy mají zájem především obce, ve kterých má jednotlivec zájem o zlepšení stavu drobných komunikací, vyjasnění majetkových poměrů a ochranu vlastní půdy pro zlepšení podmínek svých vlastních investic. To většinou nebývá v rozporu se zájmy obce. V opačném případě, kdy soukromník vlastní většinový podíl půdy, dokáže již s pozemky nakládat dle vlastního uvážení a mnohdy absenci polních cest, pěšin či protierozního opatření vyřeší sám, správným nakládáním a hospodařením s vlastní půdou.

Tvrzení vyplývá i z výše uvedené mapy (příklady):

Seletice –	soukromý subjekt farma Dvůr Seletice, paní Pešková
Rožďalovice –	soukromý subjekt penzion, restaurace a koňská farma Bučický Mlýn (pan Petersík)
Tuchom a Košík –	soukromý subjekt paní Havlová – Farma Košík
Sovenice (Pojedy) –	soukromý subjekt pan Petresík (chov skotu)

5.2.9 MAS a mikroregiony

Jedním z důležitých faktorů rozvoje kraje, a cestovního ruchu vůbec, je fungování dobrovolných svazků obcí.

V okrese Nymburk je většina obcí součástí takového svazku. Konkrétně se jedná o:

- Mikroregion Nymbursko
- Mikroregion Kersko
- MAS Kostomladsko
- DSO Region Taxis Bohemia
- MAS Svatojiráský les
- MAS Polabí
- MAS Polabský luh
- MAS Střední Polabí
- DSO Pečeský region

5.2.10 Cestovní ruch

Turistický profil oblasti:

Zájmové území se z hlediska turistického regionu nachází v **regionu 02 „okolí Prahy“**, konkrétně **region 04 „Střední Čechy - severovýchod – Polabí“**.

Mapa č.7: Turistické regiony středních Čech

Zdroj: ČSÚ

Turistická oblast Polabí, je jednou z mnoha turistických destinací České republiky, které nemají významnou turistickou historii, a které v posledních letech začaly hledat svoji tvář, aby mohly konkurovat tradičně silným turistickým destinacím.

Rozvojový turistický potenciál obcí a mikroregionů:

Velká oblast na sever a na východ od Prahy, tedy i zájmové území Nymburska, výrazný turistický potenciál nemají.

Cestovní ruch výrazně ovlivňuje blízkost Prahy, která je stále nejvyhledávanějším cílem turistů v České republice. Tato skutečnost se může považovat i za výhodnou, alespoň v některých ohledech. Nabídka se může rozvíjet především v následujících oblastech:

- cestovního ruchu zaměřeného na různé druhy turistiky (pěší, cyklistická, vodní),
- poznávacího cestovního ruchu (kulturní, historický, technický apod.),
- rekreačního (a volnočasového) cestovního ruchu,
- venkovského cestovního ruchu a ekoagrotistiky (vč. hipoturistiky),
- cestovního ruchu orientovaného na sportovní vyžití (např. golfová turistika),
- kongresového, incentivního a komerčního cestovního ruchu, jakož i dalších specifických forem cestovního ruchu od nich se odvíjejících (tematické trasy, pobyty s aktivním vyžitím, formy zaměřené na seniory či juniory apod.).

Z regionálních analýz vyplývá, že Středočeský kraj má obecně potenciál převážně v pěší turistice, cykloturistice, vodní turistice, venkovské turistice a

kulturně poznávací turistice. K tomu se připojuje ještě kongresová turistika například v Lysé nad Labem a lázeňství v Poděbradech. Z globálního pohledu bohužel prozatím není tento potenciál plně využit. Tímto faktem bych se nadále ve své práci řídila.

Součástí snah o zviditelnění tohoto poměrně velkého území Středočeského kraje je vybudování fungující struktury destinačního managementu, která bude plnit všechny jeho typické funkce.

Nymburk je zároveň zajímavým kulturně-historickým střediskem. V současnosti však území není příliš intenzivně využíváno k rekreačním účelům, chybí odpovídající zázemí. Z hlediska cestovního ruchu se historicky jedná vesměs o oblasti příměstské rekreační turistiky regionálního významu. Právě rekreační potenciál této oblasti společně s dobrou dopravní dostupností vedl k tomu, že již v druhé polovině 19. století byla v této oblasti vyhledávána letoviska zejména pražských měšťanů. V současné době začínají být opět objevovány přednosti kraje.

Cykloturistika

Nymbursko má dobrou polohu a terén vhodný zvláště pro cykloturistiku. Tato oblast může nabídnout dobré cyklistické podmínky, kterých prozatím nevyužívá naplno. Současná síť cyklotras se v následujících letech bude zhušťovat. Cyklistická doprava je v současnosti chápána jako samostatný dopravní obor, protože významně podporuje nový životní styl a nově se utvářející vztah k ochraně životního prostředí. Vzhledem k málo členitému terénu území zde má tzv. účelová cyklistika (cesty do zaměstnání, nákupy apod.) velkou tradici.

Územím prochází například značená cyklotrasa regionu Zlatý pruh, která vede z Milovic do Dolního Bousova. Tato cyklotrasa vznikla ve spolupráci s ČSOP Opočeň a v severní části obce Mcely je instalován informační panel. Další cyklotrasy jsou vedené např. z Nymburka přes Jíkev do Studců a Seletic nebo z Nymburka do Seletic přes Křinec. Z Jičínka vede cyklotrasa přes Bučinu (mlýn, koňská farma a penzion nedaleko Rožďalovic) dále na Kopidlno. V roce 2006 se začala budovat cyklostezka Taxis. První etapa byla úspěšně dokončena v roce 2007 a vede z Čachovic na Patřín. Druhá etapa navázala na Patříně a bude pokračovat do Hrubého Jeseníku, kde se nachází například jediná rozhledna v okolí. Tato cyklostezka propojí páteřní cyklostezky Polabskou a Jizerskou. V současnosti se sdružení obcí Region Taxis Bohemia snaží o získání dotace na vybudování stezky Taxis II, která by měla vést z Křince přes Mcely na Loučen. Poslední žádost o dotaci byla podána v září loňského roku, ale neúspěšně.

Již byla dokončena poslední etapa pravobřežní cyklotrasy „Cyklostezka LABE“ financována ze strukturálních fondů 2007-2013 (ROP NUTS II Střední Čechy, Cestovní ruch, Veřejná infrastruktura a služby cestovního ruchu). První náčrty této trasy byly již v roce 1977.

Cyklistika je v dnešní době velmi oblíbený způsob rekreace, proto bude zlepšení podmínek pro cyklisty velkým přínosem pro bývalý okres Nymburk. Rozvoj cyklistiky významně přispívá k naplňování environmentálních cílů. Cyklistika jako alternativa k automobilové dopravě přispívá ke snižování spotřeby neobnovitelných zdrojů energie, ke snižování hluku a ke snižování produkce nebezpečných látek z výfukových plynů motorové dopravy. Příliv turistů mimo jiné nabídne nové pracovní příležitosti v sektoru stravovacím a rekreačním.

5.3 K jednotlivým ORP bývalého okresu

Kartogram č. 2: turistická lákadla v ORP Poděbrady dle analýzy potenciálu cestovního ruchu České republiky

5.3.1 Poděbrady

Okres Nymburk je známý především svým lázeňským městem Poděbrady. Obec s rozšířenou působností Poděbrady měla v roce 2006 celkem 13 255 obyvatel. Výměra katastru města je 33,70 km². V místě dnešního města bylo nalezeno osídlení už z doby mladého paleolitu. Král Přemysl Otakar II. zde v letech 1262–1268 zbudoval kamenný

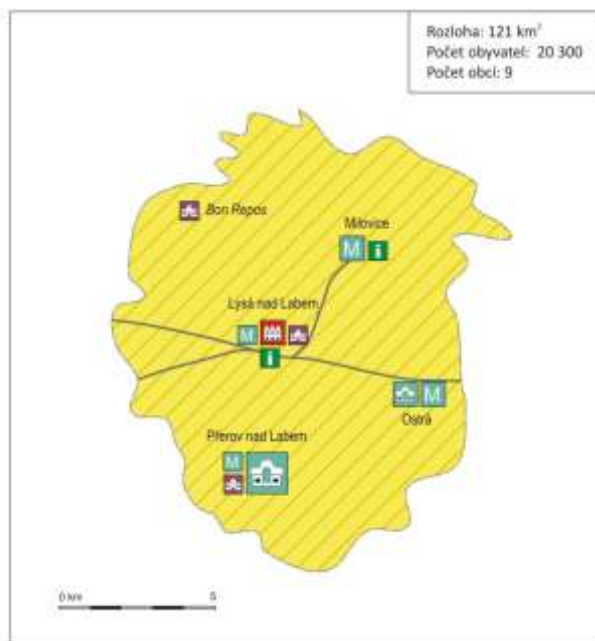
hrad, postupně přebudovaný v dnešní zámek. V roce 1905 byl na nádvoří zámku navrtán minerální pramen a v následujících dekádách se z města staly známé lázně, specializované zejména na léčbu nemocí srdce a oběhového ústrojí. Zdejší městská památková zóna, vyhlášená v roce 1992, chrání jak historické jádro města, tak i přilehlou lázeňskou čtvrť. Poděbrady mají krásný lázeňský park, kde jsou květinové hodiny, vedle nichž stojí kontroverzní trpaslík odbíjející čas. Léčí se zde především choroby srdce, dále pak zažívacího a pohybového ústrojí.

Další turistická lákadla ORP Poděbrady:

Poděbrady – lázně, muzeum, zámek, historický městský soubor, golfové hřiště, technická památka a další, Městec Králové – muzeum, židovská památka, Libice nad Cidlinou- těžební prostor, muzeum, Pátek- technická památka, Vinice- historický vesnický soubor

Certifikované hotely: Hotel Golf – Poděbrady, Spa hotel Felicitas – Poděbrady, Hotel Bellevue – Poděbrady

Kartogram č. 3: turistická lákadla v ORP Lysá nad Labem dle analýzy potenciálu cestovního ruchu České republiky

5.3.2 Lysá nad Labem

Lysá nad Labem leží také na řece Labi, 30 km severovýchodním směrem od hlavního města Prahy. Vznik města se datuje rokem 1291. Hlavní rozvoj města nastal ve druhé polovině 20. století a pokračoval až do začátku druhé světové války.

V Lysé nad Labem je barokní zámecká zahrada, barokní farní kostel s plastikami Matyáše Brauna. Lysá nad Labem je známá převážně díky svému výstavišti, kde se pořádá mnoho tematických výstav. V současné

době má Výstaviště Lysá nad Labem, spol. s r.o., ve své dramaturgii 31 výstav v 19 termínech. Některé z nich, zejména odborně zaměřené, jsou kontraktačně – prodejní (např. Řemesla, Ligna Bohemia, Stavitel, Elegance, Domov a teplo), jiné prezentačně – prodejní (např. Jaro s koňmi, Kůň, Náš chov, Chovatel, Květy), nebo jen prezentační (Narcis, Tři dny se záchranáři, Rychlá kola), zbytek je prodejních (např. Zemědělec, Polabský knižní veletrh, Kola, Polabské vánoční trhy). Dalším neopomenutelným lákadlem je dostihové závodiště, kde nejznámější dostih je pořádán každoročně 1. května.

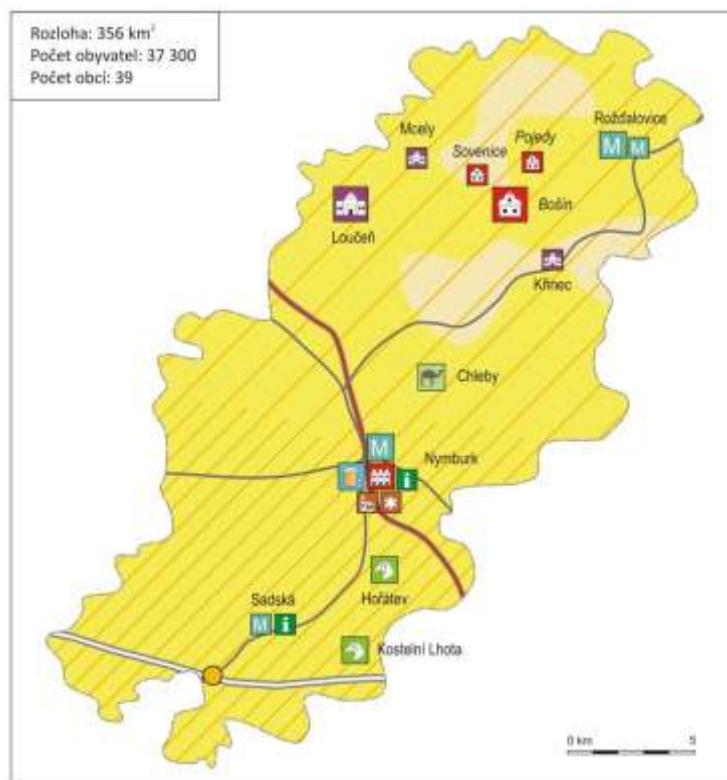
Přírodní památky:

Hrabanovská černava se rozkládá severním směrem od Lysé nad Labem. Jako černava je označováno území kde jsou přirozenou cestou zarostlá a zanešená slepá ramena Labe a jeho přítoků - je jednou z několika míst, které se dochovaly neporušené a bez zásahu člověka. V oblasti je komplex mokřadů a slatinných luk. Oblast Hrabanovské černavy byla chráněna již od roku 1933.

Další turistická lákadla ORP Lysá nad Labem:

Lysá nad Labem - Výletní loď Král Jiří, historický městský soubor, zámek, Muzeum Bedřicha Hrozného, Milovice – tankodrom, muzeum Ostrá – Botanicus, muzeum v přírodě, Přerov nad Labem- skanzen, muzeum, zámek

Kartogram č. 4: turistická lákadla v ORP Nymburk dle analýzy potenciálu cestovního ruchu České republiky

5.3.3 Nymburk

Dnes je město Nymburk především hospodářským a **kulturním centrem** regionu středního Polabí – město se staletou tradicí vaření piva, důležitý železniční uzel, město sportu a cyklostezek. Představuje z mnoha ohledů zajímavou turistickou destinaci, která nabízí turistům vhodnou kombinaci možností sportovního využití s historickými památkami a na svoji velikost poměrně bohatého společenského a

kulturního dění, jak přímo ve městě, tak i ve svém okolí.

Historické jádro města bylo v roce 1992 vyhlášeno městskou památkovou zónou. Naleznete zde především chrám sv. Jiljí, ukázkou gotické cihlové architektury (1280-1380), část cihlové hradby, vodní příkopy, kapli sv. Jana Nepomuckého – původně součást dominikánského kláštera ze 13. století, obnovenou renesanční radnici (1526), bývalou městskou vodárnu (1597), morový sloup (1717), nebo zpřístupněnou část renesanční sladovny z 16. století. Vše je zahrnuto v naučné turistické stezce s 68 zastávkami.

Nymburk nabízí také celou řadu **kulturních akcí**, z nichž nejnavštěvovanější je Staročeský jarmark, který pořádá Městský úřad společně s Městským kulturním střediskem. Staročeský jarmark je akcí s bohatým doprovodným kulturním programem, středověkými i soudobými stánky, pouťovými atrakcemi a řadou doprovodných akcí, které se každoročně zúčastní přibližně 3 000 návštěvníků. Další významnou městskou akcí je Přístavní slavnost, která představuje celodenní kulturní program v parku Pod hradbami za doprovodu plavidel a které se zúčastní každoročně přibližně 1 000 návštěvníků, z dalších akcí jmenujme například ještě Festival duchovní hudby B. M. Černoorského či celostátní festival mateřských škol Mateřinka. Konkrétně v Nymburce funguje divadlo, kino, knihovna i muzeum. Městský úřad Nymburk zastřešuje činnost jak profesionálních, tak amatérských kulturních celků. Existují zde i soukromé osoby, které pronajímají prostory pro různé akce nebo samy vytváří určitou kulturní činnost a pořádají hudební produkce, výstavy různých uměleckých předmětů či různé výchovně vzdělávací kurzy.

Mnoho dalších akcí pořádají HZS Nymburk, Zimní stadion, Dragon team (dračí loď), kynologický spolek, zahrádkáři, modeláři, letiště či skautské středisko aj.

Milovníci **sportu** pak rádi využívají Polabskou cyklostezku, nebo rybáři slepé rameno řeky Labe. Nymburské sportovní centrum je jedním z nejrozsáhlejších a nejkvalitnějších v České republice.

Na území SO ORP Nymburk je vymezena městská památková zóna Nymburk, vesnická památková zóna Pojedy a Sovenice a venkovská přírodní rezervace Bošín. Hranice MPZ, VPZ a VPR je uvedena ve výkresu limitů i hodnot. Také se na území ORP Nymburk je nachází mnoho nemovitých kulturních památek NPÚ. Konkrétně je zaznamenáno 108 objektů. Převážně se jedná o venkovské usedlosti, měšťanské domy, kostely, kapličky, kříže, sochy, vily a další objekty. Objekty nemovitých kulturních památek jsou také zobrazeny ve výkrese limitů a hodnot.

Co se přírodních hodnot týče, nachází se v ORP Nymburk hned několik významnějších **přírodních památek:**

Jabkenická obora (Loučeňská) z konce 18. století tato obora byla zrušena v roce 1943 a znovu obnovena v roce 1964. Za Thurn Taxisů zde byly vysazovány i cizokrajné dřeviny. Určena k chovu dančí zvěře na 530 ha.

Písečný přesyp u Píst (pohyblivá duna váteho písku, kde se vyskytuje řada pískomilných rostlinných druhů) se nachází přibližně uprostřed cesty mezi Nymburkem a Sadskou. Nejde ani tak o rozlehlost, jako o zajímavost. Jedná se o jeden z posledních dochovaných písečných přesypů ve středních Čechách. 3,7 ha, 180 až 190 m.n.m., vyhlášeno v roce 1951. Další duna byla vyhlášeno roku 1989 v lese u Osečka.

Ptačí oblasti:

Žehuňský rybník je 5,5 km dlouhý rybník k řece Cidlině. Předmět ochrany je ekosystém rybníka a přilehlých luk (ptactvo a hydrosérie rostlinných společenstev).

51,5 ha bylo vyhlášeno roku 1948 (spolu se sousední oborou). Obě rezervace jsou od roku 1977 zahrnuty do sítě ornitologicky významných evropských lokalit ICBP (International Council for Bird Preservation).

Rožďalovické rybníky jsou v tomto kraji z hlediska ochrany přírody nejvýznamnější oblastí. Jedná se o ptačí oblast NATURA 2000. Zodpovědným orgánem jsou krajské úřady Středočeského a Královohradeckého kraje, ve spolupráci s ČSO (Česká společnost ornitologická), ČSOP (Český svaz ochránců přírody) a Polabským biocentrem. Jedná se o ptačí oblast tvořenou volnou soustavou rybníků malé až střední velikosti (1,56 – 65,81 ha). Ornitologicky se oblast monitoruje od 60. let, podrobněji mezi lety 1971 – 1986 a méně pravidelně v 90. letech. Jako v jiných významných ptačích oblastech byla i pro Rožďalovické rybníky založena patronátní skupina členů ČSO, kteří v této oblasti provádí faunistický výzkum místních ptačích populací. Probíhá zde celostátní mapování hnízdního rozšíření ptáků i mezinárodní sčítání vodního ptactva.

Z nejdůležitějších lze dále jmenovat přírodní park **Kersko**, který má rozlohu 2 322 ha a zahrnuje rozsáhlý lesní komplex (bývalou oboru), s nímž souvisí velká rekreační chatová oblast Kersko. Důvodem ochrany je zachování biologických, krajinných i estetických hodnot celého území.

Dalšími turistickými lákadly ORP Nymburk jsou:

Vesnické památkové zóny – Pojedy, Sovenice, Bošín (je zároveň rezervací)

Další turistická lákadla:

Chleby – Zoo (nejmenší v ČR), Křinec – zámek, Kostelní Lhota - farma pro hipoturistiku, Sadská- muzeum, Rožďalovice – muzeum knihařství, galerie, Mcely – zámek, Loučeň – zámek, Hořátev- farma pro hipoturistiku, Hrubý Jeseník - rozhledna Romanka (nejníže položená v ČR), Křinec – region dochovaných krajinných úprav (Carlo Luragho), Dětenice – zámek a hostinec, Košík – biofarma, Rožďalovice – ranč Nový Dvůr (ubytování, restaurace), Seletice – farma, Jabkenice – památník Bedřicha Smetany a další ...

Certifikované hotely: Hotel Maxmilian – Loučeň, Chateo Mcely – Mcely

Staré ekologické zátěže a brownfields:

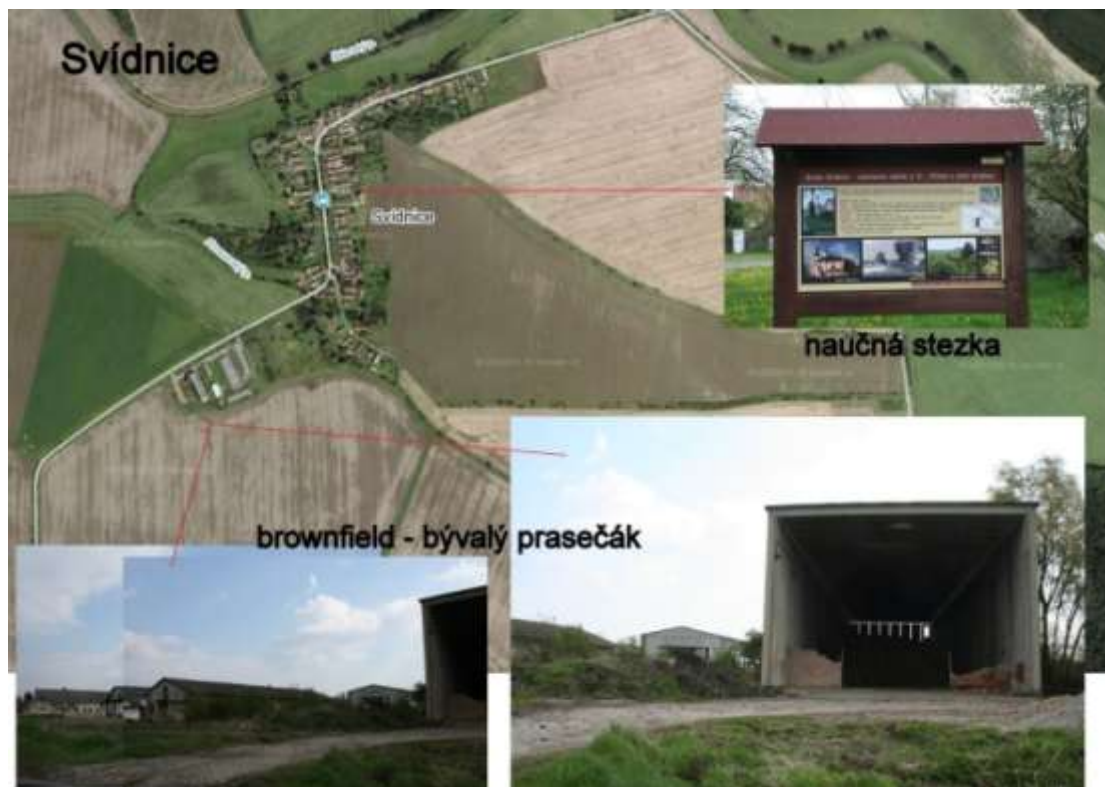
Jedná se například o prostor bývalé skládky TKO Nymburk, bývalých doků Nymburk a prasečáků ve Studečkách a ve Svídnici. Na některých rekultivacích brownfields a rozvojových ploch se již pracuje.

Příklad realizace:

Svídnice – zemědělská usedlost:

V současnosti je objekt odkoupen místním podnikatelem, který v tomto regionu provozuje, mimo restauraci a penzion Bučický mlýn (Rožďalovice), také chov skotu v Pojedech. Jde o chovatele, který má s tímto pozemkem jasné cíle – rozšířit svůj chov a zrekonstruovat a rekultivovat nově nabyté pozemky. Pro obec je tento počín jistě vítaný. Ve Svídnici je nedávno realizovaná naučná stezka vedoucí centrem obce, a proto přítomnost brownfieldu není žádoucí.

Obrázek č. 8: Svídnice

5.4 Příklady místního podnikání v agroturistice

Paní Dagmar Havlová – biofarma Košík

Že tato spojení zemědělské produkce s cestovním ruchem skutečně funguje, dokazuje biofarma Košík. Majitelka farmy začala na své „chalupě“ nejdříve chovat ovce, a protože je původem ze Slovenska, vzala si na výpomoc slovenské bači.

Po dlouhém rozhovoru s paní Havlovou jsem se dozvěděla, že jejím cílem je právě soběstačnost farmy. Náročnost zemědělské výroby se kompenzuje turistickým ruchem – k tomuto účelu zřídila malý penzion ve vedlejší obci.

Vzhledem k velkému nárůstu poptávky agroturismu a gastroturismu je toto řešení dle mého názoru vhodné. Malý penzion s restaurací je stále naplněn. Aby farma lákala pozornost a těšila se oblíbenosti, přidala se ještě výstavba rybníku, naučná stezka pro děti, ochočený divočák a dnes je ve výstavbě v nedalekých Sovoluskách penzion s restaurací a velká stodola na skladování krmiva. Současně s těmito projekty vznikají polní cesty, které jsou spolufinancované z Evropské unie. Dále se v rámci této činnosti realizují rekonstrukce a pronájmy okolních chalup, které tak slouží k ubytování pracovní síly.

Získávání finančních prostředků:

- **Dotace na chov ovcí – Mze** – tato dotace se však vyruší náklady za sledování chovu, dotace na krmnou dávku pro chovného berana (cca 5,- Kč/den)
- Penzion – dotace z **Programů na rozvoj ČR**
- **Zemědělské dotace – Mze**- dotace na chladicí boxy (pro skladování sýrů)
- **Program LEADER** - dotace MAS Svatojiřský les na opravu stodoly (Sovolusky)
- Naučná stezka – dotace v rámci **Operačního programu Životní prostředí**, environmentální vzdělávání
- **Program pro rozvoj venkova (PRV)**, organizačně zajišťovaný státním zemědělským intervenčním fondem (SZIF). Poskytuje zejména zemědělcům, podnikatelům v lesnictví a dřevo-zpracování, ostatním zemědělským podnikatelům a menším obcím a obcím do 2000 obyvatel dotace k podpoře rozvoje ekonomických aktivit a zlepšení kvality života ve venkovských oblastech.
- **AOPK** – vyčištění sadu (příspěvek 80.000,- Kč)
- Dalším zdrojem financí je samotná značka BIO a regionální produkt Polabí.

Všechny vedlejší aktivity a prodej produktů spolu s výše uvedenými dotacemi jsou chápány jako způsob, jak získat prostředky pro další růst farmy a projekty, jakými jsou například i realizace mokřad a rybníků (vznikají tak mimo jiné útočiště pro rozmanité druhy obojživelníků a ptáků) a v neposlední řadě cest. Z toho plyne, že je i v zájmu obcí, aby takové podnikatele podporovali a spolupracovali s nimi.

Paní Pešková – palírna Seletice

Tato podnikatelka je známa díky výrobě, kterou v malé míře provozuje. Také disponuje pozemky v této lokalitě a přispívá i ke kulturnímu vyžití.

Dvůr Seletice

Zde je mimo jiné možné nakoupit nejrůznější druhy sýrů, masné výrobky, občerstvit se v restauraci, nebo se domluvit na kulturní akce či soukromě oslavy. Dle slov majitelky, se stále zlepšují podmínky pro návštěvníky a jejich počet stále narůstá. Úřady vstřícné k jejím požadavkům.

Pan Petersik – chov skoru Pojedy/Rožďalovice

Tento podnikatel je neopominutelný už jen z majetkových důvodů. Vzhledem k vlastnictví půdy je významný při rozhodování o pozemkových úpravách a jeho chov je jistě i turistickým či agronomickým lákadlem. V současné době pan Petersik investuje do rekonstrukce brownfieldu – prasečák nedaleko obce Svídnice a bude rozšiřovat svůj chov.

Kulturní nabídka všech ORP okresu Nymburk považují vzhledem k velikosti měst za dostatečnou. Posuzovat však kulturní aktivitu určeného regionu znamená posuzovat minimálně dva aspektu – nabídku a kvalitu. Prostý výčet kulturních zařízení a akcí, jak s ním pracují statistiky je pro poznání kulturnosti regionu zcela nedostatečný. Kulturnost je samozřejmě odlišná vzhledem ke vzdálenosti od větších měst, podílem starousedlíků a nově přistěhovaných obyvatel a samozřejmě i aktivitou jednotlivců i spolků. Na venkově se nejvíce vyskytují aktivity dobrovolných hasičů, ochotnických divadel a tanečních souborů. Ze sportu se nejvíce vyskytuje fotbal a volejbal.

Všechny tři města s rozšířenou působností jsou zároveň městskou památkovou zónou, což vypovídá o hluboké historii regionu.

V neposlední řadě se dá hovořit například i o regionálních produktech. Příkladem je regionální známka „Polabí“. U produktů označených touto značkou máte jistotu, že skutečně pocházejí z rukou místních podnikatelů. Pro získání této známky je nutné zažádat a dodržet jistá pravidla. Jedná se především o zemědělské výrobky.

Nejvýznamnější osobnosti okresu:

Bohumil Hrabal (spisovatel), Rudolf Bechyně (politik, ministr I. republiky, publicista), Vilém Bufka (válečný letec, spisovatel), a další ...

Pro bližší prozkoumání fungování území na poli rozvoje cestovního ruchu jsem si vybrala území DSO Region Taxis Bohemia.

5.5 DSO Region Taxis Bohemia

Mapa č. 8: území Regionu Taxis Bohemia

Zdroj: integrovaná rozvojová strategie DSO RTB (2007)

Území Regionu Taxis Bohemia leží na severovýchodě Středních Čech.

Oblast se rozkládá na území -NUTS 2 – Střední Čechy, NUTS 3 – Středočeský kraj, NUTS 4 – Mladá Boleslav, Nymburk. Území dobrovolného svazku obcí Region Taxis Bohemia má rozlohu celkem 266,25 km² a 14.858 obyvatel.

První část území MAS v severovýchodní části Středočeského kraje, ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Nymburk a Poděbrady se skládá ze správního území 19 obcí. Tato část území MAS se nachází zhruba 65 km od Prahy, v tzv. severojižním urbánním pásu důležitých středočeských regionálních center Mladá Boleslav – Nymburk – Poděbrady – Kolín – Kutná hora – Čáslav. Druhá část území se skládá ze správního území 6 obcí. Tyto obce leží v jižní části okresu Mladá Boleslav, v poměrně těsném sousedství s prostorem bývalého vojenského prostoru Milovice – Mladá. Tento fakt v budoucnosti bezesporu významně a všestranně ovlivní jeho rozvoj.

Zpracované rozvojové dokumenty DSO Regionu Taxis Bohemia:

- Plán sociálních a přidružených služeb na období 2011 – 2014
- Integrovaná rozvojová strategie dobrovolného svazku obcí Region Taxis Bohemia

Cíl DSO Regionu Taxis Bohemia (důvod zpracování rozvojové strategie):

Obecným cílem „integrováné rozvojové strategie“ je jasná formulace cest a způsobů rozvoje zájmového území ve smyslu celkového zlepšení prosperity obcí území a jejich obyvatel. To znamená vytvořit dokument, který ve výhledu několika dalších let přinese regionu pozitivní rozvojové impulsy a který tento venkovský mikroregion bude reprezentovat nejen v ČR, ale i za jejími hranicemi.

Hlavní důvod výběru daného území souvisí s přirozeným vývojem spolupráce měst, obcí a dalších subjektů, která se v tomto území rozvíjí od r. 2003. V tomto období vznikly svazky Mladá, Svatojiřský les a Chotuc. Tyto tři svazky se v r. 2006 spojily v jeden s názvem Region Taxis Bohemia.

Bližší bych popsala program a důvody vzniku **MAS Svatojiřský les**. Místní akční skupina Svatojiřský les je nazvána podle rozsáhlého komplexu lesů v severní části nymburského Polabí v okolí Loučeň.

5.6 MAS Svatojiřský les

Mapa č. 9: mapa území MAS Svatojiřský les

Zdroj: webové stránky MAS Svatojiřský les (2013)

Postavení MAS mezi ostatními neziskovými organizacemi je zcela unikátní. Zahrnuje v sobě zkušenost veřejného i soukromého sektoru, podnikatelských i neziskových subjektů.

Zpracované rozvojové dokumenty MAS Svatojiráský les:

- Strategický plán LEADER (2007-2013) – průběžně aktualizováno

Členství MAS v organizacích:

- Národní síť místních akčních skupin České republiky
- Celostátní síť pro venkov
- Centrum regionálního rozvoje venkova

V současné době probíhají jednání o příštím rozpočtovém období Evropské unie 2014-2020. Místní akční skupiny v období 2007-2013 prokázali, že jsou schopnými partnery při realizaci regionální politiky a v roli zprostředkovatele obstály. Počítá se s nimi i do dalšího rozpočtového období. MAS Svatojiráský les, o.s., projevila zájem o účast na administraci operačních programů, které budou místním akčním skupinám přidělovány v následujícím období. Jednou z podmínek pro účast na přerozdělování prostředků EU je zpracování Integrované strategie rozvoje území 2014-2020. Strategie se neobejde bez komunikace s regionem – komunikace se zástupci obcí, podnikatelských subjektů, neziskových subjektů a občanů.

V tomto regionu, který funguje na základě dobrých vztahů a společných zájmů, by vypracování strategie rozvoje neměl být větším problémem. Součástí procesu tvorby strategie je vytvoření katalogů projektů, které by MAS chtěli v letech 2014-2020 realizovat. MAS, v souvislosti s tímto katalogem, umožňuje každému prostřednictvím webu, aby mohl sdělit, co by v regionu změnil či vylepšil, rozvíjel, zachoval a opravil.

Cíl MAS Svatojiráský les:

„Naším cílem je vytvořit skutečné partnerství, jehož členové se budou vzájemně respektovat a využívat svých kapacit ke společnému prospěchu, zřídít profesionální zázemí a pomoci tak venkovské oblasti v rozkvětu tak, jak se to podařilo i jinde v Evropě.“

Globálním cílem pro program LEADER 2007-2013 nese symbolický název „Poklad Taxisů“. Slovo „poklad“ má symbolizovat rozvojový potenciál území, který je všem známí, ale je využíván jen z části. Znění tohoto cíle je: „Dohledat a efektivně využít „poklad“ v Svatojiráském lese za účelem udržitelného rozvoje našeho venkovského regionu tak, aby místním obyvatelům poskytovalo kvalitní a konkurenceschopné podmínky pro život.“. (Strategický plán LEADER, 2007-2013)

MAS sama sebe prezentuje jako „Region tvořící významnou část polabské nížiny přecházející do pahorkatiny loučeňského a lipěnského hřbetu. Dominantou území jsou rozsáhlé lesní komplexy, kde jsou všechny předpoklady pro cykloturistiku a pěší turistiku. Naleznete zde naučnou přírodní stezku, rybníky a zkrátka nepřijdou ani milovníci historie.“. (Strategický plán LEADER, 2007-2013)

Hodnocení efektivity svazku MAS Svatojiráský les:

MAS Svatojiráský byla založena les jako občanské sdružení. RTB má za cíl sdružovat samosprávu, zatímco MAS slouží k rozvoji zemědělských, podnikatelských a občanských aktivit.

Spolupráce v rámci MAS byla již odzkoušena na několika projektech – vydání propagačních materiálů, vybudování cyklostezky Taxis a realizace a Záměr MAS pro program LEADER ČR 2007.

Z hlediska **hospodářského** mají členské obce svazku stejné podmínky a cíle. Hospodářský život je soustředěn zejména do větších měst – Mladá Boleslav, Praha, Nymburk, Poděbrady, která nejsou součástí MAS Svatojiráský les, ale která jsou zdrojem pracovních příležitostí pro obyvatele z území MAS. To dokazuje i fakt, že toto území má navzdory celému okresu velmi nízkou nezaměstnanost a to přibližně 4%. Je tomu zásluhou Škoda Auto, a.s. a dalším firmám, které participují na její ekonomické prosperitě. Tato skutečnost je zároveň i hrozbou ve vztahu k finanční krizi.

- V této oblasti je společným cílem všem členských obcí podpora zejména podnikatelských aktivit.

Z hlediska **dopravní dostupnosti** mají všechny obce tohoto regionu také společné problémy. Region sice protínají významné dopravní cesty (rychlostní silnice i železnice), ale na druhé straně v některých méně významných částech regionu není obslužnost z daleka dostačující. Zde se lidé potýkají zejména s problémem dopravy do zaměstnání.

- Cílem MAS je podpořit především projekty, které zajistí dostatečný počet pracovních míst právě v těchto lokalitách.

Problém menších obcí svazku je napojení na **vodovod a kanalizaci**.

- MAS nemá za cíl, kompletně vyřešit tento problém, ale vidí prostor pro aplikaci inovativních nízko rozpočtových řešení, které mohou být použity právě pro obce s malým počtem obyvatel.

Celé území MAS Svatojiráský les leží na povodí řeky Mrliny.

Vodní toky jsou zde obecně silně znečištěny splaškovými vodami.

V problematice zásobování energiemi má MAS za cíl podporovat projekty, které budou obsahovat využití obnovitelných zdrojů energií. Počítá se s pomocí Operačního programu Životního prostředí.

Situace v **zemědělství** je celkově na dobré úrovni, byla však identifikována potřeba investic do zemědělského majetku, především do hospodářských budov a technologií výroby.

Zařízení komerčního typu celkově vyhovuje potřebám místních občanů (současnému stupni poptávky), není však kvalitou a kapacitou na dostatečné úrovni k rozvoji cestovního ruchu. Zde je opět zapotřebí podpora malého podnikání.

Území MAS Svatojiráský les se, obdobně jako v okolních regionech, potýká s drastickým úbytkem obyvatel a stárnutím populace. Cílem všech obcí svazku je podporovat trvale žijící rodiny s dětmi a přistěhování nových obyvatel. Toto je spojeno s výstavbou obytných domů a infrastruktury, řešené v územních plánech obcí.

Výběr území MAS je daný i následujícími důvody:

- Společné zájmy a schopnost je společně se domluvit a problémy společně řešit,
- Původně účelová spolupráce prohloubila osobní vztahy mezi představiteli obcí
- Do činností MAS začaly vstupovat další organizace, především z neziskového sektoru
- Nejde o uměle vytvořený celek, ale o postupně vzniknuvší zájmovou oblast
- Úspěšnost spolupráce motivovala obyvatele a další subjekty k dalším společným aktivitám

Tab. č. 6: Přehled zpracovaných podkladů pro územní a strategické plánování na území regionu **MAS Svatojříský les**:

Obec	Urbanistická studie	Územní plán	Regulační plán	Strategický plán rozvoje obce	Brownfield	Obec	Urbanistická studie	Územní plán	Regulační plán	Strategický plán rozvoje obce	Brownfield
Bobnice						Loučeň					
Budiměřice						Luštěnice	R	R			
Čachovice						Mcely					
Dvory						Netřebice					
Dymokury						Nový Dvůr					
Hrubý Jeseník						Oskoříněk					
Chudíř						Pěčice					
Jabkenice						Rožďalovice					
Jíkev						Seletice					
Jizbice						Smilovice					
Kamenné Zboží						Úmyslovice					
Kosořice						Vestec					
Košík						Vlkava					
Kouty						Všechlapy					
Krchleby						Všejany					
Křinec						Žitovice					
Lipník						MAS celkem	10	31	5	17	6

Tab. č. 7: Přehled obcí MAS Svatojiráský les:

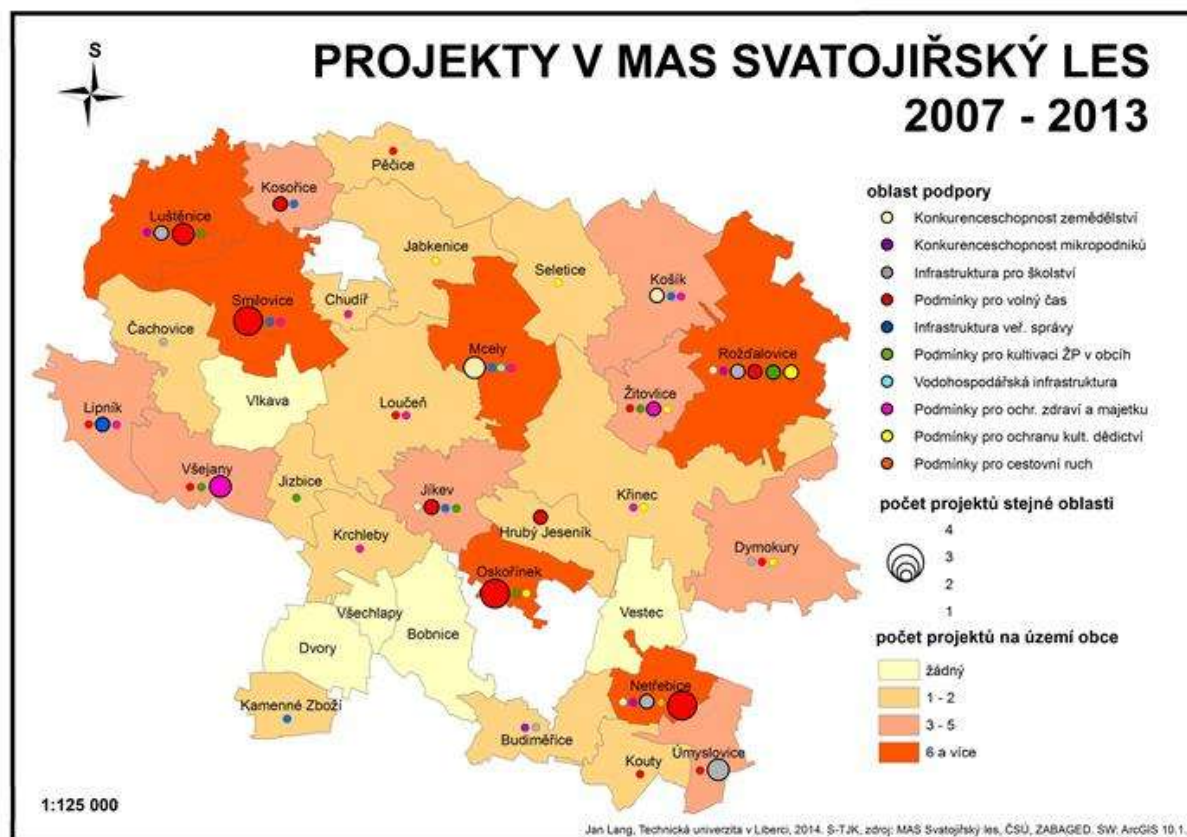
obec	počet obyvatel	plocha/ha	obec	počet obyvatel	plocha/ha
Bobnice	861	994	Luštěnice	2096	1478
Budiměřice	621	801	Mcery	377	1337
Čachovice	865	989	Netřebice	204	559
Dvory	555	681	Nový Dvůr	70	247
Dymokury	820	1465	Oskořinek	520	562
Hrubý Jeseník	549	649	Pěčice	141	877
Chudíř	182	312	Rožďalovice	1585	2390
Jabkenice	373	1185	Seletice	193	1138
Jíkev	316	919	Smilovice	638	1493
Jizbice	316	537	Úmyslovice	316	624
Kamenné Zboží	565	464	Vestec	308	744
Kosořice	455	633	Vlkava	421	774
Košík	363	1469	Všechlapy	669	304
Kouty	287	559	Všejanya	612	940
Krchleby	763	814	Žitovice	169	659
Křinec	1305	2584			
Lipník	290	935			
Loučeň	1264	1901			
			CELKEM	19 069	31 249

Nabídka atraktivit území svazku obcí:

- Agroturistika: Bučický mlýn, Biofarma Košík, Dvůr Seletice
- Rozhledny: rozhledna Romanka s naučnou stezkou o stromech
- Zámky/Hrady: zámek Loučeň, hrad Kuncberk - Křinec
- Přírodní památky: Jabkenická obora, Knížecí alej a hrabčcí alej (Thurn-Taxisů), Keltské mohyly Mcery (NPR), Chotuc (PP), Polní rybník Struhy, Studánka Boží voda (přírodní pramen, součást naučné stezky)
- Naučné stezky: naučná a školní stezka Chotuc, naučná a přírodopisná stezka Loučeň
- Muzea/galerie: památník Bedřicha Smetany v Jabkenicích, knihařská dílna Jendy Rajmana Rožďalovice, galerie Melantrich
- Drobné památky: pomníček Helma
- Ostatní: koupaliště Seletice, Zavadilka, Všejanya

5.7 Posouzení rozvojových plánů svazku obcí:

Mapa č. 10: projekty v rámci MAS Svatojiřský les:

Zdroj dat: www.svatojirskyles.cz

Z mapky vyplývá, že úsilí obcí je směřováno především do projektů zabývajících se zlepšením podmínek pro trávení volného času, ochranou majetku a kulturních hodnot, zlepšením infrastruktury a v neposlední řadě zvýšením konkurenceschopnosti zemědělství. Jedná se tedy hlavně o cílené zlepšování podmínek pro trvalý život v tomto regionu. Zlepšování podmínek pro cestovní ruch je pouze sekundárním produktem těchto investic.

Tab. č. 8: Projekty MAS v jednotlivých rocích v jednotlivých oblastech rozvoje:

ROK	Počet podpořených projektů						
	Infrastruktura	Sportovní vyžití	Občanská vybavenost	Obnova a rekonstrukce staveb	Soukromá investice (podnikání)	Cestovní ruch	Celkem
2013	2	2	9	5	2	1	21
2012	5	9	8	4	4	0	30
2011	3	5	8	6	4	0	26
2010	0	0	2	3	1	0	6
2009	4	3	3	0	1	0	11

Zdroj dat: www.svatojirskyles.cz

Projekty pro „sportovní vyžití“ jsou myšlené všechny projekty, které se vztahují ke sportovním zařízením, včetně rekonstrukcí budov sloužících pro provozování sportu. Soukromými investicemi mám na mysli projekty, které se nevztahují k obecnímu majetku a rozvoji samotné obce. Podpora infrastruktury, obnova a rekonstrukce či občanská vybavenost se vztahuje k obnově a vybavení obce. Jediným projektem v oblasti podpory cestovního ruchu je naučná stezka zřízena obcí Netřebice.

Dále je patrné jak se s postupem času jednotlivé obce naučily z fondů čerpat. K roku 2012, kdy program LEADER pomalu končil své dotační období, bylo podáno nejvíce úspěšných projektů.

Konkrétní příklady podpory:

Bučický mlýn (Rožďalovice) požádal o dotaci, ta však nebyla úspěšná.

Farma Košík již byla několikrát z fondů MAS podpořena.

Podle slov jednatelky MAS Svatojiráský les, paní Ottové, například subjekt **Dvůr Seletice** ví o existenci MAS a možnostech podpory z její strany, ale zatím nenavázal žádnou užší komunikaci. Právě Dvůr Seletice žádá přímo z fondů SZIF, což je nadřízený orgán MAS, a dokáže tak přispět daleko vyššími obnosy. Možností a postupů, jak získat podporu projektu je mnoho. Záleží na přístupu a rozhodnutí každého aktéra, jakou cestou se pokusí finanční prostředky získat.

Obecně se sdružení obcí aktivně angažuje v realizaci nových cyklotras. Cílem je vybudování stezky Cyklo Taxis II. Poslední žádost o dotaci proběhla v září r. 2013 a nebyla však opět úspěšná.

Spolupráce nemusí být pouze mezi jednotlivci či obcemi a jednou MAS, ale pokud jde o společný zájem, je žádoucí spojení s dalšími sdruženími a svazky obcí. Konkrétně městys Křinec, v čele MAS Svatojiráský les a dalšími 3 MAS, se pokoušejí prosadit po toku říčky Mrliny projekt spolupráce Greenway Mrlina, který je také zaměřen na cestovní ruch. Tento projekt se však nedaří prosadit. Městys tedy realizuje projekty na své náklady – např. silnice v Nových Zámkách, kde vznikl nový penzion.

V současné době se zvažuje vydání malované mapy regionu.

Projekty MAS podané v roce 2013:

- Greenway Mrlina – dotace nezískána
- Kniha – příroda Svatojiráského lesa – čeká se na vyjádření o poskytnutí dotace
- Výsadba ovocné, komunitní aleje – dotace nezískána
- Vzdělávání podnikatelů – obsluha PC - čeká se na vyjádření o poskytnutí dotace
- Pořízení stanu a posezení - čeká se na vyjádření o poskytnutí dotace

Tab. č. 9: Program rozvoje MAS v jednotlivých oblastech:

Program rozvoje MAS	
Prioritní oblast	Cíle prioritní oblasti
Rozvoj podnikání	využití nevyužívaných budov, nebytových prostor a ploch pro podnikatelské účely
	diverzifikace a mimoprodukční funkce zemědělství
	nové příležitosti nepřímých podpor MSP (propagace mikroregionálních MSP)
	zakládání oborových sdružení zaměřených na společný marketing
	zvýšení konkurenceschopnosti zemědělských podnikatelů a zlepšení jejich technologické a prostorové připravenosti
	vývoj regionálních produktů
	zvýšení kapacity a kvality ubytovacích služeb
	zvýšení počtu podnikatelských subjektů
	zvýšení počtu pracovních příležitostí (snížení lokální nezaměstnanosti)
	dobudovat a zlepšovat základní i doprovodnou infrastrukturu cestovního ruchu
	vybudovat organizační systém cestovního ruchu a rekreace v mikroregionu
	udržovat již vybudovaný společný informační systém cestovního ruchu
Rozvoj kvality veřejných služeb	zlepšení materiálně technických a prostorových podmínek pro zajištění vyšší dostupnosti a kvality veřejných služeb
	zefektivnění provozu zařízení sloužících k veřejným službám (včetně snížení energetické náročnosti těchto budov)
	zvýšení počtu těchto služeb
	zvýšení procenta počtu obyvatel MAS, kteří budou těchto služeb využívat
	snížení procenta doposud nevyužívaných budov a prostor
	komplexní zlepšování podmínek pro venkovské bydlení a život (předpoklad stabilizace obyvatelstva)
	koordinovaně budovat volnočasová zařízení
	vytváření podmínek pro kulturní akce a mimoškolní aktivity dětí
vzdělávací zařízení na principu komunitní školy	
Kvalita životního prostředí	snížování energetické náročnosti soukromých i veřejných budov
	zlepšit estetický vzhled a a stav veřejných prostranství, zintenzivnění péče o prostředí intravilánu
	cílevědomě chránit tradiční hodnoty venkovského osídlení, usilovat o jeho obnovu a rozvoj
	zvyšovat kvalitu a ochranu čistoty vod s důrazem na drobné toky
	zlepšit kvalitu stávající vodohospodářské infrastruktury a přizpůsobit ji parametrům současné legislativy
	vzájemně koordinovat činnosti mající vliv na ŽP v mikroregionu
	využívat alternativních zdrojů energie

	provázání všech předchozích priorit s koncepcemi okolních mikroregionů
Péče o kulturní dědictví	zlepšit technický stav objektů a prostor důležitých pro zachování kulturního dědictví venkova
	využívat kulturních a církevních památek k tvorbě nových turistických cílů
	vytvořit jednotný turistický vzhled mikroregionu, najít prvky společného marketingu
	vytvoření nových produktů v cestovním ruchu

Jednotlivé Fiche pro výzvu 1/2013:

Fiche je oblast podpory stanovené MAS v rámci Společného plánu LEADER.

MAS Svatojiříský les vydává následující fiche:

- Konkurenceschopnost zemědělství
- Konkurenceschopnost mikropodniků
- Konkurenceschopnost cestovního ruchu
- Infrastruktura pro školství
- Podmínky pro volný čas
- Infrastruktura veřejné správy
- Podmínky pro kultivaci prostředí v obcích
- Vodohospodářská infrastruktura
- Podmínky pro ochranu zdraví a majetku obyvatel MAS
- Podmínky pro ochranu a rozvoj kulturního dědictví venkova
- Podmínky pro cestovní ruch
- Podmínky pro volný čas

Z výše uvedených souvislostí a programů je zřejmé, že DSO Taxis Bohemia a MAS Svatojiříský les jsou subjekty smysluplné a vzniklé na základě potřeb místních lidí a obcí. Společné problémy v rámci těchto svazků napomáhají jejich dílčímu řešení.

5.8 Posouzení rozvojových plánů vybraných členských obcí

Níže bych nastínila a stručněji představila rozvojové plány vybraných obcí MAS, které jsem měla k dispozici. Představím dvě obce, které mají vyšší počet obyvatel, větší rozlohu a disponují většími finančními prostředky. Jako kontrast uvádím i dvě menší obce, které v souvislosti s menším obecním rozpočtem uvažují v jiných souvislostech.

Tabulka č. 10: Program rozvoje obce Mcely

Obec Mcely:
Zpracované rozvojové dokumenty obce:
<ul style="list-style-type: none"> • Místní program obnovy vesnice (aktualizace 12.3.2012) • V programu obnovy venkova je obec Mcely od r. 2004 • Územní plán obce vstoupil v platnost r. 2001
Cíle ÚP:
<ul style="list-style-type: none"> • Alespoň jednostranné chodníky v obci • Rekonstrukce povrchu komunikací • Doplnění účelových komunikací v místech určených k nové zástavbě
Plány obce v rámci programu obnovy vesnice:
<p>Doprava:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opravy vozovek • Rozšíření v obloucích • Zvyšování kvality bezpečnostního značení • Dopravní obsluha – těžiště ve veřejné hromadné dopravě – obec je členem sdružení obcí pro zajištění dopravní obslužnosti (obec přispívá na osobu/rok 150,- Kč)
<p>Cykloturistika:</p> <p>Cykloturistika je chápána jako samostatný dopravní obor – cílem je, aby turisté pouze neprojžděli, ale aby se zdrželi déle.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vybudování úschoven kol • Vybudování půjčoven kol (v budovách obecních úřadů, železničních stanicích, hotelích, penzionech,...) • Údržba stávajících stezek
<p>Cestovní ruch:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vydání aktualizace průvodce regionem • Možnosti ubytování (levného) • Zřízení informačních tabulí • Zřízení parkovišť v blízkosti turisticky atraktivních míst
Obecněji:
<p>Obec si uvědomuje nevyužitý potenciál cestovního ruchu v regionu a do budoucna počítá s rozvíjením především agroturistiky. Rozvoj přiměřeného cestovního ruchu je jednou z hlavních rozvojových šancí, se kterou souvisejí rozvojové příležitosti v oblasti doplnění občanské vybavenosti a dostavbě inženýrských sítí, oživování a zachování tradic, rozvoj kulturních a sportovních aktivit, podpora drobného podnikání a diverzifikace činnosti zemědělských subjektů.</p>
Motto:
<p><i>„Harmonický rozvoj obce za stálého posilování vzájemně výhodných vazeb mezi kvalitní samosprávou, aktivní veřejností a osvědčenými podnikateli. Zajištění</i></p>

podmínek ke kvalitnímu životu místních obyvatel, rozvoj přiměřeného cestovního ruchu a zachování kulturního a přírodního dědictví mikroregionu.“(obec Mcely, 2007)

Projekty se týkají především následujících témat:

- Veřejná informační centra (internet a technické vybavení)
- Společná propagace a rozvoj venkovské turistiky (instalace drobného turistického mobiliáře)
- Mobilní informační centrum – použitý karavan (nabídka informačních a propagačních materiálů, informace o turistických zajímavostech a informace o dopravě)

Tabulka č. 11: Program rozvoje městyse Křinec

<u>Městys Křinec (Bošín, Mečír, Nové Zámky, Sovenice, Zábrdovice)</u>
Zpracované rozvojové dokumenty obce:
<ul style="list-style-type: none"> • Program rozvoje DSO RTB • Územní plán obce
Záměr obce:
<ul style="list-style-type: none"> • Pokračování v rekonstrukci náměstí v Křinci podél 329/III a 275/II, rekonstrukce chodníků při 275/II z náměstí k nádraží, prodloužení chodníků v ul. Chobucké 32925 včetně přemostění Blatnice (chodníkového) □ • V rámci nové výstavby lokalita Štěpnice II v Křinci vymezit území pro rozšíření zeleně a vybudování nového dětského hřiště • Zabezpečit financování infrastrukturních zařízení pro výstavbu v lokalitě Štěpnice II. • Usilovat o realizaci suchých poldrů v povodí toku Mrlina a Štít. Potok (Nepokoj) k zamezení rizik rozlití Mrliny • Nákup výkonnější techniky na zvládnutí úkolů spojených s údržbou veřejné zeleně, které přibývá, další nová zeleň v lokalitě Štěpnice II.
Motto:
<p><i>„Obecným cílem „integrované rozvojové strategie“ je jasná formulace cest a způsobů rozvoje zájmového území ve smyslu celkového zlepšení prosperity obcí území a jejich obyvatel. To znamená vytvořit dokument, který ve výhledu několika dalších let přinese regionu pozitivní rozvojové impulsy a který tento venkovský mikroregion bude reprezentovat nejen v ČR, ale i za jejími hranicemi.“ (RTB, 2012)</i></p>
Obecněji:
<p>Městys Křinec, v čele celého DSO Region Taxis Bohemia, se ztotožňuje právě s rozvojovými plány pro celé území. Cílem městyse je především zlepšení podmínek pro život, omlazení obyvatel, zlepšení vybavenosti obcí, zlepšení sociální infrastruktury a podmínky pro cestovní ruch (zejména podpora cykloturistiky).</p>

Tabulka č. 12: Program rozvoje obce Košík

<u>Obec Košík (Sovolusky, Doubravany, Tuchom)</u>
Zpracované rozvojové dokumenty obce:
<ul style="list-style-type: none"> • Program obnovy venkova a obce Košík • Územní plán obce
Plány obce v rámci Programu obnovy obce Košík:
<ul style="list-style-type: none"> • Vybudování hřiště pro veřejnost v Košíku • Vybudování vodovodu v Košíku, Tuchomi a Doubravanech • Vybudování ČOV (v každé části obce příslušné velikosti) • Vybudování kanalizace všech místních částí • Údržby pláštěů obecních budov: <ul style="list-style-type: none"> • KD Košík • Škola Košík • Hospoda Tuchom • Kampelička Doubravany • Kaplička Sovolusky • Hasičská zbrojnice • Údržba místních komunikací • Zbudování 1 km cyklostezky • Prodloužit veřejné osvětlení a rozhlas • Údržba obecní zeleně a parků • Podpora spolkových činností místních komunikací

Tabulka č. 13: Program rozvoje obce Seletice

<u>Obec Seletice</u>
Zpracované rozvojové dokumenty obce:
<ul style="list-style-type: none"> • Dlouhodobý plán rozvoje 2007-2013 • Územní plán obce
Plány obce v rámci Programu obnovy obce Seletice:
<ul style="list-style-type: none"> • Vodovodní síť (obec) • Kanalizace (obec) • Dům s pečovatelskou službou (přestavba stávajícího zařízení TJ) • Cyklostezky a dopravní údržba • Turistické ubytovací zařízení (přestavba nebo nově vybudovat) • Sportovní středisko (přestavba a rekonstrukce) • Koupaliště (rozšíření a zkvalitnění poskytovaných služeb) • Malé podnikatelské aktivity (typu malých řemeslných či montážních prací – alternativní zdroje energie – biomasa, sluneční panely) nebo ekologické zemědělství - biofarmy, atd.

Z výše uvedeného vyplývá, že větší a lidnatější obce (Mcely a Křinec) mají propracovanější programy rozvoje, které jsou zpracovávány v souladu se Zásadami územního rozvoje kraje i územně analytickými podklady ORP, ale také obecnější. Z přístupu městyse Křinec i z citované vize obce Mcely je zřejmé, že v tomto regionu chápou jednotlivé obce sami sebe jako součást svazku, jehož fungování a spolupráce je pro ně existenčně důležitá. Naopak menší obce (Košík a Seletice) mají cíle konkrétnější. V jejich možnostech není v takové míře zasáhnout do fungování regionu, mohou pouze strategii doplňovat a podporovat drobnými projekty a přístupem místních lidí. V těchto obcích vystupují spíše jednotliví podnikatelé, nežli samotné zastupitelstvo. Nejde o nic jiného, než o prostředky, kterými jednotlivé subjekty disponují.

Příklady realizace bývalých programů obcí:

Oprava sochy Jana Nepomuckého v Křinci (2010) a restaurování sochy pany Marie v Seleticích (2011).

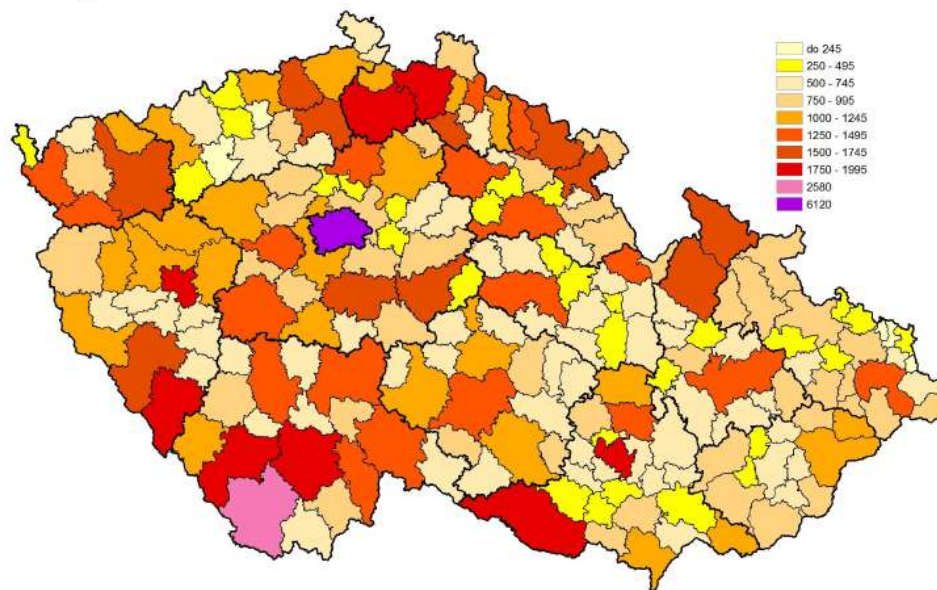
Všechny rozvojové programy jsou v souladu s podmínkami ZÚR.

Nejdůležitějšími body ZÚR Středočeského kraje vztahujícími se k řešenému území jsou následující:

- Specifická oblast SOBk5 Kněžicko-Rožďalovicko – spolupráce s královéhradeckým krajem, posilovat obytnou a oblužnou funkci Rožďalovic, posilovat kooperaci Křince a Rožďalovic, ověřovat rozvojové možnosti větších obcí, respektovat požadavky na ochranu hodnot území
- Vytvářet podmínky pro: prozařování a rozvíjení polycentrické struktury osídlení kraje, spolupráci větších blízkých měst a umístění a realizaci potřebných staveb a opatření (silnice I/38 v koridoru Mladá Boleslav, Nymburk a Kolín)
- Vytvářet podmínky pro:
 - péči o kulturní, přírodní a civilizační hodnoty, které vytvářejí image a posilují vztah obyvatel ke svému území
 - stabilizaci a vyvážený rozvoj hospodářských činností a soustředit se zejména na – posílení kvality života obyvatel, vyvážené a efektivní využití zastavěného území, intenzivnější rozvoj cestovního ruchu, turistiky a rekreace (zejména cykloturistika, krátkodobá rekreace nekomerčních forem)
 - uplatnění mimoprodukčních forem zemědělství
 - rozvíjení systémů dopravní obsluhy a technické vybavenosti

Kartogram č. 5: Celkový potenciál cestovního ruchu za obvody ORP:

*Kartogram 1 – celkový potenciál cestovního ruchu za obvody ORP
v bodovém vyjádření*

Zdroj dat: Závěrečná zpráva Využití potenciálu CR v ČR (ÚÚR), RNDr. Jan Bína, CSc, 2010

Tabulka č. 14: **SWOT analýza** turistického potenciálu okresu:

Slabé stránky	Silné stránky
<ul style="list-style-type: none"> •Zanedbanost značné části nemovitého kulturního dědictví a nízká míra jeho návštěvnického zpřístupnění •Nedostatečně rozvinutá infrastruktura CR •Nízká úroveň využití potenciálu kraje (sportovní využití – aktivní dovolená) •Nedostatečná nabídka a kvalita ubytovacích zařízení •Nekoordinovaná a nesystematická propagace a absence regionálních produktů •Nedostatečná síť cyklostezek •Dopravní značení turistických cílů •Výrazná sezónnost •Nedostatečná úroveň destinačního managementu, marketingu a nedostatek odborníků v oblasti řízení a rozvoje cestovního ruchu •Absence infocenter a jednotné klasifikace produktů •Nedořešenost vlastnických vztahů •Nedostatečné zavádění moderních informačních technologií •Nedostatek investičních zdrojů a počátečního kapitálu pro rozvoj podnikání •vysoký věkový průměr stálých obyvatel a nízká vzdělanost 	<ul style="list-style-type: none"> •Výhodná geografická poloha vzhledem k ČR •Významný potenciál kraje v tomto odvětví •Velký počet drobných kulturních i přírodních atraktivit •Existence chráněných území vhodných pro rozvoj environmentálně šetrných forem CR •Dobře značené trasy pro pěší turistku •Potencionální návštěvníci z Prahy •Existence mezinárodní cyklistické trasy – Labská trasa •Dostatek vhodných objektů druhého bydlení pro rozvoj venkovského CR •Potenciál Labe pro sportovní a rekreační využití •vzrůstající zájem mladých rodin o trvalé bydlení
Hrozby	Příležitosti
<ul style="list-style-type: none"> •Nedůsledná ochrana a poškozování kulturního a přírodního dědictví •Podceňování udržitelného rozvoje a přeceňování krátkodobých ekonomických aktivit •Podceňování významu odvětví CR •Nerespektování trendu a poptávky •Nedostatečná investice do záchrany, obnovy a údržby kulturních a historických památek •Suburbanizace Prahy •Nezájem jednotlivých obcí o rozvoj CR a z toho vyplývající nedostatek finančních prostředků •Nepřipravenost na čerpání zdrojů EU 	<ul style="list-style-type: none"> •Využití potenciálu pro rozvoj CR •Zlepšení spolupráce veřejného, soukromého a občanského sektoru •Prodlouženost turistické sezony v kraji •Zlepšení propagace a zlepšen informačního systému •Existence projektu Modrý pás řeky Labe •Rozvoj služeb pro CR a to i ve vazbě na hl. m. Prahu •Existence druhého bydlení •Výšení bezpečnosti a kvality cyklotras •Vytvoření a aktualizace cizojazyčné prezentace turistické nabídky kraje na internetu •zapojení místních obyvatel

6. Osobní návrhy doporučených programů, projektů a doporučení v zájmu rozvoje šetrného cestovního ruchu

6.1 Priorita č. 1- Zlepšení podmínek pro podnikání v cestovním ruchu

6.1.1 Komplexní pozemkové úpravy

Vliv pozemkových úprav na krajinu tu byl již zmíněn. Ráda bych se ale zmínila i o způsobu, jakým by pozemkové úpravy měly být řešeny s ohledem na cestovní ruch.

Komplexní pozemková úprava je vhodný nástroj k zpřístupnění krajiny pro pěší turistiku. Krajina v zájmovém území, tedy zemědělská krajina Nymburska, skrývá nemálo drobných zajímavostí, schovaných v nepřístupných místech, mimo stávající cestní síť. Vlivem intenzivního obhospodařování došlo k zániku těchto cest a vytvořily se nové vlivem pojezdů zemědělských strojů.

Obnova starých turistických stezek a polních cest:

Staré turistické stezky vznikaly především v době rozvoje turistického hnutí - zhruba v poslední třetině 19. století až do období druhé světové války. Zpřístupňují atraktivní přírodní místa a zajímavosti, nebo hustě protkávají lesní oblasti okolo lázeňských měst. Mnohé z těchto cest a stezek dodnes turisté s oblibou používají. Je nutno podotknout, že tyto cesty nevznikaly nahodile, ba naopak byly výsledkem promyšleného plánování. Při jejich výstavbě se postupovalo tak, aby při nenáročném průběžném údržbě odolávaly opravdu intenzivnímu využívání. V běžných mapách obvykle nejsou zakresleny (HERMOVÁ, H., 2010). V některých případech bývají zakresleny ve starých lesnických mapách. Je více než vhodné tyto staré cesty respektovat, právě z výše uvedeného důvodu – jejich promyšlení. Lidé tyto cesty a stezky vybudovali v době, kdy jim byla kvalita prostředí a obhospodařování jejich vlastního pozemku milejší, než výnosy. Samozřejmě, že vzhledem k dnešnímu typu zemědělské techniky není možné hospodařit na geometricky atypickém pozemku, ale alespoň část myšlenky je vhodné zachovat a zpřístupnit tak krajinu pocestným, jak to dělali naši předkové. Tedy při projektování pozemkových úprav je vhodné se nechat inspirovat starými mapami. V dnešní době se dá využít i podpory dobrovolných spolků. Při realizaci KPÚ není na škodu poradit se s mysliveckými a rybářskými spolky, ochránci přírody, českým klubem turistů a s dalšími dobrovolníky na poli ochrany přírody. Poradit se s jednotlivými složkami fungujícími v okolí, kde je vhodné vytvořit jednotlivé prvky plánu společných zařízení tak, aby byl smysluplně funkční. Všichni mají totiž společný cíl – aby krajina fungovala jako kompaktní celek schopný samostatného života. Tedy aby byla ekologicky stabilní a dalo se využít všeho, co nabízí – dobré podmínky pro pozorování a chránění ptactva – i to je turistické lákadlo. Možnost pozorování a lovení zvěře – opět jde o druh turismu. Vyznačené cesty vedoucí po krásách přírody, přírodních památkách a chráněných území NATURA 2000. V neposlední řadě dobrá informovanost – v pozemkových úpravách již předem reagovat na trend naučných stezek. Informovaný turista totiž méně škodí přírodě. To všechno samozřejmě vyžaduje dobrou spolupráci jednotlivých složek (veřejných i soukromých) ve správním území i okolí.

Význam, který PÚ v cestovním ruchu mají, jejich přínos pro tuto podnikatelskou činnost. Způsob, jakým by se v tomto smyslu měly provádět, bych ráda zdůraznila na konkrétním příkladu – KPÚ Sovenice (KÚ Křinec).

Příklad realizace:

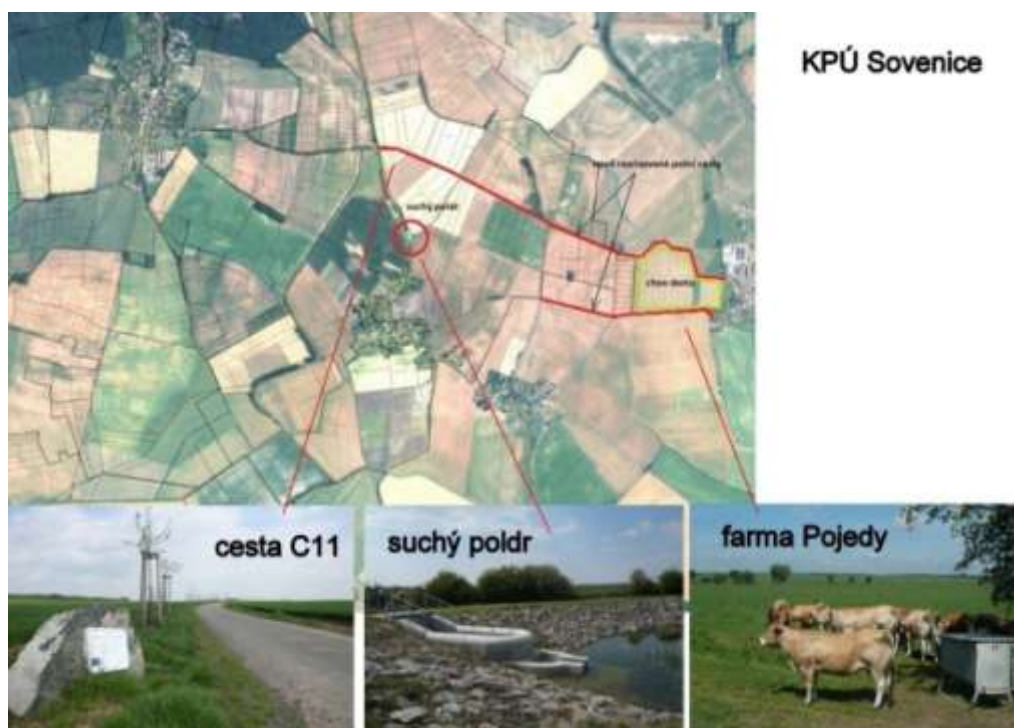
Komplexní pozemková úprava Sovenice – přínos pro CR:

V KÚ Sovenice proběhla v roce 2011 komplexní pozemková úprava, která byla taktéž v tomto roce oceněna ministrem zemědělství cenou za nejlepší interakční prvek.

Při návrhu této KPÚ projektanti z PÚ Nymburk nevycházeli pouze z předpokladu, že krajina bude plnit funkci užitnou, ale zároveň tvořili plán společných zařízení s ohledem na budoucí turistické využití krajiny. Konkrétním případem takového plánování je asfaltová cyklotrasa, součást PSZ, vedena kolem zemědělské usedlosti (statku) místního podnikatele pana Petersika, přímo kolem ohrady s dobytkem. Takové detaily přispívají k zatraktivnění krajiny a k zatraktivnění turistických a cyklistických tras.

Názor aktéru CR a zaměstnanců MAS je ten, že cyklisté skutečně trasu Sovenice – Mcely- Pojedy využívají. Na toto téma však nebyla dosud vytvořena žádná studie, čili se jedná o názor subjektivní. Dle slov starosty Městyse Křince pana Moce „je jakákoliv pozemková úprava rozhodně vítána. Související doprovodné stavby, především komunikace, přinesly do regionu řekněme kvalitu, ale tato (Sovenice) se zvrtila ve zneužívání těchto účelových komunikací.“. Problém tedy nastává ve chvíli, kdy nově zřízené asfaltové polní cesty začali přes zákaz využívat i motoristé. Dopravní značení zde nemá vliv na využití trasy. Zároveň je tím potvrzeno, že trasa byla vhodně navrhnutá. Přesto místní starostové pozemkové úpravy samozřejmě vítají a těší se na „pořádek v majetkových vztazích, odstranění nepřesností a vybudováním doprovodných staveb na návrat, alespoň částečně, jakéhosi původního stavu“.

Obrázek č. 9: KPÚ Sovenice

Komplexní pozemková úprava Seletice – přínos pro rozvoj podnikání:

O tuto pozemkovou úpravu se zasadil soukromý subjekt „Dvůr Seletice“. V současné době se tato pozemková úprava dokončuje. Od této pozemkové úpravy se očekává, že přispěje ke zlepšení podmínek pro hospodaření. Některé pozemky, které majitelka vlastní, nemůže kvůli dostupnosti obhospodařovat, a proto si pronajímá jiné půdní celky. V neposlední řadě se očekává realizace nové polní cesty, která umožní přístup k pozemkům.

6.1.2 Funkční podpora MAS a schopnost čerpání dotačních titulů

Jak bylo popsáno v rešerši, podpora MAS a mikroregionů je velmi důležitá pro rozvoj turismu v rámci šetřené oblasti. Sdružení obcí může podpořit konkrétní produkty cestovního ruchu - zná velmi dobře region, jeho priority, problémy a lidi. Sdružení obcí může zasáhnout přímo do ÚPD, které velmi úzce ovlivňují další vývoj obcí, jejich výstavbu a využití pozemků či budov, nebo naopak omezují zastavování, a to prostřednictvím územního plánu. Je zde také největší prostor pro spolupráci veřejného a soukromého sektoru.

Jakým směrem bude sdružení obcí svou aktivitu ubírat je zejména na zastupitelstvech jednotlivých obcí, která dále prezentují zájmy lidí a své obce. Z postu sdružení – tedy většího celku – lze snáze dosáhnout na dotační tituly. Tato spolupráce je organizovanější a efektivnější, nikoliv však stoprocentně účinná.

MAS má možnost malým obnosem podporovat právě agroturistiku, která je vázána na aktivitu aktérů požádat o dotaci.

Návrhy konkrétních dotací (zemědělství / cykloturistika):

- Dotace na zemědělské činnosti z fondů MZe: chovy, pěstební činnosti, bio značky, rekultivace
- Dotace na cestovní ruch (rozvoj venkova): cyklostezky
- Dotace na vzdělávání: informační cedule, vzdělávací stezky
- Možné financování projektu je také z projektu „Cestovní ruch pro všechny.“
- Z projektu LEADER, s kterým například MAS Svatojiřský les umí dobře hospodařit lze finance získat z „Podopatření III.1.3.1“ - Rozhledny, pěší trasy, vinařské stezky, hippostezky a další tematické stezky.

Příklady funkční realizace:

- Bučický mlýn, biofarma Košík, Dvůr Seletice

V tomto směru, tedy z hlediska spolupráce či angažovanosti nemám, co bych více mohla doplnit. Pokud jsou lidé na svých místech a mají zájem o rozvoj a dobrou prosperitu své obce – regionu, nejde udělat více, než vyslyšet soukromé podnikatele, dobře rozmyslet záměry, vytvořit priority a ty usilovně prosazovat.

6.2 Priorita č. 2 - Využití brownfields a rozvojových ploch

Využití brownfields a rozvojových ploch pro zlepšení podmínek pro cestovní ruch je způsob, jak vyřešit otázku ekologických zátěží ekonomicky.

Na likvidaci těchto objektů je zapotřebí vynaložit finanční prostředky v každém případě, proto by mělo být záměrem jednotlivých obcí, důkladně zhodnotit možnosti

budoucího využití, popřípadě o těchto možnostech informovat potenciální investory.

Možnosti využití:

Prasečák Studečky:

Městys Loučeň (který vznikl 1.1.2007) má 3 katastry – Patřín, Studce a Studečky. Právě v katastrálním území Studečky se nachází nevyužitý prostor. Jedná se o typizovaný skelet budovy výkrmny prasat. Objekt leží na dopravně výhodném místě, v blízkosti tří komunikací na Mcely, Nymburk a Seletice. Tento provoz není využíván již mnoho let, od doby privatizace.

Zatím došlo k jednání pouze s jedním zájemcem, který chtěl v těchto prostorách provozovat bourání a likvidaci aut. Tento návrh považuji za nevhodný. Provozovna tohoto typu není přínosem, naopak představuje ekologickou zátěž v této lokalitě.

Vzhledem k přístupnosti objektu, jeho velikosti a jeho půdorysu bych pro další využití doporučila sportovní areál, popřípadě s možností ubytování venkovského typu. Nejbližším komerčně využívaným sportovištěm je sportovní areál v Nymburce. „Sportovní areál Studečky“ by tak vhodně doplňoval sportovní vyžití v kraji. Vzhledem k hojnému využívání nabídky města Nymburk profesionálními sportovními týmy, nebyly by Studečky konkurencí, ale spíš rozšířením nabídky pro širokou veřejnost.

Protože se stále jedná o zemědělsky využívanou lokalitu a protože nám jde také o soběstačnost provozu, není vyloučené spojení se zemědělskou činností.

Obrázek č. 10: Brownfields Studečky

Brownfield - prasečák Studečky

Bývalý Hotel Rožd'alovice – rozvojová plocha:

Jedná se o opuštěný objekt bývalého hotelu téměř na náměstí Rožd'alovic (viz. obrázek č. 6). Objekt je situován u silnice vedoucí z náměstí směrem k zámku a přilehlému hřbitovu. V územním plánu je objekt navrhován jako SM – „plochy smíšeně obytné – městské“. Tyto plochy jsou vymezeny za účelem zajištění podmínek pro bydlení a přiměřené umístění, dostupnost a využívání staveb občanského vybavení a nerušící výroby. Toto území má výrazný polyfunkční charakter s využíváním staveb, zejména jejich nižší podlaží, k účelům komerční občanské vybavenosti (obchodní činnosti, a další služby). Mým návrhem je zůstat u původní myšlenky funkčního využití budovy a objekt zrekonstruovat v tomto duchu jako hotel s restaurací. K tomuto řešení se přikláním i z toho důvodu, že v regionu chybí ubytovací kapacity. Zároveň by obec získala vhodné prostory pro kulturní akce. Problémem je získání vhodného investora. Prvním krokem je na tento objekt upozornit.

Bývalé Doky Nymburk:

Objekt bývalých doků se nachází na jihozápadě Nymburka na břehu Labe. Rozloha objektu je 41 000 m². Vlastníkem je z 50% obec a z druhých 50% Povodí Labe s.p. Vybavenost objektu je dobrá – napojení na kanalizaci, vodovod i elektrický proud. Objekt se skládá ze 4 nízkopodlažních budov. Využit lze napojení na cyklostezky a bruslařskou dráhu podél Labe, i samotné řeky ke koupání. Všechny tyto faktory předurčují objekt k rekreačnímu využití. Navrhuji spojení těchto činností s kanoistikou a koupáním. Kámen úrazu může být pouze čistota vody, která není příliš dobrá. Dopravní spojení, jak silniční (D11, II/31, I/38), tak železniční (1,5 km od tratě 020, 231) je ideální. Lze využít turistické návštěvnosti lázeňského města Poděbrad (8 km), tak blízkosti hlavního města Prahy (50 km, letiště Ruzyně 65 km). Zatím není zpracován žádný projekt. Vnímám využití těchto prostor jako vratnou investici – příliv turistů a života jak do města, tak do regionu a z toho plynoucí přísun peněz.

Nachází se na jihozápadě Nymburka na břehu Labe, obklopené nízkopodlažní zástavbou, proto je možné využití jak řeky, tak i zástavby.

Obrázek č. 11: Doky Nymburk - situace

Bývalý pivovar Lysá nad Labem:

Obrázek č. 12: Bývalý pivovar lysá nad Labem - situace

V současnosti je bývalý pivovar skladový areál. Rozkládá se na 10 000 m² obecního pozemku. V ÚP je navržena smíšená centrální zástavba. Tento brownfield je skutečně vhodné využít k bydlení a nabídnout tak místním i turistům ubytování. Dopravní dostupnost je výborná (napojení na silnice 1. a 2. třídy či na významné městské komunikace, napojení na dálnice do 2 km, vlaková spojení) a blízkost Prahy a Mladé Boleslavi. Udržení návštěvníků v tomto městě je více než vhodné. Lidé navštěvují město Lysá nad Labem převážně kvůli veletrhům a je

důležité jim ukázat, že to není jediný důvod, proč v kraji setrvat.

6.3 Priorita č.3 - Cílená a intenzivní propagace

Důležitým prvkem je samotný informační systém a propagace. A to nejen informovanost návštěvníků, ale také aktérům cestovního ruchu.

Obce by měly směřovat investice do infrastruktury cestovního ruchu, ale zejména na definování jasné strategie propagace, případně definování jednoduchého marketingového hesla. Široká propagace tohoto marketingového nástroje však přinese navýšení výdajů obcí pro oblast cestovního ruchu z rozpočtu obcí.

Jedním ze způsobů propagace je zřízení informačních center i mimo větší města. Informační centrum je místo, kde každý návštěvník bude hledat informace o kulturním programu, co území nabízí, kam se podívat, co navštívit, kde nejlépe nakoupit a kde se dobře najíst a jaké trasy využít. V těchto centrech může každý jednotlivec prezentovat svou nabídku. Ke schraňování těchto materiálů stačí obecní úřady, knihovny, hospody, pošty apod.

Další způsoby propagace:

- Značka „Cyklisté vítání“
- Značka „Regionální produkt Polabí“
- Certifikace ubytovacích služeb
- Mapové podklady
- Informační tabule, značení
- Doporučení a osobní zkušenost
- Zřízení webové přehledné databáze všech ubytovacích, restauračních a agroturistických zařízení, včetně stručného popisu a fotodokumentace s možností hodnocení spokojenosti

V neposlední řadě je možné, v dnešní době i nezbytné, prezentovat se na internetu. Webové stránky vypovídají o úrovni zařízení či produktu. Důležitá je i správná forma a oslovení potenciálních návštěvníků – konkrétní cílové skupiny.

Příklad realizace:

Konkrétním příkladem správného přístupu je obec Mcely. Obec investuje, v rámci svých možností, do propagace a uvažuje do budoucna s větším využitím turistického potenciálu regionu. V rámci svého programu rozvoje obce prezentuje konkrétní návrhy ke zlepšení informovanosti veřejnosti (informační tabule, letáky, plán na koupi informačního karavanu, ...). Nejedná se o fiktivní návrhy a vize, ale konkrétní projekty možné financovat buď za přispění soukromého sektoru, či obcí samotnou. Lze čerpat i z fondů EU, což si obec dobře uvědomuje a má zpracované rozvojové dokumenty, které jsou k získání financí jednou z podmínek.

Dalším příkladem vhodné drobné propagace je například „regionální produkt“ cukrárny v Rožďalovicích – „Tradiční Rožďalovický koláč“.

6.4 Priorita č.4 – Zvýšení návštěvnosti

Tato priorita je samozřejmě jedna z nejdůležitějších. Platí totiž pravidlo, že čím méně návštěvníků, tím méně příjmů z cestovního ruchu, tudíž méně prostředků na obnovu přírody a krajiny a budování lepších podmínek pro turismus a propagaci regionu.

Mým návrhem je, aby se aktéři cestovního ruchu (tedy každý, kdo z návštěvnosti území čerpá) zaměřili na rodiny s dětmi, cyklisty a seniory, pro které tato oblast nabízí ideální podmínky:

- Cenová dostupnost
- Dopravní dostupnost
- Překonávání malých vzdáleností
- Rovinatost krajiny

Problémem území Polabí je sezónnost. Obce by se z hlediska podpory rozvoje cestovního ruchu měly zaměřit zejména na prodloužení turistické sezóny a na prodloužení délky pobytu návštěvníků v regionu. Řešením je více se zabývat i organizací firemních akcí, které se konají v průběhu celého roku. Zároveň firmy rádi využijí výhodné cenové nabídky mimo hlavní sezónu. Tím by bylo zajištěno alespoň částečné využití ubytovacích kapacit a zvýšila by se i kupní síla během „hluchého“ období.

Návrhy, jak návštěvníky nalákat:

- Zřízení půjčoven kol (např. v jedné vesnici možnost půjčky, v jiné navrácení za využití vlakové dopravy – kolo jako dopravní prostředek)
- Vyšší informovanost – brožury, mapové podklady, bližší seznámení návštěvníka s okolím, tipy na výlety,...
- Konání trhů – možnost prodeje vlastních, regionálních výrobků a výpěstků
- Lepší služby – množství občerstvení na turistických trasách, domácí prodej (např. medu, vajec, koláčů,...), služby pro cyklisty, bruslaře, pěší turisty
- Informovanost o tradičních kulturních akcích – zapojení návštěvníků do kulturního dění

V zájmu aktéru šetrného cestovního ruchu je využít podmínek pro **cyklistiku** a přilákat nemalou skupinu návštěvníků na dobré podmínky a přizpůsobit se tomuto aktivnímu trávení volného času. Dobře připravené podmínky pro cyklistiku znamenají i ochotu návštěvníků platit služby.

Navrhuji využít husté železniční a silniční síť (hlavně komunikace III. třídy), aby návštěvníci nemuseli cestovat motorovými vozidly. Ve vybraných železničních stanicích by bylo vhodné zavést půjčovny jízdních kol s možností návratu na jiném nádraží. Byla by tak zaručena i jistá autentičnost venkovského života. Trasování doporučených výletů je vhodné navrhnout flexibilně. Vhodné je využití existujících i nově navržených cyklostezek a místní komunikace. V některých katastrálních územích dosud neproběhla pozemková úprava. S tímto faktem musí také při propagaci počítat a předpokládat možné změny v krajině. Vodné je navrhnou spolupráci velkým vlastníkům půdy i drobným podnikatelům.

Příklad realizace:

Tato priorita v sobě v podstatě obsahuje všechny uvedené principy intenzifikace cestovního ruchu v regionu. Příkladem realizace by byla kombinace všech úspěšných a prospěšných projektů jednotlivých obcí. Čili se dá říci, že příkladem realizace je fungování dobrovolných svazků obcí. Uvedla bych MAS Svatojiřský les a DSO Region Taxis Bohemia, které bych za fungující a smysluplné rozhodně označila.

Konkrétnějším příkladem může být realizace naučné stezky v obci Netřebice (2013), nebo stezka Svidnice (2012), která se skládá ze šesti informačních tabulí.

6.5 Priorita č.5 – Spojení zemědělství a turismu

Velikou nevýhodou této lokality je již zminovaná sezónnost. Proto je pro místní podnikatele důležité, aby byl turismus spojen i s funkční zemědělskou produkcí. Zemědělcům navrhuji využít současné situace, kdy se v okrese cestovní ruch začíná rozmáhat, a zapojit se.

Hlavní myšlenka je spojit síly jednotlivých podnikatelů v zemědělství a cestovním ruchu, vytvořit příjemné podmínky pro sportovně vzdělávací turismus a přilákat tak návštěvníky do regionu. Sportovně vzdělávací a zábavnou formou ukázat lidem (hlavně dětem) jak o krajinu pečovat a jak krásná může být i zemědělsky využívaná krajina. Je žádoucí seznámit návštěvníky s tradicemi a kulturou regionu. Společný integrovaný informační systém, půjčovny kol a doporučené naplánované trasy zajistí poskytovatelům služeb a prodejcům zemědělských produktů přísun zákazníků. Každý, kdo by splnil určitá ekologická a socio-ekonomická kritéria, by mohl být součástí určité databáze. Těmito kritérii by měli být převážně požadavky na ubytování, dodržování tradic, nabídka přírodních a místních produktů, nebo sportovního vyžití. Turisté budou moci načerpat informace o chodu zemědělské usedlosti, seznámit se s okolní přírodou a chráněnými prvky v krajině, kterých je zde pro tyto účely také dostatek. Lze čerpat například z programu LEADER, který podporuje jak mladé zemědělce v začátcích, tak i rozvoj cestovního ruchu.

Příklad realizace:

Dvůr Seleteice, Farma Košík, Bučický mlýn (Rožďalovice) – všechny tyto zemědělské soukromé subjekty těží z velké části i z turismu. Jedná se o spojení zemědělské (zejména živočišné) výroby, hippoturistiky, ubytování a pohostinství. Tito podnikatelé si uvědomují současnou poptávku a lákají především rodiny s dětmi, které nacházejí na venkově poznání i zábavu a odpočinek. Tento způsob realizace považuji za vhodný.

6.6 Priorita č.6 – Zapojení místních obyvatel

Zapojení místních obyvatel se vztahuje ke všem výše popsaným prioritám. V každé z nich, od propagace až ke kulturnímu dění, je zapotřebí místních občanů a jejich chutě a ochoty se na zlepšení situace v kraji podílet a pochopení, že se jedná skutečně o jejich vlastní zájem.

Možnosti zapojení:

- Domácí prodej vlastních produktů, účast na trzích
- Organizace kulturních událostí – zapojení do kulturních akcí
- Péče o své okolí
- Spolupráce soukromého sektoru s veřejným (snaha o vzájemnou spolupráci obce a místních lidí)

Ze strany obce je důležité, aby bylo místním vysvětleno, v čem jim bude turismus prospěšný a postarala se o poradenství ať už přímo, nebo doporučením příslušného orgánu na který se obrátit, či literatury.

6.7 Priorita č.7 – Ochrana hodnot v území

Jedním z hlavních předpokladů zajištění trvale vysokého počtu obyvatel a stoupající tendence návštěvnosti tohoto území je i ochrana jak kulturních, tak přírodních hodnot území.

Důležitými prvky, které je nutné chránit a udržovat jsou drobné sakrální stavby (křížky, kapličky, Boží muka, ...). Tyto prvky sice již neplní svou funkci tak, jako kdysi, ale jsou kulturně, společensky a historicky cenné. Z hlediska cestovního ruchu jsou turisticky zajímavým prvkem v krajině. Z těchto důvodů doporučuji obcím, aby jejich zájem o tyto stavby nebyl zanedbatelný. Ve většině případů, bývá právě oprava a rekonstrukce těchto prvků zahrnuta do strategických plánů obcí.

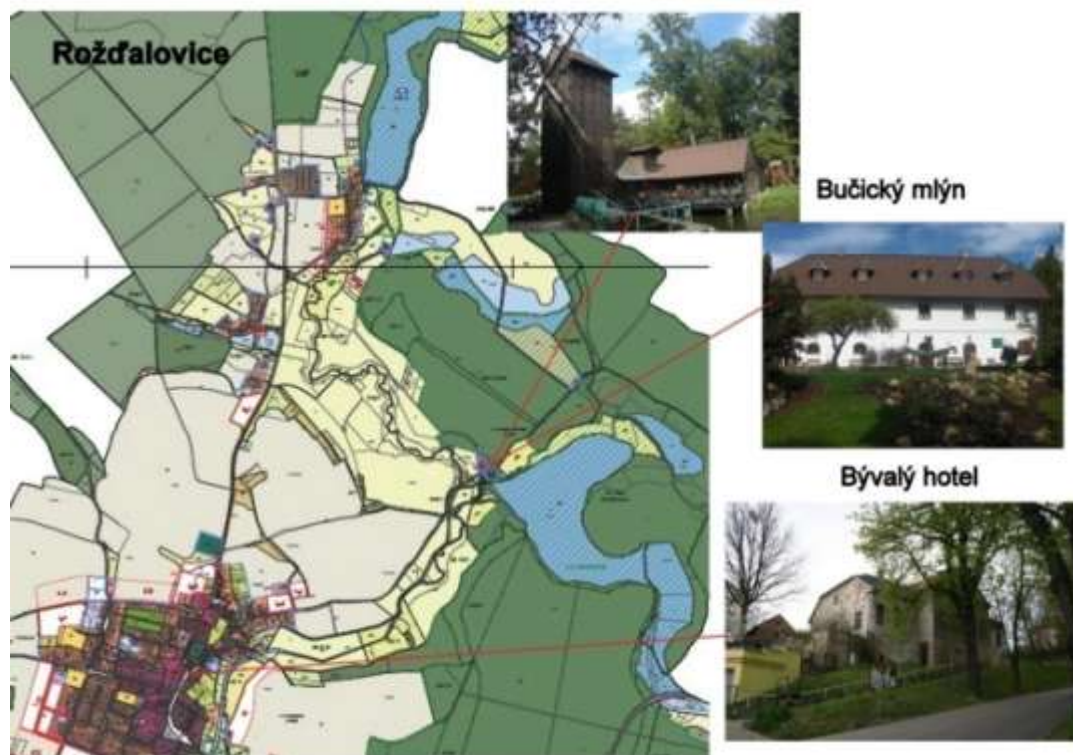
Další hodnotou, kterou je třeba cíleně chránit, je hodnota přírodní. Pouze funkční a zdravá krajina může být úspěšná z pohledu cestovního ruchu. I v tomto případě je třeba zapojit více složek – soukromý sektor, obce i složky ochrany přírody a krajiny.

Příklad realizace:

Rožďalovické rybníky (Ptačí oblast NATURA 2000) – racionální využití území:

Konkrétním příkladem, že lze využívat i chráněné oblasti je Bučický rybník nacházející se v blízkosti města Rožďalovice. Oblast Rožďalovických rybníků sice nebyla dosud zasažena skutečně organizovanou turistikou, ale úspěšně se využívá pro turistiku individuální a chalupaření. Můžeme se zde setkat s pěšími turisty, cykloturisty i provozovateli vodních sportů. Současné využívání území vyplývá z jeho charakteru a z historických souvislostí. Nejvýznamnější je zemědělské, rybářské a lesnické hospodaření. Konkrétně restaurace a penzion Bučický mlýn, nacházející v bezprostřední blízkosti s Bučického rybníku, využívá přírodní hodnoty lokality, ale území tím nikterak netrpí. Pořádají se zde výlovy, vyjížďky na koních a kulturní akce. Lokalita je přesto pod dohledem příslušných orgánů a organizací. V územním plánu je oblast vyznačena jako „EVL – Dymokursko“. Tato oblast obsahuje hned několik prvků ÚSES, plochy přírodní - lesní (NP1), vodní (NP2) a nivy (NP3), plochy vymezené k rodinné rekreaci (RI) i plochy smíšeně obytné-venkovské (SV).

Obrázek č. 13: Rožďalovice (hotel) a okolí (Bučický mlýn)

7. Diskuze

Během řešení problematiky jsem získala názor, že lze turisticky zatraktivnit i na první pohled nezajímavé lokality. Po přečtení literatury zabývající se environmentálně šetrnými formami turismu se domnívám, že tento způsob aplikování cestovního ruchu na zemědělskou krajinu je vhodný, pokud se správně uchopí. Spousta autorů přejímá výsledky ze specifických míst, ať už chráněných oblastí, nebo vzdálených typů krajin. Jedná se o velkolepé plány spolupráce drobného farmáře a otevřené a divoké přírody, nebo bohaté přírody chráněných oblastí hor. V našem případě se skutečně nejedná o zajímavou krajinu, pokud nemáte chuť jezdit se dívat na velké obdělávané lány monokultur přerušené pouze zástavbou či železniční tratí. Lidé jsou zde zvyklí z dob minulých pracovat ve velkých zemědělských družstvech a přetřhla se pouta s přírodou a ztratila se chuť pečovat o svou zemi. Jak bylo v rešerši zmíněno, „potřeba“ venkovského turismu je dána jakýmsi poničením zemědělské krajiny právě způsobem hospodaření. Krajina byla odvodněna a její původní rozmanitá struktura byla přeměněna na velké plochy geometrického tvaru. Většina autorů uvádí, že venkovský turismus přispěje k osvětě a vzdělávání lidí v problematice trvale udržitelného rozvoje. Je tomu skutečně tak? Lidé dnes opravdu touží po klidu a aktivní dovolené. Důkazem toho je vysoká návštěvnost turistických lákadel na Nymbursku. Není jich mnoho, nemají tolik co nabídnout jako v jiných, již prověřených destinacích horských nebo vodních oblastí, přesto nemají nouzi o návštěvníky. Vhodnějším typem cestovního ruchu, než návštěvnost zámků, vyhlášených restaurací, nebo muzeí je právě zmiňovaný agroturismus. Dost špatně řešitelným problémem, o kterém se v žádné literatuře nikdo nezmiňuje, je fakt, že málokdo ve venkovských oblastech je ochoten hospodařit na vlastním pozemku. Většina vlastníků půdy své pozemky pronajímá větším hospodářům. Tím se vytrácí kouzlo krajiny a princip agroturismu, v globálnějším měřítku možná i samotné venkovské turistiky. Částečně tento problém mohou vyřešit pozemkové úpravy, které mají v okrese své místo a budoucnost. Velké množství katastrálních území na svou pozemkovou úpravu teprve čeká. Ačkoliv se mi komplexní pozemkové úpravy jeví jako významné a dobré řešení jak zlepšit podmínky pro cestovní ruch, z mých vlastních šetření vyplývá, že někteří větší podnikatelé o tento krok nemají až takový zájem. O pozemky, které získali, pečují dle svého uvážení – nutno říci, že z velké části dobře. Prvky plánu společného zařízení realizují ze svých prostředků a podle svých potřeb.

Kraj stále čeká na své spasitele – hospodáře, kteří nebudou motivováni získáním dotace, ale naopak získávají dotace za účelem vylepšení svého podnikání a posléze krajiny. Právě peníze jsou v dnešní době silným nástrojem péče o krajinu a životní prostředí. Problémem zůstává, že se jedná o jednotlivce mající vysoký počáteční kapitál a své projekty realizují prvoplánovitě a nejde o propojení s ostatními, třeba zatím jen potencionálními, účastníky místního cestovního ruchu. Jako příklad jsem uváděla Biofarmu Košík. Ani ta však nevznikla z nutnosti „uživit se“. Jde jen o vydařený nápad, který našel své místo na trhu. V lokálním měřítku by měly realizacím takovýchto počínů pomáhat například místní akční skupiny, které naplňují myšlenku spolupráce veřejného a soukromého sektoru se společným zájmem. Respektive finance získané, by měly být společenstvím MAS spravedlivě přerozdělené a také za správným účelem.

Po řádném prozkoumání místních podmínek jsem došla k znepokojivému zjištění, že spolupráce s jednotlivými obcemi je velmi náročná. Moje původní myšlenka byla jasná – obce nedisponují penězi a nemohou vypomáhat v realizaci, byť užitečných, projektů jednotlivých podnikatelů. Opak je pravdou. Podle slov místních je problém spíše v „umístování“ peněz. Jde o to, že zastupitelstva obcí nemají k získaným financím vztah a nedokáží s nimi vhodně hospodařit. Dalším faktorem, který velice ovlivňuje cestovní ruch na Nymbursku je blízkost Prahy a Mladé Boleslavi. Mnoho lidí využívá tyto nedaleká velká města a dojíždí za prací a tím se odvracejí od venkovského způsobu života. Nesmíme si venkovský turismus zaměňovat se jakýmsi skanzenem, ale když lidé nebudou hospodařit na svých pozemcích, ztratí krajina svou specifickou - v našem případě Nymburska ji nezíská zpět. Naopak je zase dopravní dostupnost hlavního města Prahy nevyvratitelnou výhodou, jelikož je zdrojem potencionálních zákazníků. Stejně tak lze využít Lysé nad Labem, která svým potenciálem pro konferenční cestovní ruch může výrazně pomoci, pokud se návštěvníci zdrží v kraji déle.

Je také prokázáno, že v praxi téměř všechny země nebo regiony, které jsou úspěšné v ekologické oblasti cestovního ruchu stanovili přísné zákony a předpisy, nebo mají speciální instituce pro dohled nad prováděním těchto zákonů a předpisů (WANG, X., 2010). Je však nutné, aby s těmito zákony a předpisy dokázali zemědělci a aktéři cestovního ruchu pracovat.

Nutnost intenzifikace cestovního ruchu v řešeném území vychází také z vysoké nezaměstnanosti, která je svou hodnotou 9,2% čtvrtá nejvyšší ve Středočeském kraji. Středočeský kraj má jasné vize pro rok 2015 – Středočeský kraj, dobře řízená destinace národního a mezinárodního cestovního ruchu, kraj s řadou významných turistických center a lokalit s převážně celoroční variantní nabídkou produktů a produktových balíčků cestovního ruchu, a s kvalitními a dobře dostupnými službami pro identifikované cílové skupiny turistů a návštěvníků, zaměřenými zejména na poznávání, relaxaci, sportovní a profesně orientované aktivity a lázeňské pobyty.

Nárůst stálých, mladých obyvatel je důležitou prioritou venkovských lokalit. Tato problematika je přímo spojená s podmínkami pro život – kulturní a sportovní vyžití, pracovní příležitosti, možnost vzdělávání, dopravní obslužnost, apod. Z toho plyne, že veškerá snaha spojená se zlepšením podmínek pro turistiku bude prospěšná i z hlediska každodenního života místních obyvatel a fungování venkova vůbec.

Přestože je úbytek obyvatel ve venkovských regionech velmi často diskutována problematika, je třeba říci, že se to momentálně týká jen malého počtu obcí v této lokalitě. Počet trvale žijících obyvatel na území regionu celkově mírně stoupá. Je však nesnadné označit hlavní vlivy, které tento trend způsobují a vhodnými zásahy je podpořit. Problematika by vyžadovala dlouhodobější sledování, či anketní šetření mezi obyvateli.

8. Závěr

Po důkladném šetření v rámci zájmového území a jeho rozvoje cestovního ruchu jsem došla k závěru, že se situace zlepšuje, ale rezervy stále jsou. Z lidského potenciálu chybí ochota místních lidí pracovat nejen pro zlepšení jejich domoviny, ale dokonce i pro vyšší zisk, a tím i vyšší životní úroveň jich samých. Místní podnikatelé připravují pracovní příležitosti bývalým zemědělcům, ale bohužel režim minulých let usedlíky natolik odcizil od přírody i jejich zemědělských kořenů, že nemají zájem využít potenciálu jejich usedlostí. Na druhou stranu si tuto příležitost uvědomují jiní, kteří investují peníze do této krajiny a převážně efektivně, jako i environmentálně šetrně rozvíjejí tento region.

Jednou z priorit mého návrhu měla být nová nabídka pracovních příležitostí. V neposlední řadě je mým cílem i propagace sportu a volnočasových aktivit pro děti i dospělé. Všechny tyto faktory mohou být přínosem pro zájmové území a jeho další rozvoj. Obdobný rozvoj je zdrojem nejen vyšších příjmů, a tím i dostupnosti nových příležitostí pro další rozvoj a kulturní aktivity, které podporují společenský život v obcích, ale v neposlední řadě i příval stálých, převážně mladých, obyvatel. Omlazení populace patří mezi dlouhodobé cíle zdejších obcí.

Všechny návrhy, které by vedly ke zlepšení situace cestovního ruchu a zároveň by byly ekologicky šetrné, jsou z velké části reálné. V tomto směru vždy hraje roli lidský faktor a ochota aktérů a úřadů. Bez aktivního přístupu v tomto, jako i dalších k tomu účelu vhodných a environmentálně šetrných aktivit je budoucnost zájmového území velmi malá.

9. Přehled Literatury

9.1 Tištěné zdroje

- MUSIL, M.(Ed), 2010: Udržitelný rozvoj cestovního ruchu (metody, postupy, přístupy, teoretické aspekty). Jindřichův Hradec, 47 s.
- POLÁCH, M.(Ed), 2004: Brownfields – příležitost pro budoucnost. Brno, 78 s.
- VÍTEK, O., BURIAN, M., 2010: Sborník konference Udržitelný rozvoj venkova a cestovní ruch, Vodní zdroje Ekomonitor Praha, 102 s.
- POUROVÁ, M., 2010: Marketing a management venkovského cestovního ruchu, Úvaly, 92 s.
- PÁSKOVÁ, M., 2009: Udržitelnost rozvoje cestovního ruchu, Hradec Králové, 298 s.
- PETRUS, V., STRÍBRNÁ, M., a kol, 2008: Venkovská turistika a agroturistika – alternativní zdroj obživy pro zemědělce a podnikatele na venkově, Klatovy, 83 s.
- HERMOVÁ, H., 2010: Zpátky ke stezkám, Jablonec nad Nisou, ČEMBA, 33 s.
- GRULICH, T., GARGOŠ, I., 2009: URBANISMUS A ÚZEMNÍ ROZVOJ – Ročník XII – ČÍSLO 6/2009 – Brownfieldy v České republice- koncepční podpora regenerace agenturou Czech invest, 8 s.
- PALATKOVÁ, M., 2006: Marketingová strategie destinace cestovního ruchu, Grada Publishing a.s., 341 s.
- TITTELBACHOVÁ, Š., 2011: Turismus a veřejná správa, Grada Publishing a.s., 196 s.
- McCALLA, A. F., AYRES, W.S., 1997: Rural Development: From Vision to Action, World Bank Publications, 157 S.
- PÁSKOVÁ, M., ZELENKA, J., 2002: Výkladový slovník cestovního ruchu, Ministerstvo pro místní rozvoj, 447 s.
- WTO, 2005: Making tourism more sustainable: a guide for policy makers, 209 S.
- WANG, X., 2010: Critical Aspects of Sustainable Development in Tourism: Advanced Ecotourism Education, Journal of Sustainable Development: Vol. 3, No. 2; 4 s.
- ZENGA, B., RYANB, CH., 2012: Assisting the poor in China through tourism development: A review of research, Tourism Management 33, 239-248.
- DOMENICO, M.L., MILLER, G., 2012: Farming and tourism enterprise: Experiential authenticity in the diversification of independent small-scale family farming, Tourism Management 33 (2012), 285-294.
- JANOTOVÁ, M., a kol., 2011: Venkovský cestovní ruch : příležitost pro nové podnikání, Klatovy, 140 s.
- MOMSEN, J.H., TORRES, R.M., 2011: Tourism and Agriculture, New York – Taylor and Francis Group, 223 s.
- TEW, CH., BARBIERY, C., 2012: The perceived benefits of agritourism: The provider's perspective, Tourism Management 33 (2012) 215-224.

Mze, 2007: Pravidla, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotace na projekty programu rozvoje venkova ČR na období 2009-2013, Praha – Mze, 132 s.

NĚMČANSKÝ, M., 1996: Agroturistika, Slezská univerzita, Obchodně podnikatelská fakulta, 158 s.

STŘÍBRNÁ, M., 2005: Venkovská turistika a agroturistika, Profi Press Praha, 65 s.

PETRÁČKOVÁ, J., 2010: Význam mikroregionů svazku měst a obcí Nymbursko v ochraně přírody a krajiny, Česká zemědělská univerzita v Praze, 76 s.

VITÁKOVÁ, M., 2007: Využití kulturních a přírodních památek pro cestovní ruch, Ministerstvo pro místní rozvoj, Praha, 72 s.

STŘÍBRNÁ, M., MUŽÍK, J., KAJML, P., 2007: Spolupráce veřejné zprávy a privátního sektoru v cestovním ruchu, Ministerstvo pro místní rozvoj, 102 s.

Středočeský kraj, 2006: Hodnocení Středočeského kraje pro období 2007-2013

9.2 Internetové zdroje

Centrum pro regionální rozvoj: www.crr.cz

Internetové stránky MAS Svatojiráský les: www.svatojirskyles.cz

Fondy evropské unie – informační portál: www.strukturalni-fondy.cz

Ministerstvo pro místní rozvoj: www.mmr.cz

Ministerstvo zemědělství: www.mze.cz.

Státní zemědělský intervenční fond: www.szif.cz

Ministerstvo zemědělství: www.eagri.cz

Oficiální stránky města Nymburk: www.mesto-nymburk.cz

Informační turistický zdroj: www.tourism.cz

Informační stránky Polabí: www.polabi.com

Český statistický úřad: www.czso.cz

Český úřad zeměměřičský a katastrální: www.cuzk.cz

Cenia – mapový portál: www.geoportal.gov.cz

Stránky agentury ochrany přírody a krajiny: www.ochranaprirody.cz

Stránky Středočeského kraje: <http://www.kr-stredocesky.cz/portal>

Regionální informační systém: <http://www.risy.cz/cs>

Internetové stránky agentury Czechtourism: <http://www.czechtourism.cz/>

10. Přílohy

Obrázky

Obrázek č. 1 - Vztah mezi zátěží životního prostředí a příjmy z cestovního ruchu

Obrázek č. 2 - Důvod návštěvy regionu „okolí Prahy“ Čechy

Obrázek č. 3 - Přírůst obyvatel ve Středočeském kraji v jednotlivých okresech (2001-2011)

Obrázek č. 4 - Průměrný věk obyvatel v okrese Nymburk (2000-2011)

Obrázek č. 5 - Bytová výstavba v jednotlivých letech v okrese Nymburk (2000-2011)

Obrázek č. 6 - Struktura ekonomicky aktivního obyvatelstva podle odvětví v okrese Nymburk

Obrázek č. 7 - Dojíždka za prací a do škol v okrese Nymburk:

Obrázek č. 8 – Brownfields Svídnice

Obrázek č. 9 - KPÚ Sovenice

Obrázek č. 10 - Brownfields Studečky

Obrázek č. 11 - Doky Nymburk - situace

Obrázek č. 12 - Bývalý pivovar lysá nad Labem - situace

Obrázek č. 13 - Rožďalovice (hotel) a okolí (Bučický mlýn)

Kartogramy

Kartogram č. 1 - Míra registrované nezaměstnanosti v okresech Středočeského kraje

Kartogram č. 2 - Turistická lákadla v ORP Poděbrady dle analýzy potenciálu cestovního ruchu České republiky

Kartogram č. 3 - Turistická lákadla v ORP Lysá nad Labem dle analýzy potenciálu cestovního ruchu České republiky

Kartogram č. 4 - Turistická lákadla v ORP Nymburk dle analýzy potenciálu cestovního ruchu České republiky

Kartogram č. 5 - Celkový potenciál cestovního ruchu za obvody ORP

Mapy

Mapa č. 1 - Administrativní dělení okresu

Mapa č. 2 – Ortoforomapa ČÚZK 50. léta

Mapa č. 3 – Ortofotomapa ČÚZK aktuální

Mapa č. - Přehled prvků ÚSES v řešeném území okresu Nymburk

Mapa č. 5 - Přehled chráněných prvků v řešeném území okresu Nymburk (dle zákona 114/1992 Sb.)

- Mapa č. 6 - Přehled realizovaných i připravovaných pozemkových úprav v okrese
Mapa č. 7 - Turistické regiony středních Čech
Mapa č. 8 - Území Regionu Taxis Bohemia
Mapa č. 9 - Mapa území MAS Svatojířský les
Mapa č. 10 - Projekty v rámci MAS Svatojířský les

Tabulky

- Tabulka č. 1 - Tabulka forem cestovního ruchu dle Němčanského:
Tabulka č. 2 - Programy zabývající se regenerací brownfields v letech 2007 – 2013:
Tabulka č. 3 - Občanská a technická vybavenost okrese:
Tabulka č. 4 - Meziokresní srovnání za Středočeský kraj – tabulka:
Tabulka č. 5 - Emisní znečištění – vztaženo k celé ČR a porovnání let 2004 a 2010:
Tab. č. 6 - Přehled zpracovaných podkladů pro územní a strategické plánování na území regionu MAS Svatojířský les:
Tab. č. 7 - Přehled obcí MAS Svatojířský les:
Tab. č. 8 - Projekty MAS v jednotlivých rocích v jednotlivých oblastech rozvoje:
Tab. č. 9 - Program rozvoje MAS v jednotlivých oblastech:
Tabulka č. 10 - Program rozvoje obce Mcely
Tabulka č. 11 - Program rozvoje městyse Křinec
Tabulka č. 12 - Program rozvoje obce Košík
Tabulka č. 13 - Program rozvoje obce Seletice
Tabulka č. 14 - SWOT analýza turistického potenciálu okresu